

Matehe Kapâyĩĩ Yesu wĩĩ na

*Yesu wāle myar
(Luke 3.23-38)*

¹ Yāhā ke Yesu Crise yīñ yi nwoñ gii laam wo, ke nwoñ wāle myar nde, te yrūhũ nwo. Tuhufar na, Yesu Crise pye Dawide kur kuē puee, Dawide -sē pye Brama kur kuē puee.

² Pe wāle myar nde:

Brama pye Yisyake tuhufua,
Yisyake -sē pye Dyakuba tuhufua,
Dyakuba -sē pye Yudaha ye tuhufua u cīifa ne.

³ Yudaha pye Farēhe ye tuhufua, Saraha ne;
Tamar pye pe nahafua;

Farēhe -sē pye Yesroñ tuhufua,
Yesroñ -sē pye Arañ tuhufua.

⁴ Arañ -sē pye Aminada tuhufua,
Aminada -sē pye Nasũũ tuhufua,
Nasũũ -sē pye Samu tuhufua.

⁵ Samu pye Baasya tuhufua, Arabe pye u nahafua.
Baasya pye Wobedi tuhufua, Wurti pye u nahafua.

Wobedi pye Yisay tuhufua,

⁶ Yisay -sē pye u yīñfua Dawide tuhufua.

Dawide pye Salmuu tuhufua, u nahafua pye Yuri cōō.

⁷ Salmuu -sē pye Worbua tuhufua,
Worbua -sē pye Dabya tuhufua,

- Dabya -sē pye Yasaha tuhufua.
⁸ Yasaha -sē pye Yosafaha tuhufua,
 Yosafaha -sē pye Yoraŋ tuhufua,
 Yoraŋ -sē pye Yosyase tuhufua.
⁹ Yosyase -sē pye Syataŋ tuhufua,
 Syataŋ -sē pye Yakasyi tuhufua,
 Yakasyi -sē pye Secas tuhufua.
¹⁰ Secas -sē pye Manasyε tuhufua,
 Manasyε -sē pye Mano tuhufua,
 Mano -sē pye Syosya tuhufua.
¹¹ Syosya pye Syekonya ye tuhufua u cīfa
 ne; koo cāã kē pe bii Yiisrefa yigi ga
 fānga na kāntraha gaa na, pe naa n yee
 Babilon.
¹² Pe bii Yiisrefa yigi ga fānga na koo Babilon
 kāntraha na, loo kur ye, Syekonya pye Salatel
 tuhufua,
 Salatel -sē pye Sohobal tuhufua.
¹³ Sohobal -sē pye Yabuhu tuhufua,
 Yabuhu -sē pye Lyasyim tuhufua,
 Lyasyim -sē pye Yasoo tuhufua.
¹⁴ Yasoo -sē pye Sadoke tuhufua,
 Sadoke -sē pye Kimu tuhufua,
 Kimu -sē pye Ledyuhu tuhufua.
¹⁵ Ledyuhu -sē pye Lesyari tuhufua,
 Lesyari -sē pye Matāŋ tuhufua,
 Matāŋ -sē pye Dyakuba tuhufua.
¹⁶ Dyakuba pye Yosefe tuhufua, Yosefe wii tuu
 pye Maari puai. U Maari woo kē tuu pye
 Yesu nahafua, Yesu wii u ma u Crise, ke
 yīntaha kē, u Yāhā Yīndefua.
¹⁷ Ma gbe Brama na, ma ba no Dawide na, wāle
 sēnsye resyar pye. Ma gbe Dawide na, ma ba no

cãã gii na pe bii Yiisrefa yigi ga fãnga na Babilon kãntraha na, wãle sãnsye resyar pye. Ma gbe Yiisrefa wãyigi cãã na, ma ba no u Crise wãsee cãã* na, wãle sãnsye resyar pye.

Yesu Crise wãsee
(*Luke 2.1-7*)

¹⁸ Yesu Crise tuu see mii syi dyan le nde: Pe ba yer u nahafua Maari wãwãã wĩ na cɔɔ naa waa kē, u myaha ba kē Yosefe. Yosefe sē ba u cã wa ge cã wa cɔɔ ye, Yãhã Yrã Fãnga n u Maari ta u n nii lai ne. ¹⁹ U Yosefe wii tuu -sē ga ba nii u puai, u pye naweeyõ. U sē naa n traha u Maari lai wĩ gbe yi nanihi wo ye, u n yee woo ga koho kuã u na, waa ge ma n yi le cãŋ na ye.

²⁰ U pye too laangar na; per gaa tuu ba sã wãy, yãhãyiŋ tẽnlehe waa n pa u ye mlũhũ wo, ma ba u pye ma yee: «Yosefe, yiŋfua Dawide kur, ma'a n fya Maari wãsyar na cɔɔ ye. Ma sē yãã, Yãhã Yrã Fãnga kē ke ta u n nii lai ne. ²¹ U ga ba naa kicar see, ma ba u myaha taha Yesu, ke yĩntaha kē Syayahafua; ma sē yãã, u ga ba u nawee- sya yaha kapee- wãpyeŋ koho wo.» ²² Yãhã ke bii kai lii cãã pãã yaha ke kaplãŋ tõrfua waa yẽ ne, loo kai ne le nii n pye loo yale wo. U bii yee:

²³ «U capua wii tuu sē naa cã wa ye,
u ga nii lai ne, u ba naa kicar see.

Pe ga ba u myaha taha Manuel.»

Ke Manuel yĩntaha kē, Yãhã ma wo ne.

²⁴ Yosefe n ba yir pe wãy na. Lii u yãhãyiŋ tẽnlehe ba yar u na, u n loo pye, ma Maari sya

* **1:17** 1.17 Yesu wãsee cãã na, pe Yiifee- bii yir wa Babilon wo, ma dur ga pe kãntraha na.

ᄀᄀ. ²⁵ U sē -sē naa n sây u ne ye, u n sya ba u naa kicar see. Yosēfe n u myaha taha Yesu.

2

Kaicāfa mpāy ka, ma ga Yesu yāŋ

¹ Yesu ba see Yude kântraha klo laa wo pe n yee Betelēmu. Koo cāã na, Yerōte kē u pye ke Yude kântraha yahaseefua. Yesu tuu see wa, kaicāfa mpāy n yir kântraha gaa na, yainsaha dar kue ye, ma pa kungbāy nde wo pe n yee Yurusalem. ² Pe n le yey nawee- ye ma yee: «Kicar wii tuu see u n pai nii Yiifēe- yīŋfua, u ma na? Ye sē yāã, wo u yrompua yāã, u yi yainde darkue ye, wo n pa wo n pai u sey.»

³ Yahaseefua Yerōte tuu nde luhu, u n fya, pe Yurusalemfa bye ne. ⁴ U n pe Yāhā yūndefa yīŋfa bye yee ba, ma suhu pe Yāhā kaiyarfa bye ne, ma ba pe yey ma yee: «U Yāhā Yīndefua Crise ga see na?» ⁵ Pe n u yē sya ma yee: «U ga ba see Yude kântraha klo lii wo pe n yee Betelēmu. Yāhā kaplāŋ tōrfua waa bii le yrūhū yaha ma yee, Yāhā yee:

⁶ «Ah yii Betelēmufa, ye klo ma Yude kântraha wo;

le sē klon tāŋ Yude kântraha kui bye na ye. Ye sē yāã, yīŋfua waa ga yi ye klo wo.

U ga ba nii ta nawee- Yiisrēfa yīŋ na

mii mbanaha wāŋ syi dyaŋ u mbaa ne.» »

⁷ Pe loo pāã wa, Yerōte n pe kaicāfa yee ba, u sē ta waa n yi le cāŋ na ye. U n pe yey u yrompua yiyale ne. ⁸ U n pe lehe wāã Betelēmu wo ma yee:

«-Ye ka yaa u kicar fla ke yõ; ye ma u yãã, -ye ra yar, ta bya n ka n ga u sey nii ndoŋ.»

⁹ Pe u yahaseefua kaplāŋ luhu wa, pe n ke Betelemu kānde sya. Kānde wo, pe n u yrompua yãã, wii pe ba yãã wa yainsaha darkue kāntraha wo. Pe n maha u yrompua yãã, tuu n fã pe yahasee ye yāhāyīŋ na. U kicar tuu pye kaha gii wo, u yrompua tuu ga nɔ ke kaha yīŋ ne, u n yer. ¹⁰ Pe kaicāfa pe u yrompua yãã ke syi, pe n nuhu di gboho. ¹¹ Pe n dye ke kaha laam wo, ma u kicar yãã u nahafua Maari ne. Pe n kānklūy gbãã, ma u kicar sey. Loo kur ye, pe n pe wān sāhā, ma wān taa yi wãã u kicar kē: Sān, tesē wusuna ne, tesē lasekole waa ter ne pe n yee myer.

¹² Loo kur ye, Yāhā n ba pe yar mlūhū wo ma yee, pe ma n dur ga Yerote fla na ye. Pe n kānde laa ter gbe, ma dur ter pe kui wo.

Yāhā Yesu seefa ta pe n fã ter u ne

¹³ Pe kaicāfa pe ba ter wa, yāhāyīŋ tēnlēhe waa n ba pa u Yosēfe ye mlūhū wo, ma ba u pye ma yee: «Yir, u kicar gbe u nahafua ne, ma fã ter Syipte kāntraha wo! Kuee koo fla na, ta n sya ba ma yar ma dur ba! Ma sē yãã, Yerote ga ba naa u kicar ke, woo ga u boo.» ¹⁴ Loo na, Yosēfe n yir, ma u kicar gbe u nahafua ne, ma fã ter pe ne yīmper wo Syipte kue ye. ¹⁵ U n ga kuee ke fla na, Yerote n sya ba ku. Yāhā ke bii kai lii cãã pãã yaha, ke kaplāŋ tōrfua waa yē na, loo ne le pye. U bii yee: «N ta Dya yee yi Syipte kāntraha wo.»

Naam kicar wāboo

¹⁶ Yerote tuu -sē ba yi le cāŋ na ma yee pe kaicāfa sye, pe sē dur ba u yar u kicar wīī ne ye, ncafūhū n u yigi ma sya ga ta ter. U n yir ma yee, pe pe naam kicar bye boo tāŋ Betelēmu wo, tesē le klo kānkāy kui bye ne. Pe kaicāfa pe -sē ba u yar u kicar seeyale ne, u n ta, naam kicar pii mpāy pe sē ba ter dye- syāŋ yaha ye, pe n poo boo. ¹⁷ Yāhā kaplāŋ tōrfua Yermii tuu bii lii cāā pāā yaha, loo ne le pye. U bii yee:

¹⁸ «Pe wram wīī luhu Arma* na, kubehē ne busāā.

Arsyel kē tuu u pii mii wūn.

U wāflaŋ wīī sye, u pii tee mii
pe wee nantāŋ ye.»

Yesu seefa yi u ne ke Syipte wo

¹⁹ Yerote wāku kur ye, yāhāyīŋ tēnlēhē waa n maha ba pa u Yosefe ye mlūhū wo, ke Syipte kāntraha wo. ²⁰ U n u pye ma yee: «Yir, ma u kicar gbe u nahafua ne, ma dur ga Yiisre kāntraha na! Ma sē yāā, mpāy bye pe naa u kicar wāboo kē, pe ku wa.»

²¹ Loo na, Yosefe n yir ma u kicar gbe u nahafua ne, ma dur ga ke Yiisre kāntraha wo.

²² U n ga le luhu ma yee, Arkelusi ma u u tuhufua Yerote draha gbe, ma nii Yude kāntraha kui yīŋ na. Loo n u ta u n fya, u sē sya ma nii Yude kāntraha klo laa wo ye. Yāhā n u yar mlūhū gaa wo, u ga nii Galele kāntraha wo. ²³ U n ka, maa

* **2:18** 2.18 Arma pye kusyīnde Betelēmu tāy. Faale wo, pe bii nabuar hoo le wo. Pe bii wram yay tii le too naboos wīī na, too syi yay kē pe le pe naam kicar wīī na. Arsyel pye faale Yiifeesya, u gbīī pye Betelēmu tāy.

nii koo kântraha klo laa wo pe n yee Nasarete. Pe Yâhã kaplãn tǒrfa pe bii lii cãã pãã yaha u kicar wĩĩ na, loo ne le pye. Pe bii yee: «Pe ga ba naa u yee Nasarɛtefa naa.»

3

Nsãn nawee- tããfua kayar

(Mar 1.1-8; Luke 3.1-18; Nsãn 1.19-28)

¹ Le yale n ba nɔ Nsãn wii u nawee- tãã naa n yi loho wo, u n yi Yude drawaha fla wo, ma nii Yâhã kaplãn pãã nawee- ye ma yee: ² «-Ye le sya ye cã ye kapee- sê yǒ ye, -tee ke miy yaha! Ye sê yãã, Yâhã Yai nɔ gbe taha wa.»

³ Nsãn wĩĩ ne Yâhã kaplãn tǒrfua Yisa tuu naa n pãã ma yee:

«Naa waa yĩmbui ne

le n yir drawaha fla wo ma yee:

<-Ye Yĩnfua Yâhã wãpaŋ kãnde gbihi yaha ke kē,
-ye ke kãmbɛɛ ta ke n sron yǒ!> »

⁴ Nsãn nayroho fai pye yũhũmii sraha yor, pe ta ma ke tyĩn. U ba sapaha ta ma u ya pua naa n ɛer nsĩ wo. Jĩmble te pye u digi, sǒr ne. ⁵ Yurusalem klofa naa n pai u ye, Yude kântrahafa bye ne, ma suhu Yurdane lafeŋ kuɛfa bye ne. ⁶ Kapee- nkãy pe naa n pye, pe naa ke tǒr Yâhã ye nawee- bye yĩnde na. Nsãn n -sê pe tãã naa n yi Yurdane lafeŋ loho wo.

⁷ Yiifee- yahaseefa mpãy, Farisyẽ ye, Sadusyẽ ye ne, poo busãã naa n pai Nsãn fla na, u n ba pe tãã naa n yi loho wo. Nsãn n pe pye ma yee: «Nwoho terfa mii! Yoo ye yar ma yee, tee ga waha wloho yi kãã te Yâhã kasãhã laam wo, tii te

n pai? ⁸ -Ye naa kayũhũ pye mii katyiyũhũ dyaŋ ke piyõm sa! Loo na, le ga cã tee yi kãã kapee-wãpyeŋ kãnde wo, ma kayũhũ wãpyeŋ kãnde gbe. ⁹ Ye tee le ga ye laam wo, a ye ma wo faale wãdyaha Brama kur, loo nde wĩĩ na Yãhã ga ta ye n wlohoyisaha yãã. Ye sẽ yãã, Yãhã ga waha ntẽmbar nde ta te n wã klaha nii naweeyõm, pe n ye draha gbe, pe nii Brama kur. ¹⁰ Ta n ye yar: Mbaapuai gbihi cai ta nii wa, ma ga katyir cãär te nnen fla na. Katyigi gii ma yee ke sẽ sa yõ ye, ke ga ba cẽr le naa wo. ¹¹ Ndoo, n ye tãã n yi loho wo, loo nde le yar ma yee, ye ye kapee-miy yaha, ma kayũhũ wãpyeŋ kãnde gbe. Waa ter-sẽ ma tuu n pai; u fãnga ter ra wãŋ yaha. Ta syi saa waha nii u tẽntẽle, n u ntãy gbe yigi u kẽ ye. Woo, u ga ba naa ye tãã Yãhã Yrã Fãnga ne, tesẽ naa ne. ¹² U ma mii nawee dyaŋ tuu ma sãncrihi ne u koho wo. U ga sẽmuhu fua yi pua laam wo. Loo kur ye, u ga u pua le mploho wo, tuu naa le te sẽmuhu na, naa gii wãfegeyãã wee ke na ye.»

Yesu wãtãäyi loho wo
(*Mar 1.9-11; Luke 3.21-22*)

¹³ Loo kur ye, Yesu n yir Galele kãntraha wo, ma pa Yurdane lafeŋ fla wo. U n pa Nsãn fla na, ma yee Nsãn n u tãã yi loho wo. ¹⁴ Nsãn n yee, woo ga sye ma yee: «Ndoo kẽ tẽ yai n tãã mboo ye, ah mboo -sẽ maha n pai ndoo ye!» ¹⁵ Yesu n u yẽ sya ma yee: «Tyii le n nii ke dyaŋ yagaa. Kainkãy bye ke sron Yãhã ye, wo yai wo naa ke pye koo syi.» Loo na, Nsãn n le sya.

¹⁶ Yesu tuu tãã wa, u n yi loho wo. Le yalebya wo, yãhãyiŋ n fe yãr, u n Yãhã Yrã Fãnga yãã,

le tege u na mii kãnsyã waa ter dyaŋ. ¹⁷ Yĩmbui laa n yir yãhãyiŋ kue ye ma yee: «Ta Dya kẽ ma ne, ma ntãŋ dye gboho ra tãy, ma ra laam yĩn yalebye.»

4

Setane Yesu tyĩn ga yãŋ kapee- wãpyeŋ kue ye (Mar 1.12-13; Luke 4.1-13)

¹ Loo kur ye, Yãhã Yrã Fãnga n ta Yesu n ka drawaha fla wo, sãndãpee yiŋfua Setane n ga u tyĩn ga yãŋ kapee- wãpyeŋ kue ye. ² Yesu n ga plii gbeesii pye, ke yai ke yĩmper u sã ngaa di ye. Fãã n u yigi.

³ U sãndãpee yiŋfua n pa u tãy, ma ba u pye ma yee: «Ma'a pye Yãhã Dya cĩinde, ntẽmbehe ngĩ wã klaha digi.» ⁴ Yesu n u yẽ sya ma yee: «Le ma le yrũhũ ta Yãhã sabangbãŋ laam wo ma yee: «Nawee saa waha poho digi ya ne ye, cã, Yãhã yẽ kapãn loo ne le nawee poho.» »

⁵ Loo na, u sãndãpee yiŋfua n ka u ne Yãhã kungbãy Yurusalem wo, maa u ta u n dugu nii Yãhã kangbãŋ yããsyi na. ⁶ U n dur, ma u pye ma yee: «Ma'a pye Yãhã Dya cĩinde, yir nwo, ma kur ye tege kãntraha na. Ma sã yãã, le yrũhũ ta Yãhã sabangbãŋ wo ma yee:

«Yãhã ga ba ke yãhãyiŋ tẽnlehe no wãã,
pe n ba naa n sẽŋ ma na.

Pe ga ba ma yigi pe klue ne,
ma saa yãã mii kor ntẽmblaha na ye.»

Loo ne ta n yee, ma kur ye tege kãntraha na.»

⁷ Yesu n maha u yẽ sya ma yee: «Le maha yrũhũ

ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee: <Yāhā gii ke ma ma Yīŋfua, ma'a syi ma ke tān yāŋ ye.> »

⁸ Loo na, u sāndāpee yīŋfua n ka Yesu ne yāŋ gaa yīŋ na, ke wājruhu! Ke yāŋ yīŋ na, u n kāntraha kui bye yar tāŋ Yesu na, tesē te nayōr ne, ⁹ ma u pye ma yee: «N ga koo ngīi bye wāā ma kē, ma'a sya ma kānklūy gbāā ra yahasee ye, ma ra sey.» ¹⁰ Yesu n u pye ma yee: «Ter kāā ra yahasee ye, Setane! Yāŋ, le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee: <Naa Yāhā ya gboho, koo ya ke ma ma Yīŋfua, -taa mii le soho koo ya koho wo!> »

¹¹ Yagaa woo, u sāndāpee yīŋfua n tyii u na. Loo na, yāhāyīŋ tēnlehe mpāy n pa Yesu fla na, ma ba nii koho le u ye.

*Yesu u tēn fe gbe Galele kue kāntraha na
(Mar 1.14-15; Luke 4.14-15)*

¹² Yesu tuu luhu pe Nsān le nwompihi wo, u n dur ga Galele kue kāntraha na. ¹³ U sē ga nii kuae Nasarete wo ye, ma ga nii Kapornu wo, klo laa ne le ma Galele langbāŋ yē na, Sabuloho kāntraha kue ye, Nataale kāntraha kue ne. ¹⁴ Yāhā ke bii kai lii cāā pāā yaha too kāntre nde wīi na, ke faale kaplāŋ tōrfua Yisa yē na, loo ne le pye Yesu wāpaŋ ne. U Yisa bii yee:

¹⁵ «Sabuloho kāntraha, Nataale kāntraha,
langbāŋ kue kāntraha,
Yurdane lafeŋ kue kāntraha,
ma suhu Galele gii ne,
pe klofa fāŋga sē cīinde Yāhā cā ye,

¹⁶ too kāntre ndefa pe nii wam wo Yāhā kue ye,
pe ga ba cāā- yāā, cāāngbāŋ!

Tesē mpāy pe gbā fya, cāã- ga ba yi pe ye.»

¹⁷ Yesu n ta ter yir le Yāhā kapāyī wāpāã ne. U naa le pāã nawee- ye ma yee: «Yāhā Yai nɔ gbe taha wa. -Ye le sya ye cā ye kapee- sē yō ye, -tee ke miy yaha!»

*Yesu u kānyārwai cir ye yāŋ yi
(Mar 1.16-20; Luke 5.1-11)*

¹⁸ Yesu tuu naa n yār Galēle langbāŋ yē na, u n fuayigifa syām mpāy yāã. Syimu wii pe naa n yee Pyar, woo ba kē, u cīfua Andere ne. Pe pye pe naa joo miy ke langbāŋ wo, ma naa fuayigi. ¹⁹ Yesu n pe pye ma yee: «-Ye naa n taha ra na ye kuāŋ ne! Tee naa fua- le joo wo mii, yagaa, nawee- me tee ga naa n le kānfue wo ke syi.» ²⁰ Le yalebya wo, pe n pe joo- ta yaha, ma taha u na pe kuāŋ ne.

²¹ U n ka yahasee ye, maa nawee- syām mpāy yāã. Sewede pii ba me, Syake tesē u cīfua Nsān ne. Pe pye pe tuhufua Sewede ne pe salangbāŋ wo, ma naa pe joo- gbihi. Yesu n pe yee. ²² Le yalebya wo, pe n ke salangbāŋ ta yaha, pe tuhufua ne, ma taha Yesu na pe kuāŋ ne.

Yesu nawee- klaha, ma yanfa jaa

²³ Yesu naa n yār Galēle kántraha bye na. U naa nawee- klaha Yiifee- yawāhā nwey wo, ma naa le Yāhā kapāyī wī yar pe na, Yāhā kapāyī lii le Yāhā Yai wī pāã. Pe laam wo, mpāy pe pye yan ne, u naa pe bye jaa.

²⁴ U myaha n sya ba yi Syire kántraha kui bye wo, pe n -sē pa u fla na yanfa ter bye ne, ma suhu mpāy bye ne pe kadye teelaa fla klaha- pe ye. Mpāy pye, sãndāpee pye pe yīŋ na, wãtookufa

pye, mpây ne pe naa fen sya yan koho wo. Yesu n pe bye jaa. ²⁵ Nabuar n nii n taha u na; pe ba yi Galele wo, ma suhu te kui sēnsye kântraha ne, Yurusalem ne, Yude kântraha ne, ma suhu Yurdane lafen kue ngaa kue ne.

5

Yesu kaplāŋ, yāŋ gaa yīŋ na

¹ Yesu tuu pe nabuar yāā, u n dugu nii yāŋ gaa yīŋ na. U kânyārwai n yūhū crā u na.

Mpây wī le sron n tây Yāhā ye (Luke 6.20-23)

² Yesu n gbe, ma nii pe nawee- klaha kaplāŋ ngū ne ma yee:

³ «Mpây pe cā pe wee ngaa ge Yāhā ye ye,
ma nii ke ke,
poo wī n tây Yāhā ye.

Yāhā Yai ma poo wāŋ.

⁴ Mpây pe cā pe pyer sē yō ye, le n nii pe fāy,
poo wī n tây Yāhā ye.

Yāhā ga ba koho le pe ye.

⁵ Mpây pe ma prafa,
poo wī n tây Yāhā ye.

Pe ga ba kântraha gaa ter yāā.

⁶ Mpây pe wāsron ke mii fāāfa dyan
pe digi ke, loho ne,
poo wī n tây Yāhā ye.

Yāhā ga ba loo nde wāā pe kē.

⁷ Mpây pe pe nampyen- fen di,
poo wī n tây Yāhā ye.

Yāhā ga ba pe bya fen di.

⁸ Mpây pe laam ma gbegbe,

poo wĩĩ n tãŷ Yãhã ye.

Pe ga ba Yãhã yãã yĩnde ne.

⁹ Mpãŷ pe n pai yrĩŋ yĩmbui ne,
poo wĩĩ n tãŷ Yãhã ye.

Yãhã ga ba naa poo yee ke pii.

¹⁰ Pe kapee- pye mpãŷ na pe sronŋ,
ma yee pe tee pe troho tãhã Yãhã yor wo,
poo wĩĩ n tãŷ Yãhã ye.

Yãhã Yai ma poo wãŋ.

¹¹ Nawee- ma yee ye tee n taha ra na, ma nii ye tyehɛ, ma nii kapee- pye ye na, ma nii kawar fua n taha ye na, ma wãpee pãã ye wĩĩ na, ye wĩĩ n tãŷ Yãhã ye. ¹² -Ye naa nuhu di loo wĩĩ na, ye cã ye wĩĩ n tãŷ Yãhã ye. Yãhã ga ba ye dããn wãã ye kē yãhãŷĩŋ na. Pe bii naa kapee- pye faale Yãhã kaplãŋ tãrfã na koo syi.»

Yesu kakuãcranŋ pãã tetege wĩĩ ne tesē cãã- wĩĩ ne

(Mar 9.50; Luke 14.34-35)

¹³ Yesu n maha yee: «Yii me tee ma mii tetege wãŋ syi dyanŋ driyẽfa laam wo. Tetege ma sar, pe ga waha pye mii, pe ke ta ke n maha dur naa n tãŷ? Ke saha laa yõ nantãŋ ye. Pe ga ke kaha woo nkur ye, nawee- n tãhã naa n ter ke na.

¹⁴ Yii maha me tee ma mii cãã- dyanŋ driyẽfa laam wo. Ye ma klo lii dyanŋ le fãã nii yãŋ yĩŋ na, wũhũsaha wee le na ye. ¹⁵ Waa sē naaloho ndyan tar ma katanŋ cĩn n tã le na ye. Ah ndee pe ma le tar, pe ne le wra ta kããnkui na, mpãŷ byɛ pe ma nwonŋ wo, pe n cãã- yãã. ¹⁶ Ye cãã- yai pe naa n yehe koo syi dyanŋ nawee- laam wo, pe n

naa ye kayũhũ yãã, pe naa ye Tuhufua Yãhã sey ke kayũhũ wĩ na.»

Yãhã kãnde katan wũhũ

¹⁷ Yesu n maha pe yar ma yee: «Yãhã kãnde katan nkãy ke yar yaha, tesẽ pe faale Yãhã kaplãn tõrfa pe bii kai- nkãy yar yaha, n sã pa ma yee ye koo miy yaha ye. N pa n n pai ke gbihi yar ye na, tesẽ kai- nkãy bye pe cãã yrũhũ yaha ra wĩ na, n koo bye pye. ¹⁸ Ta n cĩnde nde pãã ye ye, Yãhã ke ke kãnde katan nkãy ta ke ga nii ke wãni na, kãntraha tesẽ yãhãyiñ ne, too nde n sya ba kua. Ke kãnde katan kaplãn teelaale ge saa miy yaha ye, ke yrũhũsaha teelaale ge saa yi kãã ye. Ke ga kuee kai- bye kuayale n sya ba no.

¹⁹ Wii ma le Yãhã kãnde katan nen laa ya yi kãã, lii le klon tãñ ke bye na, ma maha ga nii loo klaha nawee- ye, ufua ga ba klon tãñ nawee- bye nsoho wo Yãhã yai klo wo. Wii woo tuu -sẽ Yãhã kãnde katan gbihi yigi, ma ke yãr, ma nawee- klaha ke wãyãr ne, woofua ga ba yiñ yãã Yãhã yai klo wo. ²⁰ Ta n ye yar, ye ma yee ye sã n luhu Yãhã kapãn ye ma ta ter Farisyẽ ye yaha, tesẽ Yãhã kaiyarfa ne ye, ye saa ba yãã dye Yãhã yai klo wo ye.

²¹ Ye faale wãle naa Yãhã kãnde katan nkãy yãr, ye ke cã. Koo wĩ nen laa nde: «Ma'a syi ma nawee boo ye!» Mboo wii ma nawee boo, pe ga ma yigi ga, pe ga ma sãhã kasãhãfua fla na. ²² Ndo -sẽ ga ye yar: Wii ma u laam war u nampyen ne, Yãhã ye u yai u yigi ga kasãhãfua fla na. Wii ma u nampyen tyehẽ ma yee naplege, Yãhã ye u yai u yigi ga kasãhã yiñfa fla na. Wii ma u nampyen tyehẽ ma yee nafãã, Yãhã ye u

yai naa fla ne, naa gii wāfegeyāã wee ke na ye. ²³ Loo ne, maa ka diŋ yisaha wo Yāhā kē, ma laam ma ga too ma n cā ma laa tee pye ma nampyeŋ na, ²⁴ ma diŋ ta yaha ke fla na, -taa ka maa wāã le ma nampyeŋ ne! Loo na, ma cā dur ba ma diŋ yi Yāhā ye. ²⁵ Wii ma yee ma laa tee pye, ma ma yigi n gaha kasāhā saha wo, tee sē nɔ wa ke fla na ye, cāã naa u nar ye n wāã le. Mii loo sē ne ye, u n gaha ma le soho u kasāhāfua koho wo, woo n ma le soho fāngafa koho wo, pe n ma le nwompihi wo. ²⁶ Ta n cīinde nde pāã ma ye: Ma'a yee ma sē le kafue bye dāã tãŋ ye, ma saa yāã yi ke nwompihi wo ye.

²⁷ Ke kānde katan nkāy tee cā, loo wīi nen laa maha nde: <Ma'a syi ma cayɔr le ye!> ²⁸ Ndo -sē ga ye yar: Wii ma nii waa cɔɔ yāŋ, ma nii u wāke wīi ga u laam wo, Yāhā ye ufua laam wo u cayɔr pye wa. ²⁹ Ke syi ne, ma'a yāã ma yīnde lii le yō, le ma ke wāleŋ ne kapee- wāpyeŋ wo, le loho yi, ma le miy wāã deydey! Ma kadye teele nen laa ya ma yee le wee ye, koo puar ma kadye kur bye n ba miy le wāã naa laam wo, naa gii wāfegeyāã wee ke na ye. ³⁰ Ke ma pye ma kāndigi koho ge ke ma ke wāleŋ ne kapee- wāpyeŋ wo, ke cer kāã, ma ke miy wāã deydey! Ma ma koho neŋ ya yāã ke wee ye, koo puar ma ba ka ma kadye kur bye ne naa fla wo.

(Mat 19.9; Mar 10.11-12; Luke 16.18)

³¹ Ye faale wāle kānde laa maha nde: <Wii ma u ya koho cɔɔ sye, ufua yai u u cɔɔ wāsyen saba wāã u kē!> ³² Ndo -sē ga ye yar: Ma ya koho cɔɔ ma yee u sē naa waa di ye, ma'a u sye, u n ga naa waa gbe, ma u le kapee wāpyeŋ wo. Tesē,

cɔɔ wii u puai u sye, mboo wii ma u gbe, ma bya kapee pye, ma cayɔr pye.

³³ Ye faale wãɛ kãnde laa maha nde: <Taa Yãhã di lii ne, ma sã yai ma ma yẽ dur ye, ma yai ma le pye!> ³⁴ Ndoo -sẽ ga ye yar: Ye ma syi ye naa Yãhã di kueekuee gɛ ye! Ye ma syi ye yãhãyiŋ myaha yee ye, Yãhã niisaha kẽ! ³⁵ Ye ma syi ye kãntraha myaha yee ye, Yãhã trɛ tasaha kẽ! Ye ma syi ye Yurusalem myaha yee ye, Yãhã gii ke ma Yiŋfuangbãŋ koo kungbãŋ kẽ! ³⁶ Ye ma syi ye naa ye yiŋ yee ye, ye tee mii ye saha ye yĩnyoho neŋ gɛ ta ke n flege ye; ye saha maha waha ke ta ke n wo ye. ³⁷ Lii ma pye cĩnde, -ye yee <ãwã>, lii ma yee le wee cĩnde ye, -ye yee <aye>! Kapãn laa ma taha loo na, sãndãpee yiŋfua wĩ ne loo ne.

(Luke 6.29-30)

³⁸ Ye faale wãɛ kãnde laa maha nde: <Ma'a ra tee pye yiŋde na, ta bya, n ga ma tee pye yiŋde na. Ma'a ra tee pye nkãi na, ta bya, n ga ma tee pye nkãi na.> ³⁹ Ndoo -sẽ ga ye yar: Wii ma ye tee pye laa ne, ye ma syi ye le kafue yi ye! Wii ma ma fey kãndigi kue ndicĩ syi na, tyii u na u n maha ma fey taha kãmaŋ kue ndicĩ na! ⁴⁰ Wii ma yee u ga ma sãhã, u ma nayroho sya ma ye, tyii u na u n ma nayrengbãŋ bya gbe. ⁴¹ Wii ma yee ma ka teelaa wo fãnga na, ma koo syi yrãhã fle sã yãr ufua kẽ! ⁴² Wii ma ma nar ngaa ne, u kẽ! Wii ma yee u ga fue cer ma ye, ma'a n sye ye!

(Luke 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ye faale wãɛ kãnde laa maha nde: <Tyii ma nampyeŋ ntãŋ n dye ma tãŋ, ma napĩ wĩ n fũhũ

ma ye!› ⁴⁴ Ndoo -sē ga ye yar: Ye tyii ye napĩ-
ntāŋ n dye ye tāy; mpāy pe kapee- pye ye na, -ye
naa Yāhā nar pe kē! ⁴⁵ Loo na, nawee- ga cā pe
yee, ye ma ye Tuhufua Yāhā pii. Ye sē yāā, ke
ke yai ta ke n yi napee- na, tesē naweeyōm bya
ne wācɛŋ. Mpāy pe sron, tesē mpāy bya ne pe sē
sron ye, ke ke sesaha ta ke n too pe bye na wācɛŋ.
⁴⁶ Ye ma yee ye tāāfa ya wīi n tāy ye ye, ye yee la
Yāhā ga ba dāān wāā ye kē loo nde wīi na? Kufar
wāāfa gɛ pe sya ma fufor difa, pe bya n pye ke
dyaŋ. ⁴⁷ Ye ma yee ye ga naa ye nampyeŋ- poo
ya syar, ye yee la ye kayīi pye gboho n ter loo
ne? Mpāy gɛ pe sē cīinde Yāhā cā ye, pe bya loo
pye. ⁴⁸ Ye tyii ye laam n nii tāŋ gbɛgbɛ, ye pyer
n maha yō tāŋ ye Tuhufua Yāhā wāŋ syi dyaŋ!»

6

Kayīi wāpye wīi nawām kē

¹ Yesu n maha yee: «-Ye yāŋ, kai- nkāy bye tee
n pye Yāhā myaha ne, ye ma syi ye naa ke pye
nanihi wo, nawee- bye n ye yāā yīnde ne ye! Ye
ma nii ke pye n yar nawee- na ke syi, ye Tuhufua
Yāhā saa ba ye dāān wāā ye kē ye.

² Loo na, ma’a ga kla wāā nawām kē, ma’a syi
ma ta, nawee- bye n le cā ye! Dawarfa poo me
pe loo pye Yiifee- yawāhā nwey wo, tesē nkur ye
kāmbɛhɛ yē na. Pe n pye ke syi, nawee- bye n pe
yāā, pe naa pe sey. Ta n cīinde nde pāā ye ye, pe
pe dāān yāā wa ke syi. ³ Mboo, ma’a ga kla wāā
nawām kē ma kāndigi koho ne, ma’a syi ma ta
ma kāmaŋ koho gɛ n le cā ye! ⁴ Le n nii, waa gɛ
ma n yi yāā le cāŋ na ye. Taa kayīi lii pye, waa

sē le cã ye, ma Tuhufua Yãhã koo le cã; ke ga ba ma dãän wãä ma kē.»

Ye yai ye naa n pãä Yãhã ne mii?
(Luke 11.2-4)

⁵ Yesu n maha yee: «Ye ma n pãä Yãhã ne, ye ma n naa n pye dawarfa wãŋ syi dyaŋ ye! Pe ga yir yer Yiifee- yawãhã nwey wo, tesē nkur ye kãmbēhe yē na, pe naa Yãhã nar nawee- bye n pe yãä yīnde ne. Ta n cīinde nde pãä ye ye, pe pe dãän yãä wa ke syi. ⁶ Mboo, ma'a ga pãä Yãhã ne, dye ma nwoŋ laam wo, ma ke gbãä tã, ma pãä ma Tuhufua Yãhã ne. U ma ke fla na. Taa lii pye, waa sē le cã ye, ma Tuhufua Yãhã koo le cã; ke ga ba ma dãän wãä ma kē.

⁷ Ye ma nii n pãä Yãhã ye, ye ma syi ye le ta kaplãmbuar mii mpãy dyaŋ pe sē cīinde Yãhã cã ye. Pe laam wo, pe le ga poo ma nii kaplãmbuar pãä, Yãhã ga ba pe kaplãŋ sya pe ye. ⁸ Ye ma n naa n yãŋ pe na ye! Ye sē yãä, ngii wīi ma pye ye na, Yãhã gii ke ma ye Tuhufua ke le cãä cã wa, ye ma sya yee ye sē ke nar wa le ne ye.

⁹ Ye yai ye naa n pãä Yãhã ne mii, le nde:
<Wo Tuhufua Yãhã mboo wii taa ma yãhãyiŋ na,
¹⁰ ta, nawee- n cã ma miingbãŋ kai- laha.

Ta, ma Yai n pa nawee- ye.

Ta, ma laam wũhũ n naa n pye kãntraha na,
mii ke n pye yãhãyiŋ na mii syi dyaŋ.

¹¹ Wo yē digi wãä wo kē nanga,
peplii wãŋ syi dyaŋ.

¹² Wo kapee- gbe kãä wo yīŋ na.

Mpãy pe kapee- pye wo na,
wo bya wo n tyii pe kapee- foho na

wo kuāŋ ne.

¹³ Ma'a n wo miy yaha,
wo n tyīn naa n gaha kapee- wāpyeŋ kuε ye
ye.

-Taa wo yi naa n kãã sãndāpee yīŋfua koho wo.
[Mboo ya kē taa ma tãŋ yīnfar ne, fãnga ne,
miingbãŋ ne, too rii wãkuayãã wee te na ye.
Amen, le nii ke syi!]> »

¹⁴ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ye sē yãã,
mpāy pe kapee- pye ye na, ye ma nii n tyii pe
kapee- foho na ye kuāŋ ne, ye Tuhufua Yãhã bya
ga ba ye kapee- gbe kãã ye yīŋ na. ¹⁵ Mpāy pe
kapee- pye ye na, ye ma -sē yee ye sē n tyii pe
kapee- foho na ye kuāŋ ne ye, ye Tuhufua Yãhã
bya saa ba ye kapee- gbe kãã ye yīŋ na ye.»

Yē wātã wī digi na

¹⁶ Yesu n maha yee: «Ye ma ye yē tã digi na,
ye ma syi ye yīntaha tãhã mii dawarfa wãŋ syi
dyaŋ ye! Poo ne pe yīntar ta kaa syi, nawee- byε
n waha le yãŋ cã, pe yee poo pe yē tã digi na.
Ta n cīinde nde pãã ye ye, pe pe dããn yãã wa ke
syi. ¹⁷ Mboo, ma'a ma yē tã digi na, ma yīntaha
yee gbεgbε, -taa ma yīŋ yir, ¹⁸ nawee- ma n waha
cã pe yee ma ma yē tã digi na ye. Taa ma mii ya
teelii wo, ma Tuhufua Yãhã woo le cã ma ne. Taa
lii pye waa sē le cã ye, ma Tuhufua Yãhã woo le
cã; u ga ba ma dããn wãã ma kē.»

Yãhã wūhū wãke puar kai- byε na (*Luke 12.33-34; 11.34-36*)

¹⁹ Yesu n maha yee: «Ye ma syi ye nangbãn
wãn ke naa n ta driyē nge wo ye! Driyē wo, fyãr

ma tesē korfyāhā ne, too nde wān pye n klaha- . Yuhu- maha ma, pe kāānklee gbā n ka ma wān yuhu. ²⁰ -Ye Yāhā wūhū ke naa n ta busāā yāhāyīn na! Too nde, fyār tesē korfyāhā ne, te saha te pye klaha- ye. Yuhu- bya saha te yuhu ye. ²¹ Taa ma laam wān ta na, ma laam bye ma koo fla na.

²² Yīnde ma mii naaloho dyan kadye na. Ma yīnde ma yō ma ye, ma kadye bye ga nii cāā- na. ²³ Ma yīnde ma klaha- ma ye, ma kadye bye ga nii wam wo. Cāā- mpāy pe -sē ma ma laam wo, poo ma -sē nii wam fla, ma cā ma yee wam mpāy pe ma ma laam wo, pe wo gboho ter.»

-Ye yii le soho Yāhā koho wo!

(Luke 16.13; 12.22-31)

²⁴ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Waa saha yīnfa syām wūhū wāā le pye ye. Waa wīi ga tāy u ye, le ter waa wīi yaha. U ga sron waa ye, tuu waa wīi sye. Le ma ke syi, ye saha nii Yāhā tēntē- , tee maha nii wale tēntē- ye.

²⁵ Loo ne, n ga ye yar nde ne: Dir rii tee ga naa n di, tesē loho gii ne tee ga naa n wo ye waha nii yīnwēr na, tesē nayre rii ne tee ga le tā ye kadye na, ye ma syi ye naa ntān cer too nde bye wīi na ye! Ye sē yāā, yīnwēr puar dir na, kadye puar nayre na.

²⁶ Kānsyām mpāy pe n yir ncaha ye, ye sē pe yāā la? Pe sē digi tāhā, pe sē dir gbe, teelaa wee pe ye pe dir kōn n yaha ye. Ye Tuhufua Yāhā sē pe yē digi wāā la pe kē? Ye wīi n tāy Yāhā ye ma ter kānsyām yaha. ²⁷ Ye laam wo, yoo ma u ga waha u kuper yūhū wāā carle ge laangar ya

kāmay na? ²⁸ -Ye tee maha laam ga nayre wĩ na! Nyẽ fyār te n fiy tar wo, ye sē te nayōr yāā la? Te sē tēn tē ye, te sē faha wān tyīn ye. ²⁹ Ta n -sē le pāā ye ye, faale yīnfua wii pe naa n yee Salmuu, u nangbān naa bye ne, u nayre nayōr sē -sē bii nō nyẽ fyār wāŋ neŋ gaa ge nayōr na ye. ³⁰ Nyẽ nge ge ke n fiy tar wo nanga, koo gii pe n pai miy le wāā naa laam wo sukūhū, Yāhā nayōr wāā ke kē. Ke -sē ga pye mii ke tyii yii ge na, ke saa nayre wāā ye kē ye? Ye sē koho taha yaha Yāhā na busāā ye. ³¹ Ye ma syi ye naa laam ga ye yee: Wo n pai nwa di? Wo n pai nwa wō? Wo n pai nwa le wo kadye na? ³² Mpāy pe sē cīnde Yāhā cā ye, poo pe too nde bye ke fānga ne. Ma -sē yee yii na, Tuhufua Yāhā ma ye ye, ke cā te wĩ ma ye na.

³³ -Ye cāā Yāhā Yai wĩ ke wa, -tee Yāhā ta ye Yīnfua, -ye naa ye troho tāhā ke yor wo! Loo na, ngii wĩ ke ma ye na, ke -sē ga ba ke wāā taha ye kē. ³⁴ Ye ma syi ye naa laam ga sukūhū wĩ na ye! Sukūhū laangar wĩ ga ba pye le ya ya. Nanga fen yai ye ne ke dyaŋ.»

7

Wāsāhā wĩ (*Luke 6.37-38, 41-42*)

¹ Yesu n maha pe yar ma yee: «Ye ma n naa ye nampyen- kaa ye, Yāhā bya sē -sē ga ba ye sāhā ye. ² Ye sē yāā, mboo nawee, taa ma nampyen sāhā mii syi dyaŋ, Yāhā ga ba ma bya sāhā koo syi. Lii taa n pāā ma nampyen pyer wĩ na, Yāhā ga ba naa loo pāā ma bya pyer wĩ na.

³ Loo ne, n ga ye yar: Kānkāāle lii le ma ma nampyeŋ yīnde wo, nwa ta ma n nii le yāŋ? Tēngbāŋ gi ke -sē ma ma yīnde wo, ma sē koo yāā la? ⁴ Mboo wii taa sē waha ke tēngbāŋ yāā ma yīnde wo ye, ma ga waha ma nampyeŋ pye la u ye, ma n le kānkāāle yi kāā u yīnde wo u kē? ⁵ Dawarfua kē ma ne, cāā ke tēngbāŋ yi kāā wa ma yīnde wo, loo na maa waha gbihī yāŋ, ma le kānkāāle yi kāā ma nampyeŋ yīnde wo.

⁶ Ye ma syi ye naa Yāhā wūhū pāā napee- mpāy ye pe ma pām wāŋ syi dyaŋ ye! Mii loo sē ne ye, pe ga waha wā klaha pe kapee pye ye na. Ye ma syi ye naa Yāhā wūhū yar nawee- mpāy na pe ma tyē- wāŋ syi dyaŋ, pe wūhū sē laha ye. Mii loo sē ne ye, pe ga ke Yāhā wūhū wluhu pye klaha-»

Wānar wīī
(*Luke 11.9-13*)

⁷ Yesu n maha yee: «Ye naa n nar, ngaa ga wāā ye kē. -Ye naa n ke, yaa ngaa yāā. -Ye naa kāānklihi gbā, pe ga ke yār ye kē! ⁸ Ye sē yāā, mboo nawee, ma'a n nar, Yāhā ga ngaa wāā ma kē. Ma'a n ke, Yāhā ga ta ma n ngaa yāā. Ma'a kāānklihi gbā, Yāhā ga ta ke n yār ma kē. ⁹ Ye laam wo, waa ma la u dya ma ngaa digi nar u ye, u ga u kē ntīn ne? ¹⁰ Laa, u ma fua nar u ye, u ga u kē nwoho ne? ¹¹ Tee sya pee mii, ye kayūhū pye ye pii kē. Ke syi ne, ye yai ye cā, ye Tuhufua Yāhā kayūhū wāā mpāy kē pe ke nar u ye.

¹² Kānde lii Yāhā le ta, wo faale wādyaha Musa ke katan yrūhū le yaha ke Yāhā sabangbāŋ wo. Tesē, pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa maha kaplāŋ nkāy yrūhū le yaha ke wo. Koo kaplāŋ ngīī bye

yīŋ nge tē ga pāā ye ye nde kapāngberle: <Lii tee n ke ye nampyeŋ- pe naa le pye ye kē, yii ge -ye naa loo pye pe kē!> »

*Yesu kakuācran pāā nawee- ye
(Luke 13.24; 6.43-44)*

¹³ Yesu n maha kakuācran ngī pāā pe ye ma yee: «Nwonyē gii ke fihī, -ye dye koo ne! Nwonyē gii ke cay, tesē kānde lii ne le cay, too nde n gaha nawee ne u plahasaha wo. Too -sē kē nawee- busāā pe n sya. ¹⁴ Nwonyē gii ke -sē fihī, tesē kānde lii ne le fihī, too nde n gaha nawee ne u yrā yāāsaha wo. Mpāy pe -sē too yāā, pe sē nihi ye.

¹⁵ -Ye yii yigi kawar Yāhā kaplāŋ tōrfa ne! Pe ma pa ye ye, yaa yee pe ma mbapīy wāŋ syi dyaŋ, pe sē pee ye. Pe laam -sē wo, waygapyāhā ge sē pee ma ter pe yaha ye. ¹⁶ Yaa ba pe yāŋ naa n cā pe pyer na. Waa sē defīi katyipir tai yāā ngur katyigi na ye. Waa sē maha nkugu tai yāā ncūwāā na ye. ¹⁷ Katyiyūhū puayō sa, katyipihi -sē puapihi sa. ¹⁸ Katyiyūhū saha puapihi sa ye, tesē katyipihi saha puayō sa ye. ¹⁹ Katyigi gii ma yee ke sē puayō sa ye, ke ga ba cer kāā, ke miy le wāā naa laam wo. ²⁰ Ye ga ba kawar Yāhā kaplāŋ tōrfa yāŋ naa n cā pe pyer na koo syi.»

*Yāhā laam wūhū wāpye wī
(Luke 13.25-27)*

²¹ Yesu n maha yee: «Mpāy bye pe ra yee: <Yīŋfua, Yīŋfua,> poo bye sē me pe ga ba dye Yāhā yai klo wo ye. Mpāy pe ta Tuhufua Yāhā laam wūhū pye, poo ya me pe n pai dye Yāhā yai klo wo. ²² Yāhā kasāhā per maa nō, nawee-

busãã ga ba ra pye: <Yĩnfua, Yĩnfua, wo ba naa Yãhã kaplãŋ tǒr nawee- ye ma myaha ne. Wo ba sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yĩŋ na ma myaha ne. Wo ba naa yêkã wũhũ busãã pye ma myaha ne.> ²³ Loo na, n -sê ga ba pe yar, n yee: <N sê ye cã ye, kapeepyefa mii, ye ma n crã ra na ye!> »

Te nwey sũ
(*Luke 6.47-49*)

²⁴ Yesu n maha kakuãcran nde pãã pe ye ma yee: «Ye sê yãã, kaplãŋ nkãy tẽ pãã ter ye ye ngĩ, wii ma ke luhu, ma u troho tãhã koo syi dyaŋ, ufua ma mii nawee wii dyaŋ tuu kai- cã, ma ga u nwoŋ fãã ntẽmlaha fla na. ²⁵ Sesaha ke gbã, lafir cããŋ yi ba dye ke laam wo, teflahangbãŋ ke fua fãnga ne, ke sê -sê too ye. Ke nwoŋ nakũy ba ta ntẽmlaha fla na koo kẽ.

²⁶ Wii tuu ra kaplãŋ ngĩ luhu, u ma yee u sê -sê u troho tãhã ke yor wo ye, ufua ma mii naplege dyaŋ, tuu ga u nwoŋ fãã tẽyãfũũ laam wo. ²⁷ Sesaha ke gbã, lafir cããŋ yi ba dye ke laam wo, teflahangbãŋ ke fua fãnga ne, ke n too pye klaha- tãŋ.»

²⁸ Yesu tuu ba kaplãŋ ngĩ bye pãã kua, u wãklaha ter ba pe nabuar fe gbe, ma sya yẽ gbãã pe na. ²⁹ U sê naa nawee- klaha Yãhã kaiyarfa wãŋ syi dyaŋ ye, u ba kai- bye cã tãŋ.

8

Yesu gber waa jaa
(*Mar 1.40-45; Luke 5.12-16*)

¹ Yesu tuu tege ke yāŋ yīŋ na, nabuar n nii n taha u na. ² Gber waa n pa u tǎy, ma ba kǎnklūy gbāā u yahasee ye ma yee: «Yīŋfua, le ma tǎy ma ye, ma ga waha ta ra n jaa n nii gbegbe nayōr saha na.»

³ Yesu n koho nɔ wāā, ma tɛ u na ma yee: «Āwā le tǎy ra ye, jaa ma nii gbegbe nayōr saha na!» Le yalebya wo, ke yāhā n ta tɛr laha kǎā u dya na, u n nii gbegbe nayōr saha na. ⁴ Yesu n u pye ma yee: «Luhu yō, ma 'a syi nde pǎā waa ye ye! -Taa ka, maa mii yar Yāhā yūndefua na, ma ma wājaa diŋ yi, diŋ gii faale wādyaha Musa tuu tōr yaha mpāy kē pe pye yāhā ne pe kadye na, ma jaa. Ke syi ne nawee- ga waha cā ma jaa.»

*Yesu seraasyi yīŋfua waa tēntēle jaa
(Luke 7.1-10)*

⁵ Yaliile Yesu tuu dye Kapornu wo, seraasyi yīŋfua waa n pa u fla na, maa u nar waha ma yee: ⁶ «Yīŋfua, ta tēntēle ma u sǎy nii kaha wo, kadye n ku u na, u n fǎy cīinde wāfāy.» ⁷ Yesu n u pye ma yee: «N ga ka n ga u jaa.»

⁸ U seraasyi yīŋfua n -sē u pye ma yee: «Yīŋfua ta syi sē yai ma dye ra kaha wo ye. Kapāngberle laa ya pǎā, le n ta ra tēntēle n jaa. ⁹ N ma seraasyi, n n luhu ra yīŋfa ye. N -sē ma nii ndon seraasyi mpāy yīŋ na. N ga nen waa pye: Ka nwaa, u n ka. N ga nen nwo pye: Pa nwo, u n pa. N ga maha ra tēntēle pye: Nde pye, u n le pye.»

¹⁰ Yesu tuu u kaplāŋ ngī luhu, ke n u fe gbe. Le n tǎy tɛr u ye, mpāy pe naa n taha u na, u n sya pe pye ma yee: «Ta n cīinde nde pǎā ye ye:

Dya nwo, u ra ta u Yater u laam bye wo cĩnde. Pe Yiiffee- kur bye ge laam wo, n sē waa yāã yāã tuu ra ta u Yater woo wāñ syi ye. ¹¹ Ta n ye yar, mpāy ter ga ba yir kãntre raa wo, driyē kue bye ye. Pe ga ba pa, pe ba nii gbar dir na Yāhā yai klo wo, wo faale wāle Brama ye ne, Yisyake ne tesē Dyakuba ne. ¹² Yiisre kur, poo mpāy pe -sē yai pe dye Yāhā yai klo wo, pe ga ba miy yi wāã nkur ye wam fla wo, pe naa n wūn ke fla na, pe yĩntaha tãhã, pe cã pe wãfãy saa kua yāã ye.»

¹³ Loo kur ye, Yesu n u seraasyi yĩnfua pye ma yee: «Ka ma kaha wo, taa ra ta ma Yater, ma kai lii ga yigi, le ga pye yagaa.» U seraasyi yĩnfua tēntēle n ta ter jaa le yalebya wo.

Yesu yanfa buar jaa

(Mar 1.29-34; Luke 4.38-41)

¹⁴ Loo kur ye, Yesu n ka Pyar kaha wo. U n ga Pyar cōo nahafua yāã, u ba sãy nii. U kadye ba war. ¹⁵ Yesu n te u koho na, ke kadye n u miy yaha. U n yir, ma nii pe nampay yi.

¹⁶ Yainkōŋ wo, pe n pa nawee- busãã ne Yesu fla na. Sãndãpee pye pe yĩn na. U kapãn n pe sãndãpee kar tege kãã pe nawee- yĩn na, u n maha pe yanfa bye jaa.

¹⁷ Tuu koo ngĩ pye, kai lii faale Yāhā kaplãŋ tōrfua Yisa tuu bii cãã pãã yaha, loo ne le pye. U Yisa bii yee:

«U wo yan ter bye gbe kãã wo yĩn na,
ma suhu wo kadye teebehe nkãy bye ne
ke klaha- wo ye.»

Yesu wãtahanaha wĩ

(Luke 9.57-62)

¹⁸ Loo kur ye, Yesu n nabuar yãã u ya tãý. Loo na, u n u kãnyãrwai pye pe ka ke langbãñ kũndi ngaa ye.

¹⁹ Yãhã kaiyarfua waa n yũhũ crã u na, ma u pye ma yee: «Yĩnfua, ma'a sya n gaha teelii teelii, n ga naa n taha ma na.» ²⁰ Yesu n u yẽ wãã sya ma yee: «Yẽsrẽ ma te syãsar ne, kãnsyãm ma pe nseñ ne. Teele sê -sê wee u Nawee Puee myaha na ye.»

²¹ Dya waa, u pye Yesu kãnyãrwe u ya ndon, u n u pye ma yee: «Yĩnfua, kãnde wãã ra kē, n ma ga ra tuhufua nakugu le wa, n ga pa.» ²² Yesu n u pye ma yee: «Tyii nakur na te n naa te nakurwai le. Mboo, ma naa n taha ra na ma kuãñ ne.»

*Yesu teflahangbãñ yer
(Mar 4.35-41; Luke 8.22-25)*

²³ Loo kur ye, Yesu n dugu dye ke salangbãñ wo, woo tesē u kãnyãrwai ne. ²⁴ Yalaale wo, teflahangbãñ gaa n ba ta ter yir ke langbãñ yĩñ na, ma sya loho fua gbe le wãã n taha pe na, ke salangbãñ wo. Yesu -sē ba sã wãý. ²⁵ Pe kãnyãrwai n yũhũ crã u tãý, ma u gbã yir ma yee: «Yĩnfua, waa ku, wo sya yaha!» ²⁶ Yesu n pe yẽ wãã sya ma yee: «Nwa ye n fya ke syi! Ye Yater kloñ ter la ye ye?» Loo na, u n yir, ma gbey ke teflahangbãñ na tesē ke langbãñ loho ne, te n yer, ke fla n nii seyĩ.

²⁷ Le n pe kãnyãrwai bye fe gbe, pe n sya nii le pãã pe ya ye ma yee: «Hãã, nawee wii ter syi kē dya nwo ne, u n gbey teflaha na tesē ke langbãñ loho ne, te n sya n luhu u ye?»

Sāndāpee pye nawee- syām mpāy yīn na, Yesu n pe jaa

(Mar 5.1-20; Luke 8.26-39)

²⁸ Yesu tuu ga nɔ ke langbān̄ kuε ngaa kuε ye, Jerasinefa kuε ye, naam syām mpāy n yi gbūhū fla wo, ma Yesu wāā ba. Sāndāpee pye pe yīn̄ na, ma ba pe ta pe n ba pee cīinde wāpee. Nawee-sē sya naa n tɛr pe kuε kānde ne ye. Pe Yesu yāā, pe n nii n kui ma yee: ²⁹ «Yāhā Dya, nwa taa ga pye wo na? Ma'a n cāā wo pēn wo pēnyale yaha ye!»

³⁰ Kaha tyε- busāā pye ke fla na, pe naa pe digi ke, pe fla ba faa dey. ³¹ Pe sāndāpee n Yesu nar ma yee: «Ma'a yee maa wo kar, tyii wo n ga dye tyε- mii laam laam wo.» ³² Yesu n le sya pe ye. Pe sāndāpee n tege kāā pe naam syām yīn̄ na, ma ga dye pe tyε- laam laam wo. Le yalebya wo, pe tyε- n fā tege ga too dye ke langbān̄ wo, ma ku.

³³ Pe tyε- sēnfa pe koo ngī yāā, pe n fā ter le klo wo, ma ga ke kai- byε tōr pe naam syām mii wī na, mpāy, Yesu sāndāpee kar tege kāā pe yīn̄ na. ³⁴ Loo na, pe klofa byε n yi ga Yesu wāāsaha wo. Pe ga u yāā, pe n u nar u ter kāā poo fla kāntraha yaha.

9

Yesu tānkurfua waa jaa

(Mar 2.1-12; Luke 5.17-26)

¹ Loo kur ye, Yesu n salangbān̄ gbe, ma dur ga ke langbān̄ kūndi ngaa ye, tuu ba nii na.

² Pe n tānkurfua waa gbe ba u fla na u kasāy wān̄ ne, tuu sāy nii ke na. Pe koho taha yaha

Yesu na ke syi, u n le yãã, ma u tãnkurfua pye ma yee: «Cĩfua mii waha, ma kapee- laha kãã ma yĩŋ na.»

³ Yãhã kaiyarfa mpãy pye ke fla na, pe n nii le ga pe laam wo ma yee: «Eh, dya nwo n gbar Yãhã ne cĩnde.» ⁴ Yesu n pe laam wũhũ cã, ma pe pye ma yee: «Nwa ta ye n nii kapee- ngĩ syi ga ye laam wo? ⁵ N ga waha yee: Ma kapee- laha kãã ma na. N ga maha waha yee: Yir naa n yãr! Koo katε- syãŋ ngĩ wo, lii loo le cã waha? ⁶ N -sẽ n yãŋ ye cã Yãhã kãnde wãã u Nawee Puee kẽ kãntraha nge na, u n ga waha kapee- gbe kãã nawee yĩŋ na.» Yesu n wã klaha loo na, ma u tãnkurfua pye ma yee: «N ma yar, yir, ma ma kasãy wãŋ gbe, ma yãr naa n gaha ma kaha wo!» ⁷ U tãnkurfua n yir, ma yãr ter u kaha wo.

⁸ Pe nabuar pe loo yãã, le n pe laam wo pe n sya fya, ma nii Yãhã sey koo fãnga nge wĩ na, fãnga gii ke wãã nawee- kẽ.

Yesu Matehe yãŋ yi

(Mar 2.13-17; Luke 5.27-32)

⁹ Yesu n ter ke fla yaha. U n nii n ter, ma ga kufar wããfua waa yãã tuu tege nii kufar wããsaha wo. Pe naa u yee Matehe.

Yesu n u pye ma yee: «Naa n taha ra na!» Matehe n yir, ma nii n taha u na u kuãŋ ne.

¹⁰ Loo kur ye, Yesu pye dir na u kãnyãrwai ne, Matehe kaha wo. Kufar wããfa pye pe ba nihi, ma suhu kãmpee- yãrfa mpãy ter ne. Pe byε wãã naa n di pe ne. ¹¹ Pe Farisyẽ n loo yãã, ma Yesu kãnyãrwai pye ma yee: «Nwa ta ye Yĩŋfua n nii wãã n di kufar wããfa ne, ma suhu kãmpee- yãrfa

mpāy ter ne?» ¹² Yesu n pe kapān luhu, ma pe pye ma yee: «Yīnwērfa poo sē me pe tyinfua tay ye, yanfa poo pe u tay. ¹³ Ye sē Yāhā kaplāŋ ngī war ye, ngī ke yrūhū yaha ma yee: <Laanyōm tē n ke, n sē yee diŋ wāyiŋ ye.> Ye yai ye koo war!» Yesu n maha yee: «Ye sē yāā, n pa kāmpee- yārfa wī na; mpāy pe pe ya yāŋ poo ma kānyī yārfa, n sē pa poo wī na ye.»

*Kale saha wāā le kafūhū ne ye
(Mar 2.18-22; Luke 5.33-39)*

¹⁴ Loo kur ye, Nsān nawee- tāāfua kānyārwai n ba pa Yesu fla na, ma ba u yey ma yee: «Nwa ta, wī tesē pe Farisyē ne, wo ne wo yē tā digi na, mboo kānyārwai sē -sē le syi pye ye?» ¹⁵ Yesu n pe yē sya kakuācraŋ ne ma yee: «Ah ye laam wo, cafān yigifa ga waha pye la yīntawahar na, u cafān yigifua tuu ma pe ne? Ye cā le syi saha pye ye rēhe! Per gaa -sē ma ke n pai, u cafān yigifua ga ba yigi kāā pe laam wo. Koo per maa nō, pe ga ba cā naa pe yē tā digi na.

¹⁶ Waa sē faafuē faagblaha ta, ma ga nayredyaha wihi pāhā n tā ke ne ye. Ma’a loo pye, le faafuē ga ke nayredyaha tyīn cer, kaa n maha taha ke cersadyaha fla na. ¹⁷ Waa sē maha sēmpēr le srafūhū sakueeler wo ye. Ma’a loo pye, pe sēmpēr ma ba yir, te srafūhū sakueeler ga fe, pe sēm n woo tāŋ, te srafūhū sakuee tii maha klaha- taha le na. Koo kē sēmpēr yai pe le srafūhū sakueefān too laam wo. Ke syi ne, pe sēm tesē te srafūhū sakuee ne, ngaa saa te yāā ye.»

Syase pueesya, tesē cōō wii ne tuu tε Yesu nayroho na

(Mar 5.21-43; Luke 8.40-56)

¹⁸ Yesu naa koo kaplāŋ ngīī pāā, Yiifēe- yahaseefua waa n pa, ma ba kānklūy gbāā u yahasee ye ma yee: «Ta pueesyale ku ke yagaa nge na; pa, ma ba koho taha le na, le n yir gbā wo le nii yrāŋ na.»

¹⁹ Yesu n yir u kānyārwai ne, ma taha u dya na. ²⁰ Cōō waa pye, u ntōr kuee naa n woo u ye dye- sēnsye syāŋ, wāyer wee ye. U n yūhū crā Yesu na kur kue ye, ma tε u nayroho yē na. ²¹ U ba le ga yigi ma yee: «N ma yāā tε u nayroho yē ya na, n ga jaa.»

²² Yesu n wā klaha, ma u yāā ma yee: «Cōō, mii waha, taa ra ta ma Yater, loo le ma jaa.» Le yalebya wo, u cōō n jaa.

²³ Yesu tuu ga dye u yahaseefua kaha wo, u n pe kapēnfa yāā, pe nabuar ne, pe nii n gble u kicar wākelaa wīī na. ²⁴ U n yee: «-Ye yi kāā nwo, u kicar sē ku ye, wāy ya u sā wāy.» Pe n nii u ler. ²⁵ Pe nawee- pe yi wa ke nakugu nwoŋ wo, Yesu n dye, maa le kicaale yigi koho na, le n yir, ma dur nii korkor.

²⁶ Le kapān n cāāŋ ga koo kue teebehe bye wo.

Yesu fūū- syām mpāy jaa

²⁷ Yesu n ter ke fla yaha. U nii n ter, fūū- syām mpāy n nii n taha u na, ma nii n kui ma yee: «Dawide Dya, wo fen di!» ²⁸ Yesu tuu ga dye kaha wo, pe fūū- n pa u fla na, u n pe yey ma yee: «Ye laam wo, ye yee la n ga waha ye jaa?» Pe n u yē sya ma yee: «Āwā, Yīŋfua.» ²⁹ Loo na,

Yesu n te pe yĩmpɛ na ma yee: «Tee ra ta ye Yater, ma yee n ga waha ye jaa, loo na ye ga jaa.» ³⁰ Pe yĩmpɛ n ta ter n yāŋ. Yesu n le pãã waha pe ye ma yee: «-Ye luhu yõ, ye ma syi ye le gbe yi ye!» ³¹ Pe -sẽ ka, ma ga Yesu wĩĩ pãã koo kue teebehe bye wo.

Yesu bebe waa jaa

³² Pe nawee- syãm pe naa n ter, mpãy n pa Yesu fla na, dya waa ne sãndũpee pye u yĩŋ na, ma u ta u sã waha naa n pãã ye. ³³ Yesu tuu kãhã u sãndũpee kar tege kãã u bebe yĩŋ na, u n nii n pãã.

Le n yẽ gbãã pe nabuar na, pe n sya yee, waa sã nde syi yãã yãã Yiisrefa kãntraha wo ye.

³⁴ Pe Farisyẽ poo -sẽ naa le pãã ma yee, a sãndãpee yĩŋfua kã u fãnga wãã Yesu kã u n waha sãndãpee kar tege n kãã nawee- yĩŋ na.

Pe nabuar fɛn Yesu yigi

³⁵ Yesu naa n yãr kungbãhã bye wo, tesẽ kusyĩmbehe bye ne. U naa nawee- klaha Yiifee-yawãhã nwey wo, ma naa le Yãhã Yai kapãyĩĩ wĩĩ yar nawee- na, ma naa yanfa ter bye jaa, ma suhu mpãy ne pe kadye teelaa fla klaha- pe ye. ³⁶ Tuu naa nabuar mpãy yãã, pe fɛn n u yigi, pe ba fãy, pe laam ba wlãhã; pe pye mii mbaa dyan mbanaha wee pe na ye.

³⁷ Loo na, Yesu n u kãnyãrwai pye ma yee: «Te nabuar nde ma mii dingbãn wãŋ syi dyan te wãgbe yale nɔ tar wo, tẽntẽ- sã -sã wee ma ga te gbe ye. ³⁸ Yãhã gii ke -sã ma mii u dingbãnfua

dyaŋ, -ye naa ke nar ke n tēntē- nɔ wāã, pe n ba te nabuar le ke kãnde wo!»

10

*Yesu u kãnyãrwai sēnsye syãm lehe wãã
(Mar 3.13-19; 6.7-13; Luke 6.12-16; 9.1-6)*

¹ Loo kur ye, Yesu n u kãnyãrwai sēnsye syãm yee ba, maa kãnde wãã pe kē pe waha sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yīŋ na, pe waha naa yan ter bye jaa, tesē mpãy bye ne pe kadye teelaa fla klaha- pe ye.

² Pe tēnlēhe sēnsye syãm myar nde:
Syimu wii pe naa n yee Pyar, u cãã woo yee,
woo tesē u cīifua Andere ne;
ma suhu Syake ne, tesē u cīifua Nsãn ne,
Sewede pii me pe syãm bye ne.

³ U n Filipe yee, Bateremi ne; ma suhu Tema ne,

tesē Matehe ne, kufar wããfua kē u ne.

U n Alefe dya Syake yee, tesē Tadee ne,

⁴ ma suhu Syimu wii ne klokai- wãgbihi n tãy u ye,

tesē Syikaryote klofa Yuda ne,

wii tuu ga ba Yesu yi u napĩ- kē.

⁵ Yesu n poo nawee- sēnsye syãm mii lehe wãã, ma pe yar ma yee: «Mpãy pe wee Yiifēe- ye, -ye ma n ka pe kui wo ye, -ye ma n ka Syamarifa kui wo ye!

⁶ Mpãy pe ma Yiifēe-, ma plaha mii mbaa dyaŋ u mbanaha wee pe ne ye, -ye ka poo ye!

⁷ -Ye Yãhã kapãyĩ pãã naa n gaha kãnde wo ye yee: Yãhã Yai nɔ gbe taha wa! ⁸ Ye ga naa yanfa jaa. Ye ga naa nakur ta te n yir gbã wo, te dur ba yrãŋ na gbaafa ye! Ye ga naa gber- jaa, pe n naa

nii gbegbe nayõr saha na! Ye ga sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yĩŋ na! Loo kãnde nde, le wãã ye kē faa, ye bya ye ga naa n pye faa! ⁹ Ye ma syi ye sãn gbe war ne ye! Ye ma syi ye ntēn war gbe le ye sapar jifaa wo ye! ¹⁰ Ye ma ga ke yrãhã yi, ye ma syi ye ngaa gbe ke n naa ye ndege ye, nkãnfaha dyaŋ, kalen sãnsũ ne, ntãn ne, kãĩ gɛ ne ye! Ye sē yãã, tēntēfua yai pe naa u yē digi wãã u kē.

¹¹ Ye ma ga dye klo lii wo, kungbãy woo, kusyĩnde woo, -ye yãŋ wii tuu yai u waha syãsaha wãã ye kē, -ye kuee woofua fla na ye sya ba ter! ¹² Ye ma dye kaha gii wo, -ye yee: Yãhã ke yrĩŋ wãã ye kē. ¹³ Koo kaha ngefa ma ye yigi yõ, tee pa yrĩŋ syaha gii ne, pe ga ke yrĩŋ yãã. Pe ma -sē yee pe sē ye yigi yõ ye, tee pa yrĩŋ gii ne, ke ga kuee ye ye. ¹⁴ Kaha giifa, laa na klo liifa ma sye, pe sē ye yigi yõ ye, laa na pe sē luhu ye kaplãŋ ye ye, -ye ter kãã ke fla yaha, -tee ye tre mplēm kor yaha pe na, pe n cã lii ma pe dye poo pe le kɛ. ¹⁵ Ta n cĩĩnde nde pãã ye ye: Yãhã kasãhã per maa nɔ, Sodõ klofa* tesē Gumor klofa ne pe sya bii pee ter, poo fen gɛ saa ba nɔ loo klo ndefa fen na ye.»

Kayĩhĩ nkãy ke n pai

(Mar 13.9-13; Luke 21.12-17)

¹⁶ Yesu n maha pe kãnyãrwai pye ma yee: «-Ye yãŋ, n ye lehe wãã mbaa dyaŋ waygapyãr nsoho wo. Tee -sē yii wãyigi cã nwɔr wãŋ syi, -ye nii

* **10:15** 10.15 Faale cãã na, Sodõfa tesē Gumorfa ne, pe bii pee ter. Yãhã kasãhã n too pe na, naa gaa ter n pe wãã le suhu pe kui ne.

kānsyām mpāy wāŋ syi dyaŋ pe saha kapee- pye ye. ¹⁷ -Ye kacān yāā yii na! Mpāy ga ba ye yigi naa n gaha kasāhā saha wo, pe ga ba naa ye gbā sāngblā ne, pe Yiiffee- yawāhā nwey wo. ¹⁸ Pe ga ba ye yigi naa n gaha yahaseefa mpāy yaha ye, tesē yīŋfa mpāy ne, ndoo wīī na. Loo gε ga ba nii yīŋ, ye n waha ta wīī pāā pe yaha ye, poo tesē mpāy ne pe sē cīinde Yāhā cā ye. ¹⁹ Pe ma ba ye yigi ga kasāhā saha wo, kaplāŋ nkāy tee n pai pāā, tesē ye n pai ke pāā mii syi dyaŋ, ye ma n naa ntāŋ cεr koo ngīī ne ye! Kaplāŋ nkāy tee n pai pāā, ke ga ba le ye yē wo loo yale wo. ²⁰ Ke saa ba nii ye laam kaplāŋ ye, ye Tuhufua Yāhā Yrā Fāŋga kē, ke ga ba naa n pāā ye yē ne.

²¹ Nawee- mpāy ga ba pe nampyesey wāā pe n boo, tuhufa mpāy ga ba loo pye pe pii na. Kīcar mpāy ga ba wā klaha pe pe seefa laha, pe ta pe n pe boo. ²² Ye wīī ga ba fūhū nawee- byε ye ta wīī na. Wii ma -sē waha plāhā kuee ra kur ye ke kānkai- byε wo, Yāhā ga ba u sya yaha. ²³ Pe ma ba nii ye ke yīntayāhā ne klo lii wo, -ye loo klo ta yaha, ye fā ga klo laa wo! Ta n cīinde nde pāā ye ye: Ye saa ba Yiiffee- kui byε fā tāŋ mii, u Nawee Puee sē dur ba wa ye.

²⁴ Ye le cā ma yee, wii tuu n klaha nantāŋ, u sē ter u klahafua yaha ye. Tēntēle sē ter u yīŋfua yaha ye. ²⁵ Wii tuu n klaha nantāŋ, pe ga waha u pye u klahafua wāŋ syi, tesē pe ga waha tēntēle pye u yīŋfua wāŋ syi. Ye sē yāā, ndoo wii tē ma mii kahafua dyaŋ, pe ma ra yee Sebulehe sāndāpee yīŋfua, yii mpāy tee ma ra kahafa, pe ga naa ye bya yee ke syi, loo laha.»

*Wii nawee- yai pe naa n fya u na
(Luke 12.2-9)*

²⁶ Yesu n maha yee: «Ye ma syi ye naa n fya nawee- na ye! Ngii ngii ke wũhũ nii, ke ga ba yãã gbaa na. Kai- nkãy ke maha ma, waa sã ke cã ye, ke ga ba cã. ²⁷ Ke syi ne, kaplãŋ nkãy tẽ n pãã yii ya ye yĩmperwoho wo, -ye ke pãã nawee- bye ye yaiwaha na; tesẽ nkãy yii ya tee n luhu ra ye, -ye ke pãã nanihi fla wo nawee- bye ye! ²⁸ Mpãy syi pe ga waha nawee kadye boo, pe sã -sẽ ga waha u yrã boo ye, ye ma syi ye naa n fya poo na ye! -Ye naa Yãhã koo fya, koo gii ke ga waha nawee kadye pye klaha- tãŋ, tesẽ u yrã bya ne naa laam wo, naa gii wãfegeyãã wee ke na ye.

²⁹ Kãnsyãyi mii syi wãm syãm sã n par la warpua ya ne? -Ye cã ye yee, poo nen waa ge sã n too kãntraha na mii, ye Tuhufua Yãhã sã le cã wa ye. ³⁰ Ye yĩnyor nde ge Yãhã te bye yẽ cã yaha wa. ³¹ Ye ma syi ye naa n fya laa ne ye; -ye cã ye yee, ye wĩ gboho Yãhã ye, ma ter kãnsyãyi mii syi wãbuar yaha.

³² Wii ma le pãã nawee- yĩnde na ma yee woo u ya le soho ra koho wo, ta bya ga ba le pãã ta Tuhufua Yãhã ye, n yee woofua ma ra wũũ.

³³ Wii ma -sẽ le pãã nawee- yĩnde na ma yee woo sã ra cã ye, ta bya ga ba le pãã ta Tuhufua Yãhã ye, n yee n sã woofua cã ye.»

*Yesu wãpaŋ ta nawee- ga cer
(Luke 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Yesu n maha yee: «Ye ma syi ye le ga ye yee, n pa nawee- yĩmbuhu wããlesaha wo pe ya ne ye. N pa pe wãcer yĩmbui ne pe ya na. ³⁵ N pa

n n pai dya cɛr u tuhufua na;
 n n pai pueesya cɛr u nahafua na;
 n n pai cɔɔ cɛr u nansya na.

³⁶ Nawee nawee woo,
 u nwonfa poo pe ga nii u napĩ-.

³⁷ Wii tuhufua wĩ ma n tã y u ye, u nahafua wĩ ne, ma ter ndoo wĩ yaha, woofua syi saha nii ra kãnyãrwɛ ye. Wii dya wĩ ma n tã y u ye, u pueesya wĩ ne, ma ter ndoo wĩ yaha, woofua syi saha nii ra kãnyãrwɛ ye. ³⁸ Wii ma cã u ga waha wãfã y sya ra wĩ na, u ma sya ga gbãpee ku, woofua syi yai u naa n taha ra na. ³⁹ Wii tuu u ya yĩŋ kɛ, ma suhu u laam wãn ne, woofua ga ba too byɛ kɛ laa; wii tuu -sẽ ga le sya u u yĩŋ kɛ laa, ma suhu u laam wãn ne ndoo wĩ na, woofua kɛ tuu cã ga ba too nde byɛ yãã.»

Yãhã kayũhũ wã yãã
(Mar 9.41)

⁴⁰ Yesu n maha yee: «Nawee wii ma ye gbihi yigi, ndoo kɛ tuu gbihi yigi; nawee wii ma -sẽ ndoo gbihi yigi, ta Tuhufua Yãhã gii ke ra lɛhɛ wãã, koo kɛ ufua gbihi yigi. ⁴¹ Wii ma Yãhã kaplãŋ tɔrfua yãã, ma yee Yãhã kaplãŋ tɔrfua kɛ u ne, ma u gbihi yigi, ufua ga ba kayũhũ yãã Yãhã ye, Yãhã kaplãŋ tɔrfua wãŋ syi dyaŋ. Tesẽ, nawee wii tuu sron Yãhã yĩnde na, wii ma u yãã, ma yee u sron Yãhã yĩnde na, ma u gbihi yigi, ufua ga ba kayũhũ yãã Yãhã ye, nasron wãŋ syi dyaŋ. ⁴² Ta n cĩnde nde pãã ye ye: Mpãy pe ma naflam ta kãnyãrwai laam wo, wii ma poo nen waa yãã ma yee u ma ndoo kãnyãrwɛ, ma

sekuyĩ nen wãã u kē lawɔŋ ya ne, ufua ga ba kayũhũ yãã Yãhã ye.»

11

*Nsãn u nawee- lehe wãã Yesu ye
(Luke 7.18-35)*

¹ Yesu tuu u kãnyãrwai sēnsye syãm klaha wa koo kai- ngĩ ne, u n yir ke fla na ma ter. U n ka kui nkãy wo, ma ga nii nawee- klaha, ma Yãhã kapãyĩ pãã pe ye.

² Nsãn nawee- tããfua pye nwompihi wo. U Yãhã Yĩndefua Crise tuu naa kai- nkãy pye, u n ke luhu. U n u kãnyãrwai mpãy lehe wãã Yesu ye. ³ Pe n ga u yey ma yee: «U Yãhã Yĩndefua wii wãpaŋ too n sēŋ, mboo la woo laa, u kuee wãpaŋ na kur ye?» ⁴ Yesu n pe yě sya ma yee: «Nkãy tee n luhu, ma suhu nkãy ne tee n yãã yĩnde ne, -ye ka yaa ke tōr yar Nsãn na ye yee: ⁵ Fũũ- n yãŋ, tãnkalahafa gbihi n yãr, gber- wã klaha n nii gbegbe nayōr saha na, nditēy n luhu, nakur n yir gbã wo, le Yãhã kapãyĩ n pãã nawãm ye.

⁶ Wii ma yee u sē ba dur yi ta kur ye ye, ta n nii yai tãŋ u Yater, woofua wĩ n tãy Yãhã ye!»

⁷ Nsãn kãnyãrwai pe ter wa, Yesu n nii Nsãn wĩ pãã pe nabuar ye ma yee: «Tee ka Nsãn fla na drawaha fla wo, ye -sē ka ma ga nwa yãŋ? Kipua sē kē tee ga yãŋ teflaha ke u yehe ye. ⁸ Ye -sē ka maa nwa yãã? Ye sē ka maa dya waa yãã tuu nangbãŋ nayreyōr le yer ye rehe. Ye cã mpãy pe nangbãm nayreyōr le, pe n nii nangbãm kangbãy wo. ⁹ Tee ka, Yãhã kaplãŋ tōrfua la tee ga yãã? Āwã, ta n ye yar, Nsãn wii tee ga yãã u ter ge ter

Yāhā kaplāŋ tōrfua yaha. ¹⁰ Woo wīi kē, le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee: <N nwo, n ta tēnlēhele nɔ wāā ma yahasee ye, u n gaha ta kānde gbihi yaha ma kē.> »

¹¹ Yesu n maha yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Naa wii u ter Nsān yaha, usyi sē see wa ye. Wii u kloŋ Yāhā Yai wo, woo -sē ter Nsān yaha.

¹² Nsān tuu yir, ma nii nawee- yar ma yee, Yāhā Yai nɔ wa ɣɛ nɔ wa, ma gbe koo cāā na, ma sya ba nɔ nanga na, fāngafa n ke poo ga dye Yāhā Yai wo fānga na. ¹³ Ma gbe faale cāā na, ma sya ba nɔ Nsān cāā na, pe Yāhā kaplāŋ tōrfa bye bii Yāhā Yai wāpa wīi yar yaha. Ke maha cāā yar yaha le Yāhā kānde saba laam wo. ¹⁴ Ye ma yee yaa le sya cīinde, pe bii Yeli wādurba wīi cāā pāā yaha mii syi dyaŋ, Nsān pa koo syi. ¹⁵ Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!

¹⁶ N ga waha yagaafa tōr mpāy ter syi ne? Pe ma mii kicar dyaŋ, pe tege nii nanihi nantrangbāŋ fla wo. Mpāy n nii pe nampyeŋ-pye ma yee:

¹⁷ <Wo fleŋ wuu ma yee -ye yoo, ye sē -sē yoo ye.

Wo n dur, ma kasii yay le, ye sē -sē wūn ye.>

¹⁸ Ye sē yāā, Nsān tuu yir, u sē bur di ye, u sē maha defīi wɔ ye. Nawee- n loo yāā ma yee sāndāpee ma u yīŋ na! ¹⁹ U Nawee Puee tuu yir, u bur di ma defīi wɔ. Nawee- n loo yāā, ma maha n yee: <Ye sē dya nwo yāā? U ma tefēŋ, ma maha ma sēnwɔplaha. U maha naambiyār le kufar wāāfa poo nē, tesē kāmpee- yārfa mpāy ter syi ne.> » Yesu n pe yar taha ma yee: «Mpāy

pe pe troho tãhã Yãhã laantor yor wo, pe kai-sroŋ.»

*Kukuifa mpãy pe sã Yesu ta pe Yater ye
(Luke 10.13-15)*

²⁰ Loo kur ye, kui nkãy Yesu tuu cã ba laanwɔ wũhũ pye nihi, ma ter teebɛɛɛ byɛ yaha, u n nii n kuãn koo kui ngĩifa na. Pe tee ba sye, pe sã koho klaha ma pe kapee- wãpyeŋ miy yaha ye. ²¹ U naa n kuãn ma yee: «Korasyifa, ye wĩ pee Yãhã ye! Gbesyatafa, ye wĩ pee Yãhã ye! Laanwɔ wũhũ nkãy ke pye ye yĩnde na, koo syi ma ne pye faalefa Tyirfa yĩnde na, tesã faalefa Syidõfa ne, pe ne ga pye pe ta ter le cã kãã wa le yalebya wo pe kapee- sã yõ ye. Loo nde na, pe ne ga wram wĩ pye, pe nfããper ta pe fɛn nayrɛ pãhã, pe le. ²² Loo ne, n ga ye yar, Yãhã kasãhã per ma ba nɔ, le ga ba pee ye na, le ta ter pe Tyirfa na tesã pe Syidõfa ne. ²³ Ah yii Kapornufa, ye yee la pe ga ba ye kuã yir ga ta yãhã yĩŋ na? Ya'a n naa loo gɛ ga ye laam wo ye! Ye ga ba tege ga ta tãã ye, nakur fla wo. Ye sã yãã, laanwɔ wũhũ nkãy ke pye ye yĩnde na, ke ma ne pye pe Sodõfa yĩnde na, pe ga ne koho klaha, Yãhã saa ne pye ke loo klo nde wĩ kua ye. ²⁴ Loo ne, n ga ye yar, Yãhã kasãhã per ma ba nɔ, ye wãpɛn ga ba gboho ta ter pe Sodõfa wãpɛn yaha.»

*Cũnde yrĩŋ fla ma na?
(Luke 10.21-22)*

²⁵ Loo yale wo, Yesu n maha yee: «Ta Tuhufua Yãhã, mboo taa ma yãhã yĩŋ Yĩnfua tesã kãntraha ne. Lii taa sã yar kaicãfa na tesã sabacãfa ne ye, ma loo yar mpãy na pe ma pra

kicar wāŋ syi dyaŋ. N ma sey loo wĩ na. ²⁶ Āwā Tuhufua, le tǎy ma ye, koo kē ma n le ta ke dyaŋ.» ²⁷ Yesu n dur, ma pe nawee- pye ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā kai- bye le soho ra koho wo. Nawee- sē cā yoo kē ra ne ye. Ta Tuhufua ya ke le cā. Pe sē maha cā yoo kē ra Tuhufua Yāhā ne ye. Ndooyan ke cā, tesē mpāy ne tē ke yar pe na.

²⁸ Yii mpāy wāfāy gbobo ye na, tesē fengbān ma ye yīŋ na, -ye pa ra fla na, ta n ba koo bye gbe kāā ye na, tē yrīŋ wāā ye kē. ²⁹ Ye tyii ye naa ra tēn tē, ta n naa ye klaha ta kaklaha ne, ye -sē ga yrīŋ yāā ye laam wo. Ye sē yāā, ta laam n tǎy, n maha ma pra. ³⁰ Ta tēn wĩ n tǎy, tesē ta teger ma yaayaa.»

12

*Yesu tesē kanii per wĩ ne
(Mar 2.23-28; Luke 6.1-5)*

¹ Plii raa kur ye, Yesu ba tar raa yi naa n yaha u kānyārwei ne. Koo per pye kanii per. Fāā ba pe kānyārwei yigi, pe n nii te tar kasan kāy n kũ. ² Pe Farisyē pe loo yāā, pe n Yesu pye ma yee: «Wo kānde le kai- nkāy yar ke sē yai ke naa n pye kanii per wo ye, nwa ta ma kānyārwei n le syi laa pye!» ³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye le kal yāā Yāhā sabangbāŋ wo, faale yīŋfua Dawide u bii lii pye, per gii fāā bii war pe na, woo tesē u nawee- ne. ⁴ U dye Yāhā nwoŋ laam wo, bur rii te pye te bii kē Yāhā ye, u n te gbe di u nawee- ne. Pe sē -sē ba yai pe te di ye. Wo kānde na, Yāhā yūndefa ya sē na, pe yai too bur nde ne? ⁵ Lii le yrūhũ ta le Yāhā kānde saba laam wo Yāhā

yūndefa wīī na, ye maha le cā. Le yrūhū ta, a pe yai pe pe tēn tē Yāhā kangbāñ wo kaniī per na, kapee wee le na ye. ⁶ Kaklaha nkāy tē ye klaha ke ne yagaa, ke -sē ter Yāhā kangbāñ wīī gε na! ⁷ Le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbāñ wo ma yee, laanyōm poo me Yāhā n ke nawee- ye, ke sē yee diñ wāyiñ ye. Ye sē kaplāñ ngīī yīntaha war ye, mii loo sē ne ye, tee baha mpāy na, yaa ne cā kapee sē kē pe pye ye. ⁸ Ye sē yāā, u Nawee Puee kē u ma kaniī per yīñ na.»

*Yesu kānwaagefua waa jaa ke kaniī per wo
(Mar 3.1-6; Luke 6.6-11)*

⁹ Loo kur ye, Yesu n ka pe Yiifēe- yawāhā nwoñ wo. ¹⁰ Dya waa pye kānwaage ne ke fla na.

Mpāy pe pye ke fla na, pe naa n ke pe laa taha Yesu na. Loo ne, pe n u yey ma yee, pe wāε kānde na nawee ga waha yanfua jaa la kaniī per wo. ¹¹ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Ye laam wo, waa ma pye mbua nen ne, u n too dye wuhu gaa laam wo kaniī per wo, ufua ga yee la, a woo saa u yi ye? ¹² Nawee sē puar la mbua na? Ye yai ye cā wo kānde wo, waa ga waha kayīī pye waa kē kaniī per wo.» ¹³ Loo na, Yesu n u dya pye ma yee: «Ma koho dii wāā.» U n ke dii wāā, ke n dur yō nii u ye.

¹⁴ Pe Farisyē n ter, ma ga pe ya wāā, ma ga cā pe ga waha Yesu yāā pe u boo mii syi dyañ.

Tēntē wii Yāhā u yāñ yi

¹⁵ Yesu tuu luhu pe u ke wāboo ne, u n ter koo fla yaha. Nabuar naa n yār u ne. ¹⁶ U n pe yanfa byε jaa, ma pe yar waha ma yee, pe ma syi le pāā

yoo kē u ne ye. ¹⁷ Yesu tuu koo kai- ngĩ pye, Yāhā yē kaplāŋ nkāy faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yisa tuu bii cāā yar yaha, koo kē ke pye. Yāhā bii yee:

¹⁸ «Ta tēntē wii tē yāŋ yi, woo kē nwo.

Woo ntāŋ dye ra tāy, u ra laam yīn yalebye.

N ga ra Yrā Fānga tege u na,

u n ta laam wīi tōr yar kāntrε bye nawee-
na.

¹⁹ U saa ba naa kaplāŋ tyīn waa ne ye,

u saa ba naa n gbey waa na ye.

U saa ba naa kaplāŋ pāā nanihi teebεhe wo ye.

²⁰ Mpāy, fānga wee pe na ye,

mii kipua kāi dyaŋ le ga naha ka,

tesē naaloho dyaŋ ke ga fege,

u ga ba pe gbihi ta.

U ga ba yia kai- bye na, u ke ta ke n sroŋ.

²¹ Kāntrε bye nawee- ga ba koho taha yaha u na.»

Kai lii ne pe Farisyē pāā taha Yesu na?

(Mar 3.20-30; Luke 11.14-23)

²² Pe n pa dya waa ne Yesu kē. Sāndāpee pye u yīŋ na, ma u ta u n nii fūū, ma maha nii bebe. Yesu n u dya jaa, u n waha n pāā ma maha n yāŋ.

²³ Pe nabuar mpāy pe pye, le n yē gbāā pe na, pe n sya n yee, a Dawide Dya ga kē Yesu ne. ²⁴ Pe Farisyē, pe -sē loo kapān nde luhu pe nawee- yē na, pe n yee: «Sāndāpee yīŋfua Sebulεhe kē tuu fānga wāā dya nwo kē, koo kē u n waha sāndāpee kar tege n kāā nawee- yīŋ na!»

²⁵ Yesu -sē ba pe laam wīi cā wa. U n pe pye ma yee: «Kāntraha nenfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo kāntraha nge ga too. Klo liifa ma kuee n wāā pe ya ne, loo klo nde wīi saa waha gbihi nii

ga yahasee ye ye. Nwoŋ nenfa ma kuee n wãã pe ya ne, koo nwoŋ nge saha gbihi nii ga yahasee ye ye. ²⁶ Sãndãpee yĩnfua Setane ma nii u ya koho kla kar, u n wãã u ya ne. U fãnga saa waha ka yahasee ye ye, ke ga klaha-. ²⁷ Ye yee n sãndãpee kar tege n kãã nawee- yĩŋ na, sãndãpee yĩnfua Setane kē tuu koo fãnga wãã ra kē. Cĩinde sē ne ye. Mii loo sē ne ye, ye nampyeŋ- mpãy pe sãndãpee kar n tege, ye ma yee pe bya loo pye Setane fãnga kãmay na, poo gɛ ga ye yar pe yee, cĩinde sē ne ye. ²⁸ Ta n ye yar: N sãndãpee kar tege n kãã nawee- yĩŋ na Yãhã Yrã Fãnga ne. Loo na, ye yai ye cã, Yãhã Yai pa wa ye ye. ²⁹ Waa saha dye fãngafua waa kaha wo, u u wãn yuhu gbe mii, u sē cãã u pua yigi yaha wa ye. U ma -sē waha yia u na ma u pua, u ga waha u kaha wãn bye yuhu gbe u ye.

³⁰ Wii ma yee u wee ra ne ye, woofua ma ra napĩ. Tesē, wii ma yee u saa koho le ra ye u nawee- wãã ba ra kē ye, woofua u pe kar n kãã ra na. ³¹ Loo ne, n ga ye yar nde ne: Yãhã ga waha nawee kapee- laha kãã u yĩŋ na, u yorpeer bye ne. Ma -sē yee, wii woo na tuu ga yorpeer pãã Yãhã Yrã Fãnga kē, Yãhã saa woofua nwo kapee nde laha kãã u yĩŋ na ye. ³² Nawee wii ma tee pãã u Nawee Puee wĩ na, Yãhã ga ba loo kapee laha kãã u yĩŋ na. Wii ma -sē tee pãã Yãhã Yrã Fãnga wĩ na, loo kapee nde saa laha kãã u yĩŋ na, nanga nge na tesē sukũhũ gaa ne ye.»

*Nawee yẽ kaplãŋ ma mii katyipua dyaŋ
(Luke 6.43-45)*

³³ Yesu n maha yee: «Katyiyũhũ koo ke puayõ sa. Ye ma pye katyipihi ne, ke ga naa puapihi sa ye kē. Nawee ga waha katyigi yāŋ cã ke pua na, pua wii ke n sa. ³⁴ Nwoho terfa me ye ne! Ye pee, loo ne kayũhũ saha yi ye yě wo ye. Nawee laam ke yĩ nkāy ne, koo kē ke n yi u yě wo. ³⁵ Nawee wii ma yõ, kayũhũ ga naa n yi u laam wo, u n naa ke pye. Nawee wii ma pee, kapee- ga naa n yi u laam wo, u n tee naa n pye. ³⁶ Ta n ye yar: Yāhã kasāhã per ma ba nɔ, mpāy pe naa kaplāŋ nkāy pãã ke sē yai wāpãã ne ye, Yāhã ga ba pe sãhã loo nde wĩ na. ³⁷ Ye sē yãã, mboo wii kaplāŋ ma yõ, ma ga ba wloho yi. Mboo wii kaplāŋ ma yee ke sē yõ ye, ma ga ba kuee le wo.»

Yahaseefa laanwo wĩ lii ke Yesu ye?
(*Mar 8.11-12; Luke 11.29-32*)

³⁸ Loo kur ye, Yāhã kaiyarfa mpāy ma suhu Farisyẽ mpāy ne, pe n Yesu pye ma yee: «Yĩŋfua, wo n traha ma laanwo wĩ laa pye, wo n yāŋ.»
³⁹ Yesu n pe yě wãã sya ma yee: «Yagaafa pee, pe sē maha n sron Yāhã ye ye! Ma -sē yee poo n traha pe laanwo wĩ laa yãã yĩnde ne. Aye, laanwo wĩ laa saa pye ye n yãã yĩnde ne ye, mii lii syi sē ne le bii faale Yāhã kaplāŋ tõrfua Yonase dye ye.

⁴⁰ Ye sē yãã, Yonase plii tãã pye yĩmplii tãã ne fuangbãŋ laha wo, ma bii yi u laam wo. Koo syi dyaŋ u Nawee Puee ga ba tugu le gbĩ wo, u plii tãã pye yĩmplii tãã ne le laam wo. ⁴¹ Yonase bii Yāhã yě kapān pãã faalefa Nenefufa ye. Pe n le luhu, ma koho klaha ma pe kapee- wāpyeŋ miy yaha. Yāhã kasāhã per maa nɔ, pe Nenefufa ga

ba le pãã pe yee, yagaafa pe sê koho klaha ye, pe tee pye. Kaplãn nkãy tẽ -sẽ n pãã ye ye, ke ter Yonase wũhũ yaha.

⁴² Yãhã kasãhã per maa nɔ, faale Syeba kãntraha yĩnfasya ga ba le pãã u yee, yagaafa pe sê koho klaha ye, pe tee pye. Woo bii yir deydey kui wo, ma pa faale yĩnfua Salmuu fla na, ma bii u kacãyor luhu. Kaplãn nkãy tẽ -sẽ n pãã ye ye, ke ter Salmuu wũhũ yaha!»

Sãndũpee dur n pai mii?

(Luke 11.24-26)

⁴³ Yesu n maha yee: «Sãndũpee ma pye nawee yĩn na, ma ba tege kãã u na, u sãndũpee ga ka drawaha fla wo, u ga tay naa n klaha, u ma teelaa yãã u nii naa n wũũ. U ma yee u sê teelaa yãã ye, ⁴⁴ u ga yee tuu ter u niisaha gii yaha, u ga dur ga nii ke fla na. Loo na, tuu pye nawee wii yĩn na, ma ba tege kãã u na, u ga dur ga u fla na. U n gaha u nawee laam yãã mii nwonwaha dyan pe ke pe, ma ke gbihi ta. ⁴⁵ Loo na, u sãndũpee ga yir, u ga u nampyen- kuasĩ mpãy yigi ba, mpãy pe maha pee woo na. Pe bye ga pe ya wãã ba nii u nawee yĩn na. U nawee wĩ ga pee le ta ter faale yaha. Yagaafa pe yee poo pee, pe wĩ ga ba nii koo syi.»

Yesu nna

(Mar 3.31-35; Luke 8.19-21)

⁴⁶ Yesu naa n pãã nantãn nabuar ne, u nahafua n pa, Yesu cĩifa ne. Pe n kuee nkur ye. Pe naa n ke pe pãã Yesu ne. ⁴⁷ Waa n ba Yesu pye, a u nahafua ma nkur ye tesẽ u cĩifa ne, pe n ke pe pãã u ne. ⁴⁸ Yesu n ufua yẽ wãã sya ma yee:

«N ga ye yar mpây poo pe sron ma ta nahafua, ta cïifa ne cïinde.» ⁴⁹ Loo na, u n kãnde kã u kãnyãrwai na ma yee: «Ye sê yãã, ta nahafua ma nwo wo, tesê ta cïifa ne. ⁵⁰ Mpây pe ra Tuhufua Yãhã wũhũ pye, poofa pe ma ta cïifa, ta syafa, ta nahafa.»

13

*Yesu kakuãcran pãã digi yãrfua wũ na
(Mar 4.1-20; Luke 8.4-15)*

¹ Koo per na, Yesu n yi kaha wo, ma ga tege nii ke langbãñ yẽ tãy, ma nii nawee-klaha. ² Pe nawee- ba nihi ga ta ter, u n sya dugu dye nii salangbãñ gaa laam wo. Pe nabuar -sê pye ke langben na. ³ Yesu naa Yãhã wũhũ busãã tõr pe ye kakuãcran ne. U n pe yar ma yee: «Naa waa yi u kaha wo, ma ga digi yãr u tar wo. ⁴ Tuu naa ke digi yãr u tar wo, pii mpây n ga too kãnde ngben na. Kãnsyãm n pa, maa pe wãy di kãã. ⁵ Pii mpây n ga too ntẽmbakor fla wo, kãntraflũhũ sê pye yõ ke fla na ye. Loo n ta pe pii sê waha dye ga laam wo ye, ma ta ter fïy. ⁶ Yaliile yai ke ba war dye yĩndai wo, ke n too dir wãn suhu boo. Te nnen sê waha ba ser yigi yõ ye, ke fla tee pye ntẽmbakor fla. ⁷ Pii mpây n ga too ngur wãn taa nsoho wo. Pe n ba fïy, te ngur wãn n pe puãr, pe sê waha le dye ye. ⁸ Pii mpây n -sê too kãntrayũhũ na. Poo n fïy, ma ba sa. Taa n pii le gboho, taa n faa le gboho, taa n le car.»

⁹ Yesu n pe yar taha ma yee: «Wii ma n traha u ke yĩntaha cã, u luhu yõ!»

10 Pe kānyārwai n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Nwa ta ma n nii ke kai- tōr pe ye kakuācraŋ ne?» 11 U n pe yē wāā sya ma yee: «Kai- nkāy nawee sē ke cā yāā Yāhā Yai wīī na ye, Yāhā ta yii ga waha ke war. Ma -sē yee poo na, pe saha koo kai- war ye. 12 Wii ma waha ke war cacar, u ga ba ke war naa n gboho, u sya ba busāā cā. Wii ma -sē ke wāwar sye, car giī tuu cā, ke ga faha u na. 13 Pe n yāŋ, pe sē -sē ngaa yāā ye. Pe ndityuhu cre, pe sē -sē laa luhu ye, pe sē -sē laa war ye. Loo ne ta n nii ke kai- tōr pe ye kakuācraŋ ne.

14 Faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yisa, tuu bii kai- nkāy cāā yrūhū yaha pe wīī na, koo kai- kē ke nii n pye loo yale wo. U bii yee, Yāhā yee:

◁Ye ga ba luhu naa n yō,
 ye sē -sē ga ba naa laa war ye.
 Ye ga ba yāŋ naa n yō,
 ye sē -sē ga ba naa ngaa yāā ye.

15 Ye laam tee waha ter;
 ye ndityuhu gbāā tā,
 ma yīmpε tyīn tā,
 ma yee ye yīmpε ma n ngaa yāā ye,
 ye ndityuhu ma n laa luhu ye,
 ye ma n laa war ye laam ne ye.

Mii loo sē ne ye, ye ga faha ba ta kānde yigi,
 ta n ye jaa ye kapee- wāpyeŋ na.▷ »

16 Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Yii poo na, ye wīī n tāy: Ye yīmpε n yāŋ, ye ndityuhu n luhu. 17 Ta n cīinde nde pāā ye ye: Yāhā kaplāŋ tōrfa busāā, tesē nawee- busāā mpāy ne pe naa n yār Yāhā kānde wo, poo mii bye naa n ke pe nii ye dyaŋ. Yii tee nkāy yāā yagaa, pe naa n ke

pe ke yãã yĩnde ne, pe sē ke yãã ye. Nkãý tee n luhu yagaa, pe naa n ke pe ke yãã luhu ndityuhu ne, pe sē ke yãã luhu ye.»

¹⁸ Yesu n maha yee: «-Ye luhu ke digi yãrfua wĩ yĩntaha ne! ¹⁹ Nawee wii ma Yãhã Yai kapãýĩ yãã n luhu, u laam ma -sē pye mii pii mpãý dyaŋ pe too le kãnde ngbeŋ na, u saa le kapãýĩ war ye, u sãndãpee yĩŋfua ga pa, u ba le yi kãã u laam wo. ²⁰ Wii ma le kapãýĩ luhu, u laam ma -sē plãhã ntẽmbakor fla dyaŋ pe pii pe too na, u ga le sya nuhu ne le yalebya wo. ²¹ U sē -sē ga tyii le n nii gbãã u laam wo ye. Le ma ba nii mii wãfãý dyaŋ u na, tesē fen ne le kapãýĩ wĩ na, u ga le miy yaha. ²² Wii ma le kapãýĩ luhu, u laam ma -sē pye mii pii mpãý dyaŋ pe too ngur fla wo, u saa kuee le kapãýĩ kur ye ye. Kayaŋ ne gboho ter usyfua wo, tesē wale wãke ne. Too wĩ ma ba gboho ta ter u laam wo, te ga nii tã le kapãýĩ na. ²³ Wii ma le kapãýĩ luhu ma le war, u laam ma mii pii mpãý dyaŋ pe too kãntrayũhũ na. Le kapãýĩ pii ga le u laam wo, le kayũhũ sa; mpãý pe sa gboho, mpãý pe sa yai, mpãý pe sa car.»

Nyẽpihi wĩ

²⁴ Yesu n maha kakuãcran laa tõi pe ye ma yee: «Yãhã Yai wĩ ma mii nde dyaŋ tē ga tõi ye ye: Dya waa ba yēy tãhã u tar wo. ²⁵ Per gaa yĩmper wo, nawee- bye ba sã wãý, u tarfua napĩ n pa, ma ba nyẽpihi tãhã le wlãhã te dir wãn laam wo ma ter. ²⁶ Te dir wãn n ba fĩy, ma nii n le. Ke nyẽpihi bya n fĩy. ²⁷ U tarfua tẽntẽ- n ke nyẽ yãã, ma ba u pye ma yee: <Yĩŋfua, te yēy ba yõ ma

ye, taa ba tãhã ma tar wo; ah ke nyẽpihi nge - sã yir na?» ²⁸ U n pe yẽ sya ma yee: «Ta napĩ waa kã tuu loo pye.» Loo na, u tẽntẽ- n u yey ma yee: «Wo ka la, waa ke nyẽpihi kuã kãã?» ²⁹ U n yee: «Aye, ye ma syi ye ke nyẽpihi kuã ye; mii loo sã ne ye, ye ga waha te dir wãn wãã le kuã ke nyẽpihi ne. ³⁰ Ye tyii te na, te n wãã naa n le ke digi gbeyale n ba nɔ. Le yale wo, tẽntẽ- mpãy pe n pai ke digi gbe, n ga ba pe yar n yee: -Ye cãã ke nyẽpihi kuã yi kãã, ye ke pua yigi nkloŋ nkloŋ, ye ba ke suhu! Loo kur ye, -ye te dir gbe le ta kã pɛn laam wo!» »

*Yãhã Yai ga cãã kloŋ ke cã ba gbobo
(Mar 4.30-32; Luke 13.18-21)*

³¹ Yesu n maha kakuãcran laa tɔr pe ye ma yee: «Yãhã Yai wĩ ma mii ngaa puale dyaŋ, dya waa tuu gbe, ma tãhã le u tar wo. ³² Le tãhãyale wo le kloŋ pii byɛ na. Le ma fiy yi, le ga yir, le gbobo ta ter tãŋ dir wãn ter byɛ na. Le ga kayay yi katyigi dyaŋ, kãnsyãm n sya ba naa pe nseŋ ta te kayay laam wo.»

³³ Yesu n maha pe yar kakuãcran laa ne ma yee: «Yãhã Yai wĩ ma mii ncasur wãŋ ter syi dyaŋ, cɔɔ waa tuu gbe carle ya, ma wlãhã bur miy busãã wo gbengbeyĩ tãã syi, ma pe tũhũ. Te ncasur carle ya n ta, pe n sya fua yir.»

*Yesu tesẽ kakuãcran wĩ ne
(Mar 4.33-34)*

³⁴ Yesu naa kaplãŋ ngĩ byɛ pãã pe nawee- ye kakuãcran ne. U sã naa pãã pe ne mii kakuãcran sã kã ye. ³⁵ Tuu naa n pãã ke syi, lii faale Yãhã

kaplāŋ tōrfua waa bii cãã yrūhū yaha, loo ne le nii n pye loo yale wo. U bii yee, Yāhā yee:
 «N ga ba naa kai- nkāy yar pe na kakuācran ne.
 Koo kai- ngĩ driyē ke tãhã mii,
 waa sē ke cã yãã ye.»

Yesu ke nyēpihi wĩ yĩntaha gbihi tōr

³⁶ Loo kur ye, Yesu n kãnde wãã pe nabuar kē, ma ter kaha wo. Pe kãnyārwai n yūhū crã u na, ma u nar u ke nyēpihi wĩ yĩntaha tōr pe ye.

³⁷ Yesu n pe yē wãã sya ma yee: «Wii tuu ke digi tãhã, u Nawee Puee kē. ³⁸ Te tar, driyē kē too ne. Dir rii te tãhã, too ne nawee- mpāy bye ne pe ma Yāhā Yai wām. Ke nyēpihi, koo kē nawee- mpāy bye ne pe ma sãndāpee yĩŋfua wām. ³⁹ Napĩ wii tuu ke nyēpihi tãhã, Setane kē. Ke digi gbeyale, koo kē driyē kuayale ne. Tēntē- mpāy pe ga ba te dir gbe, poo me pe yāhāyĩŋ tēnlēhe ne. ⁴⁰ Pe nyēpihi kuã n yi, ma ke miy le n wãã naa laam wo mii syi dyaŋ, ke driyē kuayale wo, le ga ba nii koo syi. ⁴¹⁻⁴² Ke yale wo, u Nawee Puee ga ba u yāhāyĩŋ tēnlēhe ye nɔ wãã, pe n ba nawee- tyōr. Mpāy pe pe nampyeŋ- ta pe n kapee- pye, tesē mpāy ne pe kapee- pye, pe yāhāyĩŋ tēnlēhe ga ba poo bye tyōr yi miy le wãã naa fla wo, naa gii wāfegeyãã wee ke na ye, pe n naa n wũn, pe naa nkāhã yĩhĩ. ⁴³ Mpāy pe ma nasroŋ Yāhā ye, pe ga ba naa n yehe palpal, yai wāŋ syi dyaŋ, pe Tuhufua Yāhā yai klo wo.

Wii ma n traha u ke yĩntaha cã, u luhu yō!»

Mpāy pe pe wãn bye miy n yaha, ma ga Yāhā Yai yãã

⁴⁴ Yesu n maha kaplāŋ nkāy kuā cra pāā pe ye ma yee: «Yāhā Yai wī ma mii wangbāy laa dyaŋ, le wūhū ta tar raa laam wo, kacān wee le wāgboho na ye. Dya waa n ga yi le wangbāy na, ma ke fla wūhū. U laam n tāy ter, u n sya ka maa u koho wān bye par tāŋ, ma ba te tar par, te n nii u wān, le wangbāy bya ne.

⁴⁵ Yāhā Yai wī maha ma mii cātrohofua dyaŋ, tuu sāmuuyōm ke. ⁴⁶ U n ga waa ter yāā kacān wee u dir na ye. U n ga u koho wān bye par tāŋ, ma ba woo sāmuu ter par, u n nii u wūū.»

Joo wī

⁴⁷ Yesu n maha yee: «Yāhā Yai wī ma mii joo wāŋ syi dyaŋ pe n miy langbāŋ wo, u n fua- ter bye yigi. ⁴⁸ U ma yī fua- ne, pe joo miyfa ga u tyīn yi ta langben na, pe tege nii pe pe fua- tyōr. Fua- mpāy pe yō, pe ga poo le takūhū wo, mpāy pe sē yō ye, pe ga poo miy yaha. ⁴⁹ Le ga ba pye koo syi dyaŋ, driyē kuayale wo. Pe yāhāyīŋ tēnlehe ga ba pa, pe ba pe napee- tyōr yi kāā pe naweeyōm wo. ⁵⁰ Pe ga pe napee- miy le wāā naa fla wo, naa gii wāfegeyāā wee ke na ye, pe n naa n wūn, pe naa nkāhā yīhī.»

Yagaa kai- ma suhu faale wāle kai- ne

⁵¹ Yesu n u kānyārwei yey ma yee: «Ye ke kakuācran bye war la?» Pe n yee āwā. ⁵² Loo na, u n pe yar ma yee: «Mpāy pe ke Yāhā kānde katan yār, ma maha nii Yāhā Yai wām, poo mii pe faale wāle kai- cā, ma maha Yāhā kai- cā yagaa. Poo ma mii kahafua wii dyaŋ, tuu ma faale

nangbān wān ne, ma maha ma yagaa nangbān wān ne, ma nii te yar nawee- na.»

*Nasarētefa sē Yesu ta pe Yater ye
(Mar 6.1-6; Luke 4.16-30)*

⁵³ Yesu tuu koo kakuācranṅ ngĩ pāā wa, u n yir loo klo wo, ⁵⁴ ma ter klo lii wo tuu ba le na. U n nii nawee- klaha, ke fla Yiifēe- yawāhā nwoṅ wo. Nawee- mpāy pe pye, le n pe fe gbe, pe n nii n yee: «U yir na laantor nde ne, ke laanwo wūhū ne? ⁵⁵ Woo sē na u katyir tafua dya? U nahafua sē na Maari ne? U cīifa sē na Syake ne, Yosēfe ne, Syimu ne, tesē Yuda ne? ⁵⁶ U syafa bye sē na pe ma wo ne, wo teende wo? U -sē yir na, ma waha kai- ngĩ syi bye pye?» ⁵⁷ Loo n ta, pe sē waha Yesu wĩ sya ye.

Yesu tuu yāā ke syi, u n plāhā nge tōr pe ye ma yee: «Ma yi kāā Yāhā kaplāṅ tōrfua kusey nawee- na tesē u kahafa ne, teebehe bye nawee- u yāṅ.» ⁵⁸ Pe sē Yesu ta pe Yater ye, u sē sya ma laanwo wūhū busāā pye ke fla na ye.

14

*Nsān nawee- tāāfua wāku wĩ
(Mar 6.14-29; Luke 9.7-9)*

¹ Koo cāā na, Galele kāntraha kui yīṅfua Yerote n Yesu wĩ luhu. ² U n u tēntē- pye ma yee: «Nsān nawee- tāāfua kē. N ba ta pe n u yīṅ cer. U yir gbā wo, ma dur ba gbaafa ye. Loo ne u n waha laanwo wūhū pye.»

³ Lii le ba dye Yerote nsoho wo Nsān ne, le nde: Yerote ba ta pe n Nsān yigi, ma u pua, ma u le nwompīhi wo. Yerote ba loo pye u cīifua Filipe

cɔɔ Yerɔtyade wĩ na. ⁴ Ns̄n naa Yerɔte yar, a u s̄e yai u u cĩfua cɔɔ tyĩn sya u ye u u ta u wũũ ye. ⁵ Yerɔte n naa Ns̄n wāboo ke, ma -s̄e ba fya pe Yiifee- na, pe bye naa n yee Ns̄n ma Yāhā kaplāŋ tōrfua.

⁶ Yerɔte seese per gbar -s̄e na, u cɔɔ pueesya ba yɔɔ u Yerɔte nampay ye yĩnde na. Le ba t̄ay ter Yerɔte ye, ⁷ u n sya Yāhā di ma yee, u kicar ma ngii wĩ p̄ā, woo ga ke wāā u kē. ⁸ U kicar n ga le p̄ā u nahafua ye, u nahafua n u yar u n dur ga Yerɔte pye ma yee: «Ns̄n yĩŋ c̄er wāā ra kē nwo wo, tasa wo!» ⁹ Le n Yerɔte laam wlāhā, u kapān ba u yigi. Tuu -s̄e ba Yāhā di pe nampay yĩnde na, u n le sya. ¹⁰ U n waa lehe wāā, u n ka ke nwompihi wo ma ga u Ns̄n yĩŋ c̄er. ¹¹ Pe n pa ke yĩŋ ne tasa laam wo, ma ba ke wāā u capua kē, u n ke sya wāā u nahafua kē.

¹² Ns̄n kānyārwei n pa, ma ba u nakugu gbe ma ga u tugu le. Loo kur ye, pe n ga Yesu yar ke kai- bye ne.

Yesu nawee- nyersĩ yĩbua yē woo

(Mar 6.30-44; Luke 9.10-17; Ns̄n 6.1-14)

¹³ Yesu tuu u Ns̄n wāboo wĩ luhu, u n yir ma salangbāŋ gbe, ma yee woo ga ka u ya ya dragba gaa laam wo. Pe nabuar n -s̄e yi le cāŋ na. Pe n yi ke kui wo, ma yār n taha Yesu na ke langben na. ¹⁴ Yesu tuu yi ke salangbāŋ wo, u n nabuar yāā kacān wee ye. Pe nawee- fen n u yigi fānga ne, u n nii pe yanfa jaa pe kē.

¹⁵ Yainkɔŋ wo, Yesu kānyārwei n yūhū crā u t̄ay, ma u pye ma yee: «Yai kua kua wa, wo maha ma dragba wo. Pe nawee- ta pe n ka kusyĩmbehe

wo, pe ga waha ngaa par di.» ¹⁶ Yesu n pe yě sya ma yee: «Pe saha ter loo ya wĩ na ye; yĩ ge, - ye digi wãã pe kē pe n di!» ¹⁷ Pe n u pye ma yee: «Bur bua ya te ma wo ye nwo, ma suhu fua- syām ne.» ¹⁸ Yesu n pe pye, pe pa te ne woo fla na. ¹⁹ Loo kur ye, u n pe nabuar ta pe n tege nii ke nyě na. U n te bur bua gbe, pe fua- syām ne, ma yĩntaha kuã yir wãã yãhãyiŋ kuε ye, ma Yãhã pye ma yee: «Ma syaha kē.» U n te bur la cer, ma te wãã u kãnyãrwai kē, pe n te la klaha pe nabuar kē. ²⁰ Pe bye n di, ma di yai. Pe n takũyĩhĩ sěnsye syãŋ gbe ter te gber ne, tii pe di yaha. ²¹ Mpãy pe ba di, pe pye nawee- nyersĩ yĩbua syi, pe ca yě wee pe kicar ne ye.

*Yesu yãr ke langbãŋ loho na
(Mar 6.45-52; Nsãn 6.15-21)*

²² Loo kur ye, Yesu n ta ter pe kãnyãrwai ta pe n dugu dye ke salangbãŋ wo, ma ga dii ga langbãŋ kũndi ngaa ye, u yahasee ye. Woo n kuee kur ye, u kãnde wãã pe nabuar kē. ²³ Tuu kãnde wãã wa pe kē, u n dugu yãŋ gaa yĩŋ na, ma ga nii u laam wũhũ tĩr Yãhã ye u ya ya. Yĩmper n ba wo, ma Yesu yãã ke fla na u ya ya. ²⁴ Le yale wo, ke salangbãŋ ba dey ke kãntraha fla ne. Teflaha naa ke wãã, ke n gbe naa n gbã loho na.

²⁵ Ngupa cir kuiyale wo, Yesu n nii yãr n gaha ke langbãŋ loho na, u kãnyãrwai kuε ye. ²⁶ Pe kãnyãrwai pe u yãã tuu n yãr ke loho na, pe n sron fya ma yee kusrãhã kē, ma too kule na ma n kui. ²⁷ Yesu n ta ter pãã pe ne ma yee: «-Ye ye laam waha, ye ma syi fya ye, ndoo kē.» ²⁸ Loo na, Pyar n yě kuã ma Yesu pye ma yee: «Yĩnfua,

le ma pye mboo, ra ta ra n waha yār ga ke loho yīŋ na ma fla na!» ²⁹ Yesu n u pye u pa. Pyar n yi ke salangbāŋ wo, ma yār n gaha ke loho yīŋ na Yesu fla na. ³⁰ Tuu yāā teflahangbāŋ ma, u n fya, ma -sē yāā u sē waha tāhā yer ke loho yīŋ na ye, ma nii n tege ke wo. U n tē sya ma yee: «Yīŋfua, ta sya yaha!» ³¹ Yesu n ta ter koho nō wāā ma u yigi, ma u pye ma yee: «Ma Yater klon ter la ma ye? Nwa ma n ba fya?» ³² Pe n dugu dye ke salangbāŋ wo, pe syām, ke teflaha n yer. ³³ Pe kānyārwai mpāy pe pye ke salangbāŋ wo, pe n kānklūy gbāā Yesu yaha ye ma yee: «Yāhā Dya kē ma ne cīinde!»

Yesu yanfa jaa Genesare kántraha na
(Mar 6.53-56)

³⁴ Yesu n ba ke langbāŋ dii wa u kānyārwai ne, pe n tāhā Genesare kue kántraha na. ³⁵ Koo flafa n Yesu yāŋ cā, ma u wāpa wīī pāā pe kuefa bye ye. Pe n yanfa bye gbe ba u fla na. ³⁶ Pe n nii u nar u tyii pe yanfa n te u nayrengbāŋ yē ya na. Mpāy bye pe -sē yāā naa n te ke na, pe naa n jaa.

15

Yesu Yiifee- wāle kānde wūhū ne
(Mar 7.1-13)

¹ Per gaa, Farisyē mpāy tesē Yāhā kaiyarfa mpāy ne, pe ba yir Yurusalem wo, ma pa Yesu fla na, ma ba u yey ma yee: ² «Nwa ta ma kānyārwai sē wo wāle kānde yār ye? Ma sē yāā, pe sē pe klue yee wo wāle kānde wāyee na ma cā pe dir di ye.» ³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ah yii, nwa ta ye n nii Yāhā kānde wūhū miy n yaha, ma

nii ye wāle kānde wūhū pye? ⁴ Ye sē yāā, Yāhā yee: «Ma ma tuhufua gboho, ma nahafua ne,» tesē «Wii ma u tuhufua miipihī yee u nahafua ne, u yai pe u boo kāā.»

⁵ Yii -sē nawee- klaha, a nawee ga waha u tuhufua pye u nahafua ne, u yee: «Ta koho kla gii tē ne ga waha wāā ma kē ma n di, n ke ta yaha Yāhā kē.» Loo na, u sē maha yai u u seefa gboho ye. ⁶ Ye n pye koo syi, ma Yāhā kaklaha miy n yaha, ma ye wāle kaklaha wūhū pye. ⁷ Dawarfa me ye ne! Faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yisa tāhā kē tuu bii nde cāā yar yaha ye wīī na, ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee:

⁸ «Nawee- mii, pe ra gboho pe yē kaplāŋ ya ne, ma -sē yee pe laam wo pe fla dey ter ra ne.

⁹ Pe ra gboho mii syi dyaŋ, yīŋ wee le na ye. Nawee- pe kānde lii ta, pe tee loo ta, ma n klaha ma yee Yāhā kānde ne.» »

*Kai- nkāy ke nawee le kapee- wāpyeŋ wo
(Mar 7.14-23)*

¹⁰ Loo kur ye, Yesu n pe nabuar yee ba, ma ba pe pye ma yee: «-Ye kaplāŋ ngīī luhu yō, -tee ke yīntar war: ¹¹ Ngii ke n dye nawee yē wo, ke sē u le kapee- wāpyeŋ wo ye. Ngii ke n yi u yē wo, koo kē ke u le kapee- wāpyeŋ wo.»

¹² Yesu kānyārwai n yūhū crā u na, ma u pye ma yee: «Yāŋ, taa nde pāā, le pe Farisyē laam war.» ¹³ U n pe yē wāā sya kakuācraŋ ne ma yee: «Ngii ke wee ta Tuhufua Yāhā wāŋ ye, ke ma mii katyigi gii dyaŋ ke sē ke tāhā ye, ma n pai ke kuā kāā. ¹⁴ Ye tyii pe Farisyē na! Pe ma mii fūū- dyaŋ, pe pe fūūwai yigi, pe n yār n taha

pe na kãnde wo. Fũũ ma u fũũwai yigi, u n yãr n taha u na kãnde wo, pe syãm bye n gaha too dye wuhu wo.»

¹⁵ Pyar n yee u le kakuãcran yĩntaha yar poo na, kakuãcran nde le nawee wãle wĩĩ pãã kapee-wãpyeŋ wo. ¹⁶ Yesu n yee: «Ye bya, ye maha le kakuãcran yĩntaha war gblihi laa ke? ¹⁷ Ye sē le war la ma yee, ngii ke n dye nawee yē wo, ke n gaha u nfēŋ wo, ke ga yi kãã u laha wo nyē wo? ¹⁸ Ngii ke -sē n yi nawee yē wo, ke n yir u laam wo. Koo ke nawee le kapee-wãpyeŋ wo. ¹⁹ Ye sē yãã, nawee tuu kapee-nkãy ga u laam wo, koo ke ne u taha naboor na, cayor wãleŋ ne, tyatyãhã ne, yuhur ne, kawar wãfua ne, tesē wãplanpãã ne. ²⁰ Koo kai-ngĩĩ kē ke nawee le kapee-wãpyeŋ wo. Ma -sē yee, ma'a yee ma sē ma klue yee wo wãle kãnde wãyee na ma cã ma dir di ye, loo nde sē nawee le kapee-wãpyeŋ wo ye.»

Coo waa tuu wee Yiiffee ye, Yesu u pueesya jaa (Mar 7.24-30)

²¹ Loo kur ye, Yesu n yir ke fla na, ma ka Tyir tãy, Syidõ ne. ²² Kanaafasya waa pye, tuu ba nii ke fla na. Kanaafa sē pye Yiiffee- ye. U n pa Yesu tãy, ma ba tē sya ma yee: «Dawide Dya, ta fēn di! Sãndũpee ma ra pueesya yĩŋ na, ma nii u fãy, u kã n yaa!» ²³ Yesu sē -sē u yē ge sya laa ne ye. U kãnyãrwai n yũhũ crã u tãy, ma u nar ma yee u u coo ta u n tē, u tee ma u kui n taha poo na. ²⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Yiisrēfa mpãy pe ma mii mbaa dyaŋ mbanaha wee pe na ye, pe ra lehe wãã poo ya wĩĩ na.» ²⁵ U coo n ke kaplãŋ luhu, ma sye ma ba kãnkľũy gbãã Yesu

yahasee ye, ma u nar ma yee: «Yĩŋfua, ta kue yāŋ!» ²⁶ Yesu n u yē sya ma yee: «Ma'a kicar digi gbe miy yaha pāmpii* kē, le sē yō ye.» ²⁷ U cɔɔ n yee: «Cĩinde ne, Yĩŋfua. Pāmfa ma -sē tii bir miy yaha te n too kāntraha na, pāmpii sē -sē ga gbe di la?» ²⁸ Loo na, Yesu n u yē sya ma yee: «Cɔɔ nwo, ma ra sronj ta ma Yater cĩinde! Taa lii ke, le ga pye ma kē.» Le yalebya wo, u sāndūpee n tege kãã u pueesya yĩŋ na, u n jaa.

Yesu yanfa buar jaa

²⁹ Yesu n yir ke fla na, ma ka Galele langbāŋ yē na. U n ga dugu nii yāŋ gaa yĩŋ na. ³⁰ Nabuar raa n tãnklahafa gbe ba u fla na, fũũ- ne, tesē bebe ne, mpāy ne pe kadye teelaa fla ku pe ye, ma suhu yanfa busãã mpāy ter ne. Pe n ba pe tege ta Yesu tãy, u n pe jaa. ³¹ Pe nawee- n pe bebe yãã pe n pãã; mpāy pe kadye teelaa fla ku pe ye, pe n pe yãã pe jaa, ma pe tãnklahafa yãã pe yrãhã sronj, ma pe fũũ- yãã pe n yāŋ. Le n yē gbãã pe nawee- bye na ma sya ga ta ter, pe n nii Yãhã sey, koo gii ke ma Yiisrefa Yãhã.

Yesu nawee- nyersũ yē woo, tahar ne (Mar 8.1-10)

³² Loo kur ye, Yesu n u kãnyãrwai yee ba, maa pe pye ma yee: «Nawee- mii fen ra yigi, pe plii tãã nanga pe ma ra ne. Yagaa, ngaa wee pe ye nantāŋ pe n ga di ye. N sē n traha n kãnde wãã pe kē pe n ter, mii pe sē ngaa yãã di ye. Mii loo sē ne ye, pe n gaha too wãfãy na kãnde wo.» ³³ Pe kãnyãrwai n u yey ma yee: «Dragba nge

* **15:26** 15.26 Koo cãã na, mpāy pe sē pye Yiiffee- ye, Yiiffee- naa pe yee pãm.

syi laam wo, waa dir yãã na wo wãã nabuar mii syi kē pe n di?» ³⁴ Yesu n pe yey ma yee, bur nii te ma pe ye. Pe n yee, wãý kuasĩ tesē fuabir raa ne. ³⁵ Loo na, Yesu n pe nabuar ta pe n tege nii kãntraha na. ³⁶ U n te bur kuasĩ gbe pe fuabir ne, ma Yãhã pye ma yee: «Ma syaha kē». U n te bur la cer, ma te wãã u kãnyãrwai kē, pe n te la klaha pe nabuar kē. ³⁷ Pe bye n di, ma sya di yai. Tii pe di yaha, pe n te gbe ter takũyĩhĩ kuasĩ. ³⁸ Mpãy pe ba di, pe pye nawee-nyersĩ, pe ca yē wee pe kicar ne ye.

³⁹ Loo na, Yesu n kãnde wãã pe nabuar kē, ma dugu dye salangbãñ wo, ma ka Magadã kue kãntraha na.

16

Mpãy pe sē yagaa kai-yĩntaha war ye (Mar 8.11-13; Luke 12.54-56)

¹ Loo kur ye, pe Farisyē tesē pe Sadusyē ne, pe n pa Yesu fla na. Pe n yee, poo ga u le namihi wo ma u pye, u laanwo wĩ laa pye poo n yãã, pe waha cã Yãhã kē ke kãnde wãã u kē. ² Yesu n -sē pe yē sya ma yee: «Yaintege na, yãhãyĩñ ma yrãhã, ye ne yee sukũhũ yai ga yõ. ³ Yũhũ yē na, ye ma yãhãyĩñ yãã ke yrãhã car ma maha wo, ye ga yee sesaha ga too nanga. Ye yãhãyĩñ wũhũ yĩntaha war, ma -sē gblihi laa, Yãhã wũhũ nkãy ke n pye ye yĩnde na yagaa, ye sē ke war ye. ⁴ Yagaafa pee, pe sē n sron Yãhã ye ye, ma maha yee, poo n ke pe laanwo wĩ laa yãã yĩnde ne! N sē -sē ga laanwo wĩ laa pye yar pe na ye.

Lii le bii faale Yonase dye, loo syi ter ya kē, pe ga ba yāã yīnde ne.»

Loo kur ye, u n ter pe yaha ke fla na.

Yoo wĩ ma mii ncasur wāŋ ter syi dyaŋ?
(*Mar 8.14-21*)

⁵ Pe kānyārwai pe ba dii ga ke langbāŋ kūndi ngaa ye, pe ba faha bur yaha. ⁶ Yesu n pe pye ma yee: «Ye yii le yaha, -tee yii yigi Farisyē ye ne tesē Sadusyē ye ne; pe wĩ ma mii ncasur wāŋ syi dyaŋ.» ⁷ Pe kānyārwai n nii pe ya yey ma yee: «Too sē bur gbe ye, loo la u n nii n pāã ke syi?» ⁸ Yesu n pe laam wūhū cā, u n pe yey ma yee: «Nwa ye n yee, tee sē bur gbe ye, loo la n n pāã ke syi? Ye sē ra sroŋ ta ye Yater ye! ⁹ Ye sē laa war wa ye. Tē ba bur bua la cer wāã nawee- nyersĩ yĩbua kē, ye ba te gber wāã gbe ter takūyĩhĩ nii, le faha la ye na? ¹⁰ Tē maha ba te bur kuasĩ la cer pe nawee- nyersĩ kē, ye ba te gber wāã gbe ter takūyĩhĩ nii, le faha la ye na? ¹¹ Yaliile wo, tē ye pye ye yii yigi Farisyē ye ncasur wāŋ ter syi ne, Sadusyē ye ne, n sē naa n pāã bur wĩ na ye. Nwa ta ye sē waha le war ye?» ¹² Loo na, pe kānyārwai n cā le war ma yee ncasur wāŋ gii ke n le bur wo, koo sē kē Yesu naa n yāŋ ye. Farisyē wĩ ne u naa n yāŋ, Sadusyē wĩ ne, ma yee pe pe ya yigi le ne.

Yoo kē Yesu ne?
(*Mar 8.27—9.1; Luke 9.18-27*)

¹³ Yesu n ka u kānyārwai ne Filipe Syesare klo kue ye. U n ba pe yey ma yee: «Lii gē nawee- pe n pāã ndoo u Nawee Puee wĩ na?» ¹⁴ Pe n u yē sya ma yee: «Mpāy n yee, a Nsān nawee- tããfua

kē ma ne. Mpāy maha n yee, a Yeli kē ma ne. Mpāy maha ma pe n yee, a le ma pye mboo sē kē faale Yermii ye, ma -sē ma poo faale Yāhā kaplāṅ tōrfa nen waa.» ¹⁵ Yesu n pe yey ma yee: «Ah yii, ye yee yoo kē ra ne?» ¹⁶ Syimu wii pe n yee Pyar, u n u yē sya ma yee: «Mboo kē u Yāhā Yīndefua Crise, ma maha ma ke Dya, koo gii wākuyāā wee ke na ye.»

¹⁷ Loo na, Yesu n u pye ma yee: «Nsān dya Syimu, ma wīi n tāy. Ma sē yāā, nawee sē kē tuu koo kai- ngīi yar ma na ye. Ta Tuhufua Yāhā kē, ke ke yar ma na. ¹⁸ Ndoo -sē ga ma yar nde ne: Mboo, ma ma Pyar, ke yīntaha kē ntēmlaha. Ma ma mii ntēmlaha dyaṅ, pe ga waha nwoṅ fāā ke yīṅ na. Loo ne, mboo taa ga ba ta wīi cāā gbe yi, ma naa le tōr mpāy ye pe sē ra kānde cā ye. Gbāfua fānga gε sē n pai waha yia ra kāndeyārfa yawāhā na ye. ¹⁹ Fānga gii tē ga wāā ma kē mpāy nsoho wo pe cā Yāhā ma yīṅ na, koo fānga ma mii karndohopii dyaṅ, pe ga waha nwonyē yār, pe maha waha ke tā. Ma’a ba kai- nkāy sye driyē nge wo, Yāhā kē ke ma ta, ma n ke sye. Ma’a maha ba kai- nkāy sya driyē nge wo, Yāhā kē ke ma ta, ma n ke sya.» ²⁰ Yesu n u kānyārwai yar waha, pe ma n le pāā waa ye pe yee woo kē u Yāhā Yīndefua Crise ye.

²¹ Loo kur ye, Yesu n nii ke kai- pāā u kānyārwai ye gbaa na. U naa pe yar ma yee: «N yai n ka Yurusalem wo. Koo fla na, pe Yiifewāε, pe Yāhā yūndefa yīṅfa ne, pe Yāhā kaiyarfa ne, pe ga ba ra fāy gbobo. Pe ga ba ta gε ta pe n ta boo. Ta wāku plii tāā wuhu na, n ga yir gbā

wo, n dur ba yrāṅ na gbaafa ye.»

²² Pyar n u yee ga kānkāy na, maa nii le kuān u ye ma yee: «Yīṅfua, Yāhā ke paha ma na! Nde sē yai le ma dye ye!» ²³ Yesu n wā klaha, ma Pyar pye ma yee: «Yūhū kāā ra tāy Setane nwo! Ma n kē ma yer tā ra na ta kānkai- wo! Ma sē laam ga Yāhā laantor ter ne ye, ma laam ga nawee- kacān ter ya ne.»

²⁴ Yesu n u kānyārwei pye ma yee: «Wii ma yee woo ga naa n yār ta kānde wo, u u laam wūhū ta yaha, tuu u ya gbihi, u ma sya ga ba gbāpee ku ra wīi na. Wii ma loo sya, u naa ra kānde yār. ²⁵ Ye sē yāā, wii tuu u ya yīṅ kē, ma suhu u laam wān ne, woofua ga ba too bye kē laa; wii tuu -sē ga le sya u u yīṅ kē laa, ma suhu u laam wān ne ndoo wīi na, woofua kē tuu cā ga ba too nde bye yāā. ²⁶ Mboo nawee, taa ga driyē wān bye yāā tāṅ, ma'a yee ma sē ba ma yīṅ yāā Yāhā ye ye, le wāyīi -sē ma na taa yāā? Tesē, koo kla ma na, nawee tuu ga ba waha kē, u u ya yīṅ yāā Yāhā tāy? ²⁷ Ye sē yāā, u Nawee Puee ga ba pa u Tuhufua Yāhā nayōr ne, tesē u yāhāyīṅ tēnlēhe ye ne. U ma ba dur ba, nawee nawee woo tuu kai- nkāy bye pye ter, u ga koo bye draha dāā ufua kē. ²⁸ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Nawee- mpāy ma ye laam wo, pe saa ku mii pe sē u Nawee Puee yāā tuu nii yīṅ na ye.»

17

*Kānyārwei tāā mpāy Yesu yāhāyīṅ nayōr yāā
(Mar 9.2-13; Luke 9.28-36)*

1 Plii kuay kur ye, Yesu n Pyar yigi taha u ya na, Syake ne, u Syake cĩfua Nsān ne, ma ka pe ne yānjruhu gaa yīn na, poo pe ya ya. 2 Pe n u yāā, u wā klaha pe yīnde na, u yīntaha n nii n yehe yai wān syi dyañ, u nayre n flege ma nii cāā- wān syi dyañ. 3 Pe kānyārwai n faale wāle Musa yāā tesē Yeli ne, pe ya kai na. Pe ba fe gbe yi, ma nii n pāā Yesu ne. 4 Loo na, Pyar n Yesu pye ma yee: «Wo Yīnfua, wo niisaha sroñ yō nwo wo. Le ma tāy ma ye, n ga kajar tāā gbā, neñ ma wān, neñ Musa wān, neñ nge Yeli wān.» 5 Tuu naa n pāā nantān, yāhāsyōr raa n ba paha pe na, ma n yehe palpal. Yāhā yīmbui n yir te yāhāsyōr laam wo ma yee: «Ta Dya kē nwo, u ntān dye gboho ra tāy, u ra laam yīn yalebye. -Ye naa n luhu u ye!» 6 Pe kānyārwai pe kaplān ngī luhu, pe n fya ma too tā pe yīntar na. 7 Yesu n yūhū crā pe na, ma pe pye pe yir, pe ma n fya ye. 8 Pe n yīntar kuā yir, pe sē maha waa yāā mii Yesu ya sē kē ye.

9 Pe naa ke yān tege, Yesu n pe yar waha ma yee: «Tee kai- nkāy yāā ke yān yīn na, ye ma n ke tōr waa ye ye, mii u Nawee Puee sē yir gbā wo, ma dur ba gbaafa ye ye.»

10 Pe kānyārwai n Yesu yey ma yee: «Nwa ta pe Yāhā kaiyarfa n yee, a Yeli ga cāā pa u Yāhā Yīndefua Crise yaha?» 11 Yesu n pe yē sya ma yee: «Cīinde ne, Yeli yai u pa, u ba ke kai- bye gbihi ta. 12 Ta n ye yar: Yeli pa wa, nawee- sē cā woo kē ye, ma u nuhu pe laam wānuhu. Pe ga ba u Nawee Puee bya nuhu koo syi.» 13 Loo na, pe kānyārwai n cā le war ma yee, Nsān nawee- tāāfua wī kē Yesu tuu pāā pe ye, ma Yeli myaha

yee.

*Yesu sândüpee kar tege kãã kicar waa yĩŋ na
(Mar 9.14-29; Luke 9.37-43)*

¹⁴ Pe ga nɔ nabuar raa fla na, dya waa n pa Yesu fla na, ma ba kãnkľüy gbãã u yahasee ye ¹⁵ ma yee: «Yĩŋfua, ta dya fen di, wãtooku ma u na. Ke ma yir u na, ke ne pee u na. Kaa na u ga too dye naa woo, kaa na u ga too dye loho wo. ¹⁶ N pa u ne ma kãnyãrwai fla na, pe sê -sê waha u jaa ye.» ¹⁷ Yesu n kuãn pe na ma yee: «Yii poo na, laanyõm wee ye ye ye, ye sê ra ta ye Yater ye. Ye yee la n kuee ye wãwlaha na yalebye? Ye yee la n naa n fãy ye ne yalebye? -Ye pa ra kē u kicar ne nwo!» ¹⁸ Yesu n sã u sândüpee na, u n tege kãã u kicar yĩŋ na, u n jaa le yalebya wo.

¹⁹ Loo na, pe kãnyãrwai n yũhũ crã Yesu na kãnkãy na, ma u yey ma yee: «Nwa wo sê ba waha u sândüpee kar tege kãã ye?» ²⁰ Yesu n pe yar ma yee: «Ye sê ra ta ye Yater ye laam bye ne ye, koo kē. Ta n cĩinde nde pãã ye ye: Ye ma Yãhã ta ye Yater carle ya mii ntããfũ pua nen ya dyaŋ, ye ga waha yãŋ nge pye ke yũhũ ga nwa, ke n yũhũ ga. Kai laa saa ye yia ye. [²¹ Ya'a ye yē tã digi na, ma nii Yãhã nar, loo na, ye ga waha sândüpee nwo syi kar tege nawee yĩŋ na.]»

*Yesu maha u gbã wĩ pãã, tesē u wãyir wĩ ne
gbã wo*

(Mar 9.30-32; Luke 9.43-45)

²² Yesu pye yrãhã na u kãnyãrwai ne Galele kãntraha wo, u n ba pe pye ma yee: «Pe ga ba u Nawee Puee yi u napĩ- kē, ²³ pe n u boo; u gbã plii tãã wuhu, u ga yir gbã wo, u pa gbaafa ye.»

Loo kapān nde n pe kānyārwei laam wlāhā pe kē, ma sya ga ta ter.

Yesu ye kufar dāã

²⁴ Yesu tuu ga dye Kapornu wo u kānyārwei ne, Yāhā kangbāŋ kufar wāāfa n yūhū crā Syimu Pyar tāy, ma u yey ma yee: «Ye Yīŋfua sē Yāhā kangbāŋ kufar dāã la?» ²⁵ Pyar n pe pye āwā, u pe dāã.

Pyar tuu ga dye kaha wo, Yesu n cāã kapān gbe, ma u pye ma yee: «Syimu, ma laam wo, mpāy poo pe yai pe naa pe kufar dāã, tesē pe koho wān kufar ne kāntraha nge yīŋfa kē, pe klofa laa, pe nampay?» ²⁶ Pyar n yee pe nampay. Yesu n u pye ma yee: «Le ma pye pe nampay, ma cā klofa sē yai pe naa te dāã ye. ²⁷ Wo sē -sē n ke nawee-mii n wāpee pāã wo wī na ye. Loo ne, ka ke langbāŋ wo, maa fuesān miy. Fua wii taa ga cāã yigi, u yē yār, maa ntēn war yāã u laam wo. U war gbe, maa ra kufar dāã, tesē ma wān ne!»

18

*Mpāy pe kloŋ, Yesu kayūhū pāã pe wī na
(Mar 9.33-37; Luke 9.46-48)*

¹ Loo yale wo, Yesu kānyārwei n yūhū crā u na, ma u yey ma yee: «Yoo syi u ma yīŋ na Yāhā Yai wo?» ² Loo na, Yesu n kicaalaale yee ba ta pe yaha ye, ma pe yar ma yee: ³ «Ta n cīinde nde pāã ye ye: Ye ma yee ye sē koho klaha ma nii kicar wāŋ syi dyaŋ ye, ye saa dye Yāhā Yai wo ye. ⁴ Wii ma u ya ta pra kicaale nde wāŋ syi dyaŋ, woo kē u ga ba yīŋ yāã nawee- bye laam

wo, Yāhā Yai wo. ⁵ Wii ma kicaale nde syi gbihi yigi ndoo myaha na, ndoo ge kē tuu gbihi yigi.»

Kapee- wāpyeŋ le lii kua?

(Mar 9.42-48; Luke 17.1-2)

⁶ Yesu n maha yee: «Mpāy pe ma pra kicar wāŋ syi, ma ra ta pe Yater, wii ma poo nen waa ta u n yi kãã ra kãnde wo, le ga pee woofua na. Pe ma sya cãã ntēmbangbāŋ pua u yĩntyigi na, ma u gbe miy le wãã langbāŋ wo u sē yãã loo kapee nde yãã pye ye, ke puar u na. ⁷ -Ye yāŋ, driyē laam wo, kapee- wāpyeŋ syar. Kapee- wāpyeŋ saha kua yãã ye. Wii ma -sē u nampyeŋ ta u n kapee- pye, woofua wĩ pee!

⁸ Le ma pye ma koho ke ma le kapee- wāpyeŋ wo, laa na ma troho ke ma le kapee- wāpyeŋ wo, te cεr kãã, ma te miy wãã dey dey. Ma cĩnde yrã yãã koho neŋ ne, tesē troho neŋ ne, ke puar ma kuee ma klue sĩĩ ne, tesē ma trε sĩĩ ne, pe n ba ma miy le wãã naa fla wo, naa gii wāfegeyãã wee ke na ye. ⁹ Le ma pye ma yĩnde le ma le kapee- wāpyeŋ wo, le loho yi, ma le miy wãã dey dey. Ma cĩnde yrã yãã yĩnde nen ne, koo puar ma kuee ma yĩmpε syāŋ ne, pe n ba ma miy le wãã naa fla wo, naa gii wāfegeyãã wee ke na ye.»

Mbua wii tuu plaha, ma ba yãã

(Luke 15.3-7)

¹⁰ Yesu n maha yee: «-Ye yii yigi, kicar mii nanem byε ne, ye ma syi ye naa pe yāŋ ye yee pe wee ngaa ye! Ta n ye yar: Pe kicar yāhāyĩŋ tēnlehe n pai ta Tuhufua Yāhā tãy yalebyε. [¹¹ Mpāy pe plaha, u Nawee Puee pa pe wāsyayaha yĩmbui ne.]

¹² -Ye yāŋ, wii ma pye mbaa gbeebua ne, nen n plaha u ye, u ga pye mii? Ye cā ma yee, u ga pe mbaa gbeeresyar sēnsye kuaresyar mii ta yaha disaha wo, yāŋ yīŋ na, u ga u nen nwo ke, nen wii tuu plaha. ¹³ Ta n ye yar: U ma woo mbua yāã, u ga nuhu di woo nen ya wīi na, u ta ter pe mbaa gbeeresyar sēnsye kuaresyar mii wīi yaha. ¹⁴ Ye Tuhufua Yāhā ma koo syi dyaŋ. Ke sē n yāŋ pe kicar mii nen waa ge n plaha ye.»

Wo yai wo tyii wo nampyeŋ- kapee- foho na

¹⁵ Yesu n maha yee: «Ma nampyeŋ ma laa tee pye ma na, ka mii ya u fla na; tuu lii tee pye, le yar u na. U ma luhu ma ye, ma ta u n dur ba kānyīi wo. ¹⁶ U ma -sē sye, u saa luhu ma ye ye, ta kāndeyārfa nawee nen waa yigi taha mii na, kaa na nawee- syām syi, ye n ka u fla na. Le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, kai yai le gbihi ta nawee- syām yīnde na, laa na nawee- tāã syi. ¹⁷ U ma sye, u saa luhu pe ye ye, ka maa le pāã ta kāndeyārfa yawāhāfa ye, ye fla wo. U ma maha sye, u saa luhu pe ye ye, naa u yāŋ nawee wii syi draha wo, u sē cīinde Yāhā cā ye. Tesē, naa u yāŋ kufar wāãfa ne wāceŋ, poo mpāy pe fufor di.

¹⁸ Ta n cīinde nde pāã ye ye: Ye ma kai lii sye nawee- ye driyē nge wo, Yāhā kē ke ye ta ye n le sye. Ye ma kai lii sya nawee- ye driyē nge wo, Yāhā kē ke ye ta ye n le sya.

¹⁹ Ta n maha ye yar: Yii mpāy tee ma kāntraha na, ma Yāhā kānde yār, yii nawee- syām syi ma yīmbuhu wāã le, ma ngii ngii nar ra Tuhufua Yāhā ye, u ga le pye pe kē. ²⁰ Ye sē yāã, teelii

teelii nawee- syām ma pe ya wāã ta myaha na, laa na nawee- tãã syi, n ma pe telai wo.»

²¹ Loo na, Pyar n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Yīñfua, ta nampyeñ ma kuee kapee-pye ra na yalebye, n yai n tyii u kapee- foho na tehe nii? Tehe kuasī syi yai la?» ²² Yesu n u yē sya ma yee: «Aye, tehe kuasī sē yai ye; naa n tyii u kapee- foho na ma kuāñ ne yalebye.»

Tēntē wii u sē tyii u nampyeñ fue na ye

²³ Yesu n maha yee: «Kapee- foho wātyii wīi Yāhā Yai wo, le ma mii nde dyañ: Yīñfua waa ba yir, ma yee woo ga yāñ u foho ma pye u tēntē-mpāy na, pe ke dāã u kē. ²⁴ U n nii ke foho tōr, pe n ga u tēntē waa yigi ba u fla na. Fue lii le pye woo yīñ na, le pye war nagbeebua raa. ²⁵ Ngaa ge sē pye u dya ye u n ga le fue dāã u yīñfua kē ye. U yīñfua n yee, pe u dya yigi ga par yāmpuai wāñ syi dyañ, woo tesē u cōo ne, tesē u pii ne, tesē u koho wān bye ne. Loo na, fue lii le ma u dya yīñ na, pe war ga yāã. ²⁶ U tēntē n kānklūy gbāã u yīñfua yahasee ye, ma u nar waha ma yee: <Ma laam yīn, ma ra sēñ, n ga ba pe war bye dāã ma kē.> ²⁷ U yīñfua n u fen di, ma kace yaha u na, ma sya yee u tyii le fue wādāã na, ma kānde wāã u kē u n ter.

²⁸ Woo tēntē n yi ke fla na, ma u tēntēwe waa wāã sya. U fue -sē pye u tēntēwe nwo na, war naha syi. U n u fyāhā yigi yīmbui na, u saha wūū ge wūū ye, ma nii u pye ma yee: <Ta fue ma ma na, pe war dāã ra kē!> ²⁹ U tēntēwe n kānklūy gbāã u yahasee ye, ma u nar waha ma yee: <Ma laam yīn, ma ra sēñ, n ga ba pe war

bye dāã ma kē.> ³⁰ U sē yer le na ye, ma sya ta pe n u le nwompihi wo ma yee, le fue le dāã u n cã yi.

³¹ Tëntē- mpāy pe pye ke fla na, pe loo nde yāã, le n pe laam war, pe n ga ke kai- bye tōr pe yīnfua ye. ³² U yīnfua n -sē u tëntē yee ba, ma ba u pye ma yee: <Tëntē napee nwo! Taa ra nar, n ma fue gbe kãã ma yīŋ na. ³³ Tē ma fen di mii, ma bya sē ne yai la ma ma nampyen fen di koo syi?> ³⁴ Ncafūhū n u yīnfua yigi. U n ta pe n u tëntē tā nwompihi wo, ma yee pe u pēn, ma maha yee, le fue le dāã tãŋ u n cã yi.»

³⁵ Yesu n maha yee: «Ye ma yee ye sē n tyii ye nampyen- kapee- foho na ye kuãŋ ne ye, ta Tuhufua Yāhã bya ga ba ye pye mii tëntē napee nwo wãŋ syi dyaŋ.»

19

Nawee ga waha u ya koho cɔɔ sye la?
(Mar 10.1-12)

¹ Yesu tuu nawee- klaha wa, u n yir Galele kãntraha na, ma ka Yude kãntraha kue gii ye ke ma Yurdane lafen kũndi ngaa ye. ² Nabuar naa n taha u na, u n pe yanfa jaa.

³ Farisyē mpāy n yūhū crã u na, ma yee poo ga u le namihi wo, ma u yey ma yee: «Wo kãnde na, nawee ga waha u cɔɔ sye la, laa ma dye pe nsoho wo u cɔɔ ne?» ⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye cã le ma le yrūhū yaha Yāhã sabangbãŋ wo ma yee: <Ke kai- fegbecãã na Yāhã nawee- tãhã, naa tesē cɔɔ ne.> ⁵ Yāhã n le pãã pe wĩĩ na ma yee: <Koo syi kē, naa ricar koho ma ba dye, u n

cɔɔ sya, u ga u ya yẽ yi kãã u seefa tãy, u ke wãã le u cɔɔ wãñ ne, pe n nii nawee nen dyañ.> »

⁶ Yesu n pe yar taha ma yee: «Loo na, pe wee syãm nantãñ ye, pe ma mii nawee nen ya dyañ. Yãhã ke tii gbra te ya na, nawee ma syi u te cããñ te ya na ye.» ⁷ Pe Farisyẽ n u yey ma yee: «Ah wo faale wãdyaha Musa sã bii yee la, naa ga waha u cɔɔ wãsyen saba wãã u kã, tuu u sye?» ⁸ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Ye laam waha ter, koo kã Musa n bii kãnde wãã ye kã, tee ga waha ye ca sye. Ma -sã yee ke kai- fegbecãã na, le sã pye koo syi ye. ⁹ Ta n ye yar: Wii cɔɔ ma yee u sã naa waa yuhu di ye, u n u sye ma cɔɔ waa gbe, ufua kapee pye, u cayor pye.»

¹⁰ U kãnyãrwai n u pye ma yee: «Naa wĩ ma pye koo syi u cɔɔ kue ye, le puar waa ma n cɔɔ sya ye.» ¹¹ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Nawee- bye sã me pe ga waha yia pe tyii cɔɔ wãsyen na, pe naa loo kãnde yãr ye. Mpãy, Yãhã loo fãnga wãã pe kã, poo ya pe ga waha yia, pe naa loo kãnde yãr. ¹² Kai- busãã ma, ke ga waha naa ta u saa cɔɔ sya ye; ca mpãy bya ma ke syi. Mpãy ma pe see ke dyañ, pe saha cɔɔ wĩ yõ ye; ca mpãy bya ma ke syi. Mpãy ma pe poo sã, ma pe ta ke syi, pe saha cɔɔ wĩ yõ ye; ca mpãy bya ma ke syi. Mpãy ter maha ma, Yãhã Yai tẽn wĩ na, pe cɔɔ wãsyen wĩ sye; ca mpãy bya ma ke syi. Wii ma cã u ga waha yia u kaklaha ngĩ sya, u ke sya.»

*Yesu kaa taha kicaabir na
(Mar 10.13-16; Luke 18.15-17)*

¹³ Nawee- n pa kicaabir ne Yesu fla na, tuu koho taha pe na, u Yãhã nar pe wĩ na. Pe

kānyārwai n sye pe na. ¹⁴ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ye tyii pe kicaabir na pe n pa ra ye! Ya'a n sye pe na ye. Ye sē yāā, mpāy pe ma pra poo wāᅇ syi dyaᅇ, Yāhā Yai ma poo wāᅇ.» ¹⁵ U n koho taha pe kicaabir na, ma yir ke fla na ma ter.

Nangbām ga waha dye la Yāhā Yai wo?
(*Mar 10.17-31; Luke 18.18-30*)

¹⁶ Naanfuē waa n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Yīᅇfua, n ga waha kayī lii pye, n waha cīnde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye.»

¹⁷ Yesu n u pye ma yee: «Nwa ma n ta yey kayī wī ne? Yāhā ya ke yō. Ma'a yee ma ga cīnde yrā yāā, naa Yāhā kānde katanᅇ wūhū pye!» ¹⁸ U dya n Yesu yey, a Yāhā kānde wūhū nkāy? Yesu n u yē sya ma yee: «Ma'a syi ma nawee boo ye; ma'a syi ma cayᅇr le ye; ma'a syi ma yuhu ye; ma'a syi ma kawar fua ye; ¹⁹ naa ma tuhufua gboho, ma nahafua ne! Ma ya wī le n tāy ma ye mii syi dyaᅇ, tyii ma nampyeᅇn wī n naa n tāy ma ye ke syi.»

²⁰ U naanfuē n Yesu pye ma yee: «Ndoo koo ngī bye yigi, n yai n maha lii pye?» ²¹ Yesu n u pye ma yee: «Ma'a yee ma ga kua, ka, ma ga ma koho wān bye par tāᅇ, -taa pe war bye wāā tāᅇ nawām kē. Loo na, ma -sē ga ba nii nangbāᅇn Yāhā yīnde na. -Taa pa, ma ba taha ra na!» ²² U naanfuē tuu kaplāᅇn ngī luhu, u laam bye n wlāhā u ye, u n ter. U tee pye nangbāᅇn.

²³ Loo na, Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Nangbām wādye wī Yāhā Yai wo, le war! ²⁴ -Ye yāᅇ, yūhūmii

wādyeyiter mensān wihi ne, le ma fāhāfāhā ma ter nangbām wādye yaha Yāhā Yai wo.» ²⁵ Pe kānyārwai pe kaplāŋ ngī luhu, le n pe fe gbe pe n sya yee, a nangbām ma yee pe saa waha pe yīy yi yaha ye, yoo syi -sē ma u ga waha u yīŋ yi yaha? ²⁶ Yesu n pe yāŋ, ma pe pye ma yee: «Kai laa ne le nawee yia; ma -sē yee Yāhā koo na, koo n yia kai- bye na.»

²⁷ Loo na, Pyar n kapān gbe ma yee: «Yīŋfua, yāŋ, wii mpāy too -sē ter wo kānkai- bye yaha, ma taha ma na, wo wīl ga ba pye mii?» ²⁸ Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Yāhāyīŋfāŋ ga ba pye, kāntrafāŋ ne. U Nawee Puee ma ba nii kai- bye yīŋ na u niisayūhū fla na, yii sēnsye syām mii tee n taha u na, ye bya ga ba nii yīŋ na, nangbāniisar wo, ye Yiisre ter sēnsye syāŋ ngī nawee- bye sāhā. ²⁹ Mpāy bye pe ter pe kle yaha, pe nampyesey ne, pe tuhufa ne, pe nahafa ne, pe ca ne, pe pa ne, pe pii ne, pe tar ne ta wīl na, poofa ga too syi fle gbeebua yāā kāntraha nge na. Sukūhū gaa laam wo, pe ga cīnde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. ³⁰ Mpāy pe ma yahasee ye yagaa, poo busāā ga ba nii kur ye, mpāy pe -sē ma kur ye yagaa, poo busāā ga ba yahasee yāā.»

20

Kakuācran tēntēbir wīl na

¹ Yesu n maha yee: «-Ye yāŋ, Yāhā Yai wīl ma mii tēntēbir mpāy wīl dyaŋ, tarfua waa ne. U tarfua ba cāā yir sukūhūntāy na, yainsaha daryale wo, woo ga tēntēbir ke ba le u tar wo.

² U n mpāy yāã, ma yee woo ga pe dāã per nen tēn war ne. Pe n yer le na. U n pe ta pe n ga nii tēn tē u tar wo. ³ Yai n faa dugu, u tarfua n maha yi, ma ka tēntēbir kesaha fla wo, ma ga mpāy yāã pe ka nii, laa sē ne pe n pye ye. ⁴ U tarfua n pe pye ma yee: Ye ga waha ka yii ndon, ye ga naa tēn tē ra tar wo. N ga ba ye tēn draha dāã ye kē. ⁵ Pe tēntēbir n ka. Yai n ba dye yīn wo, u tarfua n maha yi, ma ga tēntēbir mpāy ke ba le te tar wo. Yai n ba yīn, u n maha yi ga mpāy ke ba le te tar wo. ⁶ Yai n ba kua, u n yi, ma maha ga mpāy yāã, pe ba tege nii nantān tēn kesaha fla wo. U n pe yey, a nwa pe n tege nii ke fla na ma yai kua, laa sē ne pe n pye ye. ⁷ Pe n yee, waa sē poo gbe tēn na ye, koo kē. U tarfua n yee, le ma pye koo syi, pe tēntēbir pe ka pe ya ndon, pe ga tē u tar wo.

⁸ Yai n ba kua tān, u tarfua n u war yīnfua pye ma yee: <Pe tēntēbir bye yee ba, ma ba pe dāãn wāã pe kē. Mpāy pe gbe kur kuε ye, cāã naa poo dāã, ma ba kua mpāy na pe cāã gbe.> ⁹ Mpāy pe ba dye tēn wo yainkon yale wo, poo n cāã pa loo na, maa per nanen tēn war yāã. ¹⁰ Tēntēbir mpāy pe ba cāã dye tēn wo, poo n ba pa, ma naa le ga laa na poo war ga gboho tεr. Pe n pe bya dāã per nanen tēn war ne. ¹¹ Pe n pe war sya ma yee, poo sē u tarfua ne, ¹² ma u pye ma yee: <Tēntēbir mpāy taa gbe kur kuε ye yainkon wo, ma cā pe sē ma- le tēn na ye. Ma pye mii ma pe dāã wācεn wo ne, wii mpāy too per wihi wāfāy sya, ke yaiwlan wāsuwu ne?> ¹³ U tarfua n poo nen waa yē sya ma yee: <Ta naambiyā, n sē dawar pye ma na ye. Ma ba le pāã laha ma

yee, mboo yer per neŋ tēn dāān na. Cīinde sē na? ¹⁴ Ma dāān sya, taa naa n gaha. Wii tē gbe kur kuε ye yainkōŋ wo, n yee n ga u dāā ma ne wācεŋ. ¹⁵ N ma yee n ga naa ra war pye mii, le yai n waha naa pe pye koo syi. Tē ma naweeyō loo la le laanyar yigi ma kē, ma n yīntaha waha?»

» ¹⁶ Loo na, Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Mpāy pe ma kur ye yagaa, pe ga ba yahasee yāā. Mpāy pe -sē ma yahasee ye yagaa, poo pe ga ba nii kur kuε ye.»

Yesu tεhe tāā wuhu tuu nii u wāku wīi pāā u wāyir wīi ne

(Mar 10.32-34; Luke 18.31-34)

¹⁷ Yesu naa n gaha Yurusalem wo, nabuar naa n taha u na. U naa n yār, ma ba u kānyārwai cεr yi pe ya ya, ma pe pye ma yee: ¹⁸ «-Ye yāŋ, Yurusalem kē too dugu n gaha. U Nawee Puee ga ba yi pe Yāhā yūndefa yīŋfa kē, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne. Pe ga yer u wāboo wīi na, ¹⁹ pe u wāā mpāy kē pe sē cīinde Yāhā cā ye. Poo pe ba naa u lεr, pe naa u gbā sāngblā ne, pe ba u kuey mar boo trā na. U wāku plii tāā wuhu, u ga yir gbā wo u pa gbaafa ye.»

Yoo ma myaha ne Yesu ye?

(Mar 10.35-45)

²⁰ Loo na, Sewede pii nahafua n pa Yesu fla na, u dyam syām ne. U n kānklūy gbāā, woo ga laa nar Yesu ye. ²¹ Yesu n u yey, u ma nwa wīi na. U n u pye ma yee: «Ma'a ba nii kai- byε yīŋ na, ma yīnfar wo, ma tyii ta pii n nii nen nwo ma kāndigi koho kuε ye, nen nwo ma kāmaŋ koho

kuε ye.» ²² Yesu n pe pye ma yee: «Tee lii nar, ye sē le cā ye. Wāfāy tii tē n pai sya, yaa waha te sya la?» Pe n u pye poo ga waha yia. ²³ Yesu n pe pye ma yee: «Cīinde ne, yaa ra wāfāy syi sya. Ma -sē yee mpāy pe ga ba nii ra kāndigi koho kuε ye, ta kāmaŋ koho kuε ne, n saha poofa yāŋ yi ye; Yāhā too niisar gbihi ta mpāy kē, poo niisar kē te ne.»

²⁴ Pe kānyārwai sēnsye mii pe le luhu, pe laam n war pe kānyārwai syām mii wīi ne. ²⁵ Loo na, Yesu n pe byε yee ba, maa pe pye ma yee: «Ye cā mpāy pe ma kāntre kui yīŋfa, pe nawee- nar-, tesē pe nangbām bya maha pe fānga yar pe na. ²⁶ Le sē -sē wee ke syi ye ne ye. Wii ma yee u ga yīŋ yāā ye laam wo, woofua yai u nii ye byε tēntēle. ²⁷ Wii ma yee u ga yahasee fla yāā ye laam wo, woofua yai u nii ye byε yāmpuai. ²⁸ Loo ne, u Nawee Puee sē pa nangbān yīmbui ne ye, u pa u n pai nii tēntēle nawee- byε ye, u u yrā wāā u ku, u nabuar par sya, u pe yi pe kapee-wāpyeŋ wo.»

*Yesu fūū- syām mpāy jaa
(Mar 10.46-52; Luke 18.35-43)*

²⁹ Pe naa n gaha Yurusalem wo, ma ga dye Yerekoo wo, ma sya le yi yaha wa. Nabuar naa n taha Yesu na. ³⁰ Fūū- syām pye, pe ba nii kānde yē na. Pe le luhu, a Yesu kē u n tεr, pe n nii n tē ma yee: «Yīŋfua, mboo Dawide Dya, wo fen di!» ³¹ Pe nabuar naa n kuān pe na, ma yee pe yaha le; pe n cā maha naa n tē fānga ne loo na ma yee: «Yīŋfua, mboo Dawide Dya, wo fen di!» ³² Yesu n luhu, ma yer ma pe yee ba, ma pe pye ma yee:

«Ye yee n nwa pye ye kē?» ³³ Pe n u pye, u ta poo yĩmpɛ n waha naa n yāŋ. ³⁴ Pe fɛn n Yesu yigi, u n tɛ pe yĩmpɛ na. Pe fũũ- syām yĩmpɛ n ta ter jaa, pe n maha waha n yāŋ gbɛgbɛ faale dyaŋ, ma nii n taha Yesu na.

21

*Nawee- Yesu sey ga dye Yurusalem wo
(Mar 11.1-11; Luke 19.28-40; Nsān 12.12-19)*

¹ Yesu tesē u kānyārwai ne, pe n ga nɔ gbe taha Yurusalem na, kusyĩnde laa wo pe n yee Gbefasyɛ, yāŋ gaa tǎy. Katyir raa ter pye ke fla na, pe naa re yee wolifyɛ katyir.

Yesu n u kānyārwai syām mpāy lehe wǎā yahasee ye ma yee: ² «-Ye ka kusyĩnde ndaa wo ye yahasee ye! Ya'a kǎhǎ ga n dye, yaa kǎnkonsyoho gaa yǎā, ke pua yaha nii ke pua ne. -Ye te sǎhǎ ba ra kē! ³ Wii ma ye yey laa ne, -ye yee te wĩĩ ma wo Yĩŋfua na. U ga tyii, ye n pa re ne.» ⁴ Kai lii Yǎhǎ kaplǎŋ tǔrfua waa bii cǎā yrũhũ yaha, loo ne le nii n pye loo yale wo. Le ma le yrũhũ ta ma yee:

⁵ «-Ye ga Syǔ klofa yar ye yee:

-Ye yāŋ, ye Yĩŋfua nwo u n pai ye ye, laantār ne. U ma u dugu nii kǎnkoŋ na, kǎnkonyainge kē.»

⁶ Pe kānyārwai n ter. Yesu tuu ba pe yar mii, pe n ga pye koo syi. ⁷ Pe n pa ke kǎnkonsyoho ne, ke pua ne, ma pe nayrengbāy taha ta te na, Yesu n nii te na ke kǎnkonyainge na. ⁸ Nabuar n te ya wǎā Yurusalem kǎnde yē na. Pe n nii u gboho, pe fǎnga n pe nayrengbāy yi, ma yaha ta le kǎnde wo, mpāy n -sē katyir wan ka ba ta le

kānde wo. ⁹ Mpāy pe naa n yār Yesu yaha ye, tesē mpāy ne pe naa n taha u na, pe n nii nuhu di, ma nii le gble, ma n yee:

«Wo wādyaha Dawide Dya, ma myaha ke gboho! Mboo wii taa n pai Yāhā myaha ne,

Yāhā ke kaa taha ma na!

Nawee- bye pe naa Yāhā miingbāŋ gboho!»

¹⁰ Yesu tuu dye Yurusalem wo, loo n gbleŋ yir le klo wo. Pe n nii le yey ma yee, yoo kē dya nwo ne. ¹¹ Pe nabuar mpāy pe pye Yesu ne, poo n nii pe klofa yar ma yee, Yāhā kaplāŋ tōrfua Yesu wii u n yi Nasarete wo, woo kē.

Yesu laam war pe Yiifee- ne ke Yāhā kangbāŋ wī na

(Mar 11.15-19; Luke 19.45-48; Nsān 2.13-22)

¹² Loo kur ye, Yesu n ga dye Yāhā kangbāŋ laam wo. Mpāy pe naa cāā troho, ma suhu mpāy ne pe naa wān par ke Yāhā kangbāŋ laam wo, u n pe kar. U n warturfa tabal ye kuā cāār, tesē nasar kate parfa kānay ne. ¹³ U n pe pye ma yee: «Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee: <Ta kangbāŋ yai ke naa n yee ta seysaha.> Yii -sē ke ta yuhu- dyeniisaha.»

¹⁴ Fūū- mpāy, tesē tānklahafa mpāy ne, pe n yūhū crā Yesu na ke Yāhā kangbāŋ laam wo, u n pe jaa. ¹⁵ Yesu naa laanwo wūhū ngī pye, kicaabir naa u sey ke Yāhā kangbāŋ wo ma yee: «Dawide Dya myaha ke gboho!» Koo sē tāy pe Yāhā yūndefa yīŋfa ye, ma suhu pe Yāhā kaiyarfa ne ye. ¹⁶ Loo na pe n Yesu pye ma yee, a pe nkāy pāā, u sē ke luhu la? Yesu n pe yē sya ma yee: «Āwā, n ke luhu. Yii ge le kal yāā Yāhā

sabangbāŋ wo, lii le yrūhū ta ma yee: «Ma ta, kicar n sya nii ma sey, pēyār bya ne.» » ¹⁷ Loo kur ye, u n ter ma yi le klo wo, ma ga syā Gbetane wo.

*Yesu laam war nasar nkugu katyigi gaa ne
(Mar 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Ke yĩnsyii wo, pe dur naa n pai le klo wo, fāā n Yesu yigi. ¹⁹ U n nasar nkugu katyigi gaa yāā kānde yē na, ma yūhū crā ke na. U sē -sē ngaa yāā ke na mii wan ya sē kē ye. Loo na, u n ke katyigi pye ma yee: «Ma saa pii sa yāā yāā nantāŋ ye.» Ke katyigi n ta ter waha ku le yalebya wo.

²⁰ Pe kānyārwai pe nde yāā, le n yē gbāā pe na, ma sya ga far ter. Pe n Yesu yey ma yee, ke nasar nkugu katyigi pye mii, ma waha ku ke syi le yalebya wo. ²¹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Ye ma Yāhā ta ye Yater, ye sē laalaa pye ye, tē lii pye nasar nkugu katyigi nge na, yaa waha le pye. Ye ga maha waha yāŋ nge gε pye: Yūhū kāā, ka ma ga too dye langbāŋ laam wo, le n -sē pye cīinde ye yīnde na. ²² Ye ma Yāhā sroŋ ta ye Yater, ma ngii ngii nar ke ye, yaa ke yāā.»

*Yoo kānde wāā Yesu kē u naa kai- ngĩ pye?
(Mar 11.27-33; Luke 20.1-8)*

²³ Loo kur ye, Yesu n ga dye Yāhā kangbāŋ laam wo, ma nii nawee- klaha. Pe Yāhā yūndefa yīŋfa, ma suhu pe wāε ne, pe n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Kai- ngĩ bye raa n pye, ma ke pye kānde lii ne? Yoo kānde wāā ma kē ma naa ke pye?»

²⁴ Yesu n pe yě sya ma yee: «Ta bya, n ga ye yey kate nen ya ne; ya'a ra yar, ta bya -sě ga ye yar n kai- ngĩ pye kãnde lii ne. ²⁵ Yoo tuu ba Nsãn lehe wãã, u n ba nawee- tãã naa n yi loho wo? Yãhã laa, nawee-?»

Pe n ga nii le klãn n pãã pe ya ya ma yee: «Wa'a yee Yãhã kě ke ba u no wãã, u ga wo pye, a nwa wo sě -sě ba u Nsãn kaplãn sya cĩinde ye. ²⁶ Wo saha yee nawee- me pe u lehe wãã ye. Wo yai wo fya pe nabuar na, pe bye le sya cĩinde ma yee Nsãn pye Yãhã kaplãn tórfua.» ²⁷ Loo na, pe n ba Yesu pye ma yee, poo cã na? Yesu n -sě pe pye ma yee: «Ya'a yee ke syi, ta bya n saa ye yar n kai- ngĩ pye kãnde lii ne ye.»

Naam kicar syãm wĩ

²⁸ Yesu n maha pe yar kakuãcran ne ma yee: «Ye yãn le yãn nde wo:

Dya waa pye naam kicar syãm ne. U n u dyadyaha pye ma yee: «Ta dya, ka maa tẽn tẽn tar wo nanga.» ²⁹ U n yee woo saa ka ye, ma maha ba sye kur kue ye, ma ka te tar laam wo, ma ga tẽ. ³⁰ Loo kur ye, u tuhufua n loo wĩ nen ya pãã u dyasyĩnde ye. U n u yě sya ma yee, ãwã tuhufua. U sě -sě ka te tar wo ye.» ³¹ Yesu n pe yey, a pe kicar syãm mii laam wo, wii woo u pe tuhufua laam wĩ pye? Pe n yee, a u dyadyaha woo kě.

Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cĩinde nde pãã ye ye: Kufar wããfa, ma suhu canaandi ne, pe ga cãã dye ye yaha Yãhã Yai wo. ³² Ye sě yãã, Nsãn nawee- tããfua pa, ma ba le kãnsron yar ye na, ye n sye ye sě u wĩ sya cĩinde ye. Pe

kufar wāāfa, ma suhu pe canaandi ne, poo -sē u wīi sya cīinde. Tee sya maha loo yāā, ye sē sya ma ye kapee- miy yaha, ma u wīi sya cīinde ye.»

Yiifee- yahaseefa wīi ma kra tawarfa wīi nde ne

(Mar 12.1-12; Luke 20.9-19)

³³ Yesu n maha kakuācran nde pāā pe ye ma yee: «Dya waa ba defīi katyir tar le, ma te klaha tā, ma ke defīi pii yīityaha cer ntēmbangbāŋ wo, ma dur ma te tar sēŋsaha fla fāā. Tuu koo pye wa, u n te tar yaha tawarfa mpāy ye, ma ter yrāhā ye. ³⁴ Te defīi pii yiyale le ba nɔ, u tarfua n kuee, ma u tēntēbir mpāy lehe wāā pe tawarfa ye, pe ga woo lay sya ba. ³⁵ Pe tawarfa n ga pe tēntēbir yigi, ma nen gbā, ma nen boo, ma nen waa boo ntēmbar ne. ³⁶ U tarfua n dur ma maha u tēntēbir mpāy lehe wāā pe tawarfa ye, poo ba nihi faale wām na. Pe tawarfa n maha poo yigi. Pe ba faale wām pye mii, pe n maha pe yagaa wām pye koo syi.

³⁷ U tarfua n u dya lehe wāā pe ye kur kuε ye, ma nii le ga ma yee, laa na pe n gaha nagboho ta woo na. ³⁸ Pe tawarfa pe u dya yāā, pe n nii pe ya pye ma yee: «Wii tuu ga ba nii tarfua, woo kē nwo. -Too u boo, te wān byε n ba nii wo wān.» ³⁹ Pe n u dya yigi, ma u miy yi wāā te tar nkur ye, ma u boo.»

⁴⁰ Yesu n pe nawee- yey ma yee: «U tarfua ma ba pa, u ga ba pe tawarfa pye mii?» ⁴¹ Pe n u yē sya ma yee: «U ga ba pe napee- mii byε boo tāŋ, u saa pe fεn di ye; tuu te tar yaha tawarfa mpāy kē, poo n ba naa u lay wāā u kē u defīi yiyale wo.»

⁴² Loo kur ye, Yesu n pe pye ma yee: «N cã ye kapãn nde yãã kal Yãhã sabangbãñ wo, kapãn lii le n yee:

‹Ntẽmlaha gii nwonfããfa pe ba sye yaha,
koo ntẽmlaha kẽ,
ke dur yĩñ yãã ke nwoñ wãfãã wo.

Yãhã ke lii pye loo ne nde.

Laanwo wĩ ne too n yãã yĩnde ne.» »

⁴³ Yesu n pe yar taha ma yee: «Loo ne, n ga ye yar, Yãhã Yai ga ba sya kãã ye ye, ke wãã mpãy kẽ pe Yãhã laam wũhũ pye, ma yai ke wãyãã ne. [

⁴⁴ Wii ma too tã koo ntẽmlaha nge na, u ga u ya waa yraha ke na. Koo ntẽmlaha ma -sẽ maha too tã wii na, ke ga ufua waa yraha migimigi.]»

⁴⁵ Pe Yãhã yũndefa yĩñfa, ma suhu pe Farisyẽ ne, pe Yesu kaplãn luhu, pe n cã poo wĩ ne Yesu tuu pãã. ⁴⁶ Pe n nii u yigisaha ke, ma -sẽ ba fya pe nabuar na. Pe nabuar naa n yee, a Yãhã kaplãn tãrfua kẽ Yesu ne.

22

Casyadir wĩ

(Luke 14.15-24)

¹ Yesu n maha nii n pãã pe nabuar ye kakuãcran ne. U n pe pye ma yee: ² «Yãhã Yai wĩ ma mii nde dyañ tẽ ga tãr ye ye: Yĩñfua waa ba casyadir soho u dya myaha na. ³ Tuu ba mpãy yee te casyadir na, u n u tẽntẽ- lehe wãã, pe ga pe yee ba. Pe sã -sẽ sya ma pa ye. ⁴ Loo na, u n maha tẽntẽ- mpãy lehe wãã, ma pe yar ma yee: ‹Tẽ mpãy yee te casyadir na, ye ga pe yar ye yee: Te dir bye soho tãñ wa. Ta napa, tesẽ ra naampỹ tii ne te gboho, n ta pe n te bye boo, te wãn bye

gbihi ta wa. -Ye pe yar pe pa te casyadir na!>
⁵ Pe nawee- sē le ta kai ye, ma ta ter pe kapyen ye: Nwo n ka u tar wo, nwo n ka ma ga nii u cāā troho. ⁶ Mpāy n pe tēntē- yigi, ma pe nuhu, ma pe boo.

⁷ U yīnfua laam n war. U n seraasyi lehe wāā, pe n ga pe naboofa mii boo, ma pe klo suhu. ⁸ Loo kur ye, u n u tēntē- mpāy pye ma yee: <Te casyadir bye soho tāŋ wa. Mpāy pe -sē ba yee te na, pe sē yai te wādiŋ ne ye. ⁹ -Ye ka nanihi teebehe wo, mpāy bye tee ga yāā, -ye pe yee ba te dir na!> ¹⁰ Pe tēntē- n ka te nanihi teebehe wo, nawee- mpāy pe ga yāā pe n pe bye yee ba, napee- ma suhu naweeyōm ne. Loo na, nwongbāŋ gii te dir te pye ke laam wo, ke n yīi nawee- ne.

¹¹ U yīnfua n dye loo na, woo ga pe nawee- yāŋ. U n dya waa yāā, u sē ba te cagbar nayroho le ye. ¹² U n u pye ma yee: <Naambiyā, ma pye mii ma sē ma nayre fer ma te cagbar nayroho le ye, ma dye ba nwo?> U dya sē laa pāā ye. ¹³ Loo na, u yīnfua n u tēntē- pye ma yee: <-Ye u tre pua, u klue ne, ye u gbe miy yi wāā nkur ye, wam wo, u n naa wūn, u naa nkāhā yīhī.> »

¹⁴ Yesu tuu koo kaplāŋ pāā wa pe ye, u n pe yar taha ma yee: «Ye sē yāā, nawee- busāā ga ba yee; mpāy pe -sē ga ba yāŋ yi poo laam wo, pe saa ba nihi ye.»

Nawee- yai la kufar wādāā ne?

(Mar 12.13-17; Luke 20.20-26)

¹⁵ Pe Farisyē n ka, maa pe ya wāā, ma yee poo ga waha Yesu plaha yigi kayey lii syi ne. ¹⁶ Loo

kur ye, pe n pe nawee- mpây lehe wãã Yesu ye, ma suhu Yerote nawee- mpây ne. Pe n ga Yesu pye ma yee: «Yĩnfua, wo cã ma cĩinde ya pãã. Ma nawee- klaha cĩinde ya ne Yãhã kãnde wãyar wĩ na. Ma sã n fya nawee yĩnde na ye. Nawee ma sya nii mii syi dyan, le sã kai kua ma ye ye. ¹⁷ Loo ne waa ma yey laa ne, ma'a lii yãã le na, ma wo yar: Wo kãnde na, wo yai la kufar wãwãã ne u fãngafa bye yĩnfua kã laa, wo sã yai te wãwãã ne u kã ye?»

¹⁸ Yesu -sã ba cã pe wãpee ga yigi pe laam wo. U n pe yẽ sya ma yee: «Dawarfa me ye ne! Nwa ta ye n ta wãleŋ kã namihi wo? ¹⁹ Tee kufar dãã war mpây syi ne, -ye waa yar ra na!» Pe n ntën war waa yar u na. ²⁰ Yesu n pe yey ma yee: «Yoo yirfua pe pye ta u na nwo, u myaha ne?» ²¹ Pe n yee, a u fãngafa bye yĩnfua yirfua kã, u myaha ne. Yesu n pe pye ma yee: «Ah -ye naa fãngafa bye yĩnfua dãã u myaha wãn ne, tee naa Yãhã dãã ke myaha wãn ne!» ²² Pe u kapãn nde luhu, le n pe laam wo. Pe n tyii u na, ma ter.

Mpây pe ku wa pe ga ba yir gbã wo
(Mar 12.18-27; Luke 20.27-40)

²³ Ke per bya wo, Sadusyẽ mpây n pa pe ya ndoŋ, Yesu fla na. Poo me pe n yee, a mpây pe ku wa, pe saa ba yir gbã wo ye. ²⁴ Pe n Yesu yey ma yee: «Yĩnfua, wo faale wãdyaha Musa bii kãnde laa yar wo na, le nde: «Naa ma ku, kicar sã kã u ye ye, u cĩifua yai u u calangusya gbe, pe n kicar see u lefua kã, wii tuu ku.» ²⁵ ãhã, dya waa -sã pye wo fla na, cĩifa kuay ne. U dya n ba cõõ sya, ma ku u yaha, puee sã kã ye. U taha

n u calangusya gbe. ²⁶ Woo bya n maha ku u cɔɔ yaha, puee sē kē ye. U tãã wuhu n u gbe, loo kate nen ya. Koo syi ya, koo syi ya, poo kuasī bye n ba ku tãŋ u cɔɔ yaha nanem. ²⁷ Loo kur ye, u cɔɔ n ba ku u ya ndoŋ. ²⁸ Mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbã wo per gii, u cɔɔ ga ba nii yoo wũũ pe laam wo? Poo bye sē u yãã cã la cɔɔ?»

²⁹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye plaha loo nde ne ma yee, a mpāy pe ku wa, pe saa yir gbã wo ye. Ye sē Yãhã sabangbãŋ wũhũ cã ye, ye sē maha Yãhã fãnga cã ye, koo kē. ³⁰ Ye sē yãã, mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbã wo, pe ga nii mii yãhãyiŋ tēnlehe wãŋ syi dyaŋ yãhãyiŋ na. Naam tesē ca ne, pe saa ba naa pe ya gbe ye.

³¹ Mpāy pe ku wa, ma n pai yir gbã wo, Yãhã pe wĩ yar laha ye na. -Ye yãŋ, lii le yrũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo, nakur wãyir wĩ na gbã wo, -ye ye laam too le na! ³² Yãhã yee: «Ndoo tē ma Yãhã Brama* ye, Yisyake ne, Dyakuba ne.»

Loo na, Yesu n pe yar taha ma yee: «Mpāy pe ku, pe ma yrãŋ Yãhã yĩnde na.»

³³ Nabuar mpāy pe naa n luhu Yesu ye, u kaklaha n yē gbãã pe na.

Yãhã kãnde kataŋ wo, lii loo le ma yĩŋ?

(Mar 12.28-34; Luke 10.25-28)

³⁴ Pe Farisyē pe le luhu, a Yesu pe Sadusyē yē wãã sya, ma sya yē gbãã pe na, pe Farisyē n pe ya wãã. ³⁵ Poo nen waa pye Yãhã kaiyarfua. U n yee woo ga Yesu le namihi wo, ma u yey ma

* **22:32** 22.32 Brama, Yisyake ne, tesē Dyakuba ne, poo mii me pe ma Yiiifee- faale wãle. Yãhã ma yee koo ma Yãhã pe ye yagaa, le yĩntaha kē pe wee nakur ye, pe ma yrãŋ na.

yee: ³⁶ «Yĩnfua, Yāhā kānde katanj laam wo, lii loo le ma yĩŋ?» ³⁷ Yesu n u yě sya ma yee: «Lii le ma yĩŋ le nde: <Ta, ma Yĩnfua Yāhā wĩi n naa n tã y ma ye, le ter wān bye yaha, le gboho tãŋ ma laam bye wo, le nii tãŋ ma yrā bye na, ma kacān bye n pye tãŋ loo na.> ³⁸ Yāhā kānde katanj laam wo, nde loo ne le ma yahasee ye, ma maha ma yĩŋ. ³⁹ Lii le taha le yahasee wĩi na, le ka le kue ye. Loo ne nde: <Ma ya wĩi le n tã y ma ye mii syi dyaŋ, tyii ma nampyen wĩi n naa n tã y ma ye ke syi.> ⁴⁰ Ke Yāhā kānde katanj bye, ma suhu pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa kaklaha ne, too nde bye sronj koo katanj syāŋ ngĩ ne.»

*Yagaa Yesu pe Farisyě yey laa ne
(Mar 12.35-37; Luke 20.41-44)*

⁴¹ Pe Farisyě pe pye pe ba pe ya wāã nii, Yesu n pe yey ma yee: ⁴² «Ye laam wo, ye yee yoo kē u Yāhā Yĩndefua Crise ne? Yoo kur kue puee kē?» Pe n yee, a Dawide kur kue puee kē u ne. ⁴³ Yesu n pe pye ma yee: «Le ma pye ke dyaŋ, Dawide -sē maha pye mii ma u yee Yĩnfua? Ye sē yāã, Yāhā Yrā Fānga pye Dawide na, ma bii u ta u n le pāã ma yee:

⁴⁴ <Yĩnfua Yāhā ta Yĩnfua pye ma yee:

Pa tege nii ra kāndigi koho kue ye

kai- bye yĩŋ na,

ta n sya ba ma napĩ- yĩy kor le ma kē,

pe n nii mii ma tãnde fyāhā tã pe na.> »

⁴⁵ Yesu n pe yey ma yee: «Dawide ge tuu naa u Yāhā Yĩndefua yee Yĩnfua, u Yĩnfua -sē ga maha pye mii u nii Dawide kur kue puee waa?»

⁴⁶ Pe Farisyẽ sã waha u yẽ wãã sya laa ne ye. Ma gbe koo per na, waa sã maha sya ma u yey yãã laa ne ye.

23

*Yesu pe nabuar yar pe pe ya yigi mpãy ne
(Mar 12.38-39; Luke 11.43, 46; 20.45-46)*

¹ Loo na, Yesu n pe nawee- pye tesẽ pe kãnyãrwai ne ma yee: ² «Pe Yãhã kaiyarfa, tesẽ pe Farisyẽ ne, poo me pe le kãnde yar nawee-na, kãnde lii Yãhã bii le le soho Musa koho wo. Pe taha loo na. ³ Loo na, -ye naa n luhu pe ye, pe ma kai- nkãy bye pãã, -ye naa ke pye! Ye ma syi ye sã pe pyer yãñ gbe ye! Ye sã yãã, pe nawee-klaha lii ne, poo gẽ sã le pye ye. ⁴ Pe nawee- fãý kai- busãã ne, kai- nkãy ke ma mii teger dyañ, pe sã -sã koho le pe ye, pe n waha re tẽñ ye.

⁵ Nkãy bye pe n pye, pe n ke nawee- n pe yãã yĩnde ne, pe naa pe sey. Pe ga pe Yãhã kaplãñ sabar fe, te n paha ta ter nawee- bye wãn yaha, pe n naa n pua. Tesẽ, pe nayrengbãy namihi nkãy ke n yon tãã ye, ke tyĩ n ter nawee- bye wũhũ na. ⁶ Nanihi dir disaha wo, pe ga naa niisayõr fla ke, tesẽ pe yawãhã nwey wo, niisar tii nawee- bye yĩnde le yi n too re na, too syi niisar pe ne ke pe nii. ⁷ Pe n ke pe naa pe syar nangbãsyaha ne nanihi tebehe wo, tesẽ pe naa pe yee kaicãfa.

⁸ Yii poo na, ye ma n tyii waa n naa ye yee kaicãfa ye! Ye bye ma wãceñ, kaicãfua neñ ya kã u ma ye ye. ⁹ Kãntraha nge na, ye ma syi ye naweete waa yee ye tuhufua ye! Tuhufua nen

ya kē u ma ye ye, woo kē Yāhā ne. ¹⁰ Ye ma syi ye ta pe n naa ye yee yīnfua ye! Yīnfua nen ya kē u ma ye ye, woo kē u Yāhā Yīndefua Crise ne. ¹¹ Wii u n traha u nii yīn na, u yai u nii ye bye tēntēle! ¹² Nawee wii ma u ya ta yīnfua draha wo, ufua ga kloŋ. Wii ma -sē u ya kloŋ, ufua ga kuā yir.»

Yāhā kaiyarfa tesē Farisyē ye ne, pe wī pee Yāhā ye

(Mar 12.40; Luke 11.39-52; 20.47)

¹³ Yesu n maha yee: «Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye ne, dawarfa me ye ne! Ye wī pee Yāhā ye. Ye nawee- ta pe saha dye Yāhā Yai wo ye. Yii sē n dye ye, mpāy pe n ke pe dye, ye maha n sye pe na. [¹⁴ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye ne, dawarfa me ye ne! Ye wī pee Yāhā ye. Yii me, ye calangusyam wān kur bye sya n kāā pe klue wo, ye dur ye yii ta naweeyōm dyaŋ, ye Yāhā ka syar kaplāmbuar ne, ye sya ma-. Koo bye wāpēn draha ga ba ye dye, ke la ke sya gboho ter.]

¹⁵ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye ne, dawarfa me ye ne! Ye wī pee Yāhā ye. Ye ne ter yrāhātrūhū ye, kaa na kāntraha na, kaa na salangbāy ne, ye ga nawee nen ya ke, u n naa n yār ye kānde wo. U ma ye kānde yigi, yaa u ta u n yai naa fla ne, ye wāŋ syi dyaŋ ngbey syāŋ.

¹⁶ Yii mpāy nawee- n taha ye na, fūū- me ye ne! Ye wī pee Yāhā ye. Ye n yee: Wii ma Yāhā di Yāhā kangbāŋ myaha ne, laa wee le na ye. Wii ma -sē Yāhā di Yāhā kangbāŋ sān myaha ne, tuu lii pāā, u yai u le pye. ¹⁷ Napley me ye ne, fūū- me ye ne! Ye sē yāā, sān wān tii te ma Yāhā kangbāŋ

wo, koo kangbāŋ kē ke te ta, te n nii Yāhā wān. ¹⁸ Ye maha n yee: Wii ma Yāhā di Yāhā diŋ yisaha fla myaha ne, laa wee le na ye. Diŋ gii ke -sē ma koo fla na, wii ma Yāhā di koo diŋ nge myaha ne, tuu lii pāā u yai u le pye. ¹⁹ Fūū- me ye ne! Ye sē yāā, diŋ gii ke ma Yāhā diŋ yisaha fla wo, koo fla kē ke ke diŋ ta ke n nii Yāhā kla. ²⁰ Wii ma Yāhā di Yāhā diŋ yisaha fla myaha ne, ufua Yāhā di ke Yāhā diŋ yisaha fla myaha ne, tesē diŋ wān tii bye ne te ma ke yīŋ na. ²¹ Wii ma Yāhā di Yāhā kangbāŋ myaha ne, ufua Yāhā di Yāhā kangbāŋ myaha ne, tesē Yāhā bya ne, koo gii ke ma ke fla na. ²² Wii ma Yāhā di yāhāyīŋ myaha ne, ufua Yāhā di Yāhā nangbāniisaha myaha ne, tesē Yāhā ge ne, koo gii ke ma ke nii ke fla na.

²³ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye ne, dawarfa me ye ne! Ye wīi pee Yāhā ye. Ye ma ne ye digi gbe, tyūhū wān ge ne, ye te la flε sēnsye, ye fla neŋ wāā Yāhā kē. Kānde lii Yāhā le ta, le wo klaha kai- nkāy ne ke ma yīŋ, ye sē -sē koo pye ye. Ye sē n sroŋ ye, ye sē nawee- fεn di ye, ye sē Yāhā laam wūhū pye ye. Koo kai- ngīi -sē kē tee yai ye gbihi yigi, ye koo ta yīŋ. Ke kai- ngīi n -sē taha, ye ma syi ye faha laa yaha ye. ²⁴ Yii mpāy, nawee- n taha ye na, fūū- me ye ne! Ye lakue loho fīi, ma tepūū yi n kāā ke wo ma cā ke wo; yūhūmii ma -sē too ku ke lakue loho wo, ye ga ke wo ke dyaŋ.

²⁵ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye ne, dawarfa me ye ne! Ye wīi pee Yāhā ye. Ye ma mii nawee- mpāy dyaŋ, pe crāŋ kur kue yee, tesē tasa kur kue ne, ma n tyii ke laam na. Ye bya, ye

yii ta naweeyõm nkur kue ye, ye laam sê -sê wee gbεgbε ye. Nawee- wāyuhu wĩi ya le ma ye laam wo, tesē kai- nkāy ne ke sē yõ ye. ²⁶ Yii Farisyẽ, fũũ- me ye ne! -Ye cāã ye laam ta pe n nii gbεgbε, ye -sē ga yõ gbaa na. Le ma mii crāŋ dyaŋ ke laam ma yee laha, ke nkur kue bya -sē ga laha.

²⁷ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyẽ ye ne, dawarfa me ye ne! Ye wĩi pee Yāhā ye. Ye ma mii nakur gbūhū wāŋ syi dyaŋ; pe ga ke nkur kue tuhu ngaa ne ke n yõ, ke nii perper. Ke laam -sē wo, ke yĩi nakur kacεr ne, tesē wāfūhū wān ter byε ne. ²⁸ Ye bya ma koo syi. Nawee ma ye yāã, u ga yee ye ma naweeyõm. Dawar wĩi ya -sē kē le gboho ye laam wo, tesē kapee- wāpye wĩi ne.

²⁹ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyẽ ye ne, dawarfa me ye ne! Ye wĩi pee Yāhā ye. Nakur gbūhū nkāy ke yõ, koo kē tee n gbihi Yāhā kaplāŋ tōrfa kē. Ye maha nasroŋ gbūhū gbihi n yõ. ³⁰ Ye maha n yee: <Wa'a ne pye wo faale wāε cāã na, wo saa ne yĩmbui wāã le pe ne, wo pe Yāhā kaplāŋ tōrfa boo ye!> ³¹ Tee loo pāã pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa wāboo wĩi na, ye le cā laha ma yee, mpāy pe bii naa poo Yāhā kaplāŋ tōrfa mii boo, pe kur kue pii me ye ne. ³² Le yõ! Ye faale wāε pe tēn lii koho yigi, tee -sē le tē kua!

³³ Nwɔr terfa me ye ne, ye pee ter! Ye laam wo, ye yee la ye saa ba sāhā ye ka naa fla wo ye, naa gii wāfegeyāã wee ke na ye? ³⁴ Ye sē yāã, loo ne n ga Yāhā kaplāŋ tōrfa nɔ wāã ye ye, laantorfa ne, sabacāfa ne. Ye ga ba mpāy boo, ye mpāy kuey mar boo trāŋ na. Ye ga maha ba mpāy gbā sāngblāŋ ne, ye yawāhā nwey wo,

ye mpāy kar taha naa n gaha teebehe bye wo. ³⁵ Loo ne, naboer tii bye te boo faale wo, too nde bye wāpēn draha ga ye dye. Too naboer nde bii gbe nasroŋ Abēl wāboo cāā na, ma sya ba waa Basyi dya Dyakaridya wāboo cāā na, woo wii pe bii boo ke Yāhā kangbāŋ nsoho wo ke Yāhā diŋ yisaha fla ne. ³⁶ Ta n cīinde nde pāā ye ye, ntōr rii te woo, le kapee fue ga yi yagaafa na.»

*Yesu tesē Yurusalemfa wī ne
(Luke 13.34-35)*

³⁷ Yesu n maha yee: «Yurusalemfa, Yurusalemfa, ye Yāhā kaplāŋ tōrfa boo, tesē nawee-mpāy Yāhā pe no n wāā ye kē, ye pe waa n boo ntēmbar ne. Yalebye n n ke n ye wāā ta nii tāy, mii nguyiŋ dyaŋ ke ne ke pii wāā ta ke nkaasyir flāhā tāy. Ye sē -sē le sya yāā ye. ³⁸ Tee n pye ke syi, Yāhā ga ba kur waa ye klo na. ³⁹ -Ye yāŋ, n ga ye yar: Ma gbe yagaa na, ye saa ra yāā yāā nantāŋ ye. Per gaa, n ga dur ba, ye n -sē ba naa n yee: <Mboo wii taa n pai Yiŋfua Yāhā myaha na, ke kaa taha ma na.> »

24

*Kayihī nkāy ke n pai kāntrahafa dye driyē n
cā kua
(Mar 13.1-27; Luke 21.5-28)*

¹ Yesu n yi ke Yāhā kangbāŋ wo, ma n ter u kānyārwei ne. Pe kānyārwei n yūhū crā u na, ma u pye u ke Yāhā kangbāŋ nwey wāfāā nayōr ter yāŋ. ² Loo na, Yesu n pe yar ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Ke Yāhā kangbāŋ nwey nde bye tee n yāā nde, te ga ba too, ntēmlaha

neŋ gaa ge saa ba taha ta nii ke nampyeŋ na ye; te bye ga ba traha.»

³ Yesu n ga dugu nii te wolifye katyir yāŋ yīŋ na. Pe kānyārwai ya n yūhū crā u tāy, ma u yey ma yee: «Wo Yīŋfua, taa naa ke Yāhā kangbāŋ wātoo wīl pāā, wo yar ke tooyale ne cigege, ma suhu kayar lii ne le ga ba waha ta, nawee- n ma wādurba yale cā, tesē driyē wākua yale ne.»

⁴ Yesu n -sē too ke kai- na, ma nii pe yar ma yee: «-Ye naa yii yigi, waa kawar ma syi waha ba ye yīntar figi ye! ⁵ Ye sē yāā, nawee- busāā ga ba ta myaha taha pe ya na, pe naa kawar fua pe yee, a poo me u Yāhā Yīndefua. Pe ga ba nawee- busāā wlaŋ koo ne. ⁶ Ye ga ba naan wūhū luhu, te ma tūntūn, kaa na te ma deydey. Ya'a syi ye fya ye! Koo kayīhī ngīl yai ke ba dye, le sē -sē ga ba pye driyē wākuan ye. ⁷ Nawee- tergaafa ga ba naa naan miy ter gaa ne. Yīŋfua waa ga ba yir u nawee- ne, u ga naan miy yīŋfua waa ter ne. Fāāpihi ga ba dye teebēhe nkāy wo, tesē kāntraha wāyēhe ne. ⁸ Kānkai- ngīl bye ga ba nii mii calaifua wān dyaŋ, te ma ne yir u na, te naa u yaa.

⁹ Nawee- ga ba ye yigi wāā, pe n ye nuhu, pe sya ye boo. Ye wīl ga ba fūhū nawee- bye ye ta wīl na. ¹⁰ Koo cāā na, nawee- busāā ga ba Yāhā kānde miy yaha. Pe ga ba yār naa n yaha pe ya na; pe wīl ga ba naa n fūhū pe ya ye. ¹¹ Kawar Yāhā kaplāŋ tōrfa ga ba yi nihi, pe nawee- busāā wlaŋ le kapee- wāpyeŋ wo. ¹² Loo nde ga ba pee, le sya ta, nawee- busāā saa ba naa pe nampyeŋ- yāŋ nawee- ye. ¹³ Wii ma -sē waha plāhā kuee ta kur ye ke kānkai- bye wo, Yāhā ga ba u sya yaha.

14 Le Yāhā kapāyīi nde ga ba tōr kāntrahafa bye ye, pe bye n ke kai- cā. Loo na, ke driyē ga cā kua.»

15 Kaplān nkāy ke n taha, wii ma ke kal u yai u ke war yō! Yesu n maha yee: «Faale Yāhā kaplān tōrfua Dāyēl, tuu bii cīinde kapihi gii wīi pāā, yaa ba ke yāā Yāhā niisaha wo. 16 Loo yale wo, mpāy pe ga ba pye Yude wo, pe fā naa n gaha yāy kue koho na. 17 Wii ma ba pye u gbegbaha yīntraha wo, u ma syi yee woo ga tege dye nwoŋ wo, u wān taa gbe yigi ye. U naa n fā. 18 Wii ma ba pye u tar wo, u ma syi yee woo nayrengbān kuee kaha wo, woo ga dur ga ke gbe ye. U naa n fā. 19 Too plii nde na, ca mpāy pe ma laha ne, tesē mpāy ne pe ma pii ne pe n wār, pe fen ga ba gboho ter. 20 -Ye naa Yāhā nar too fee plii nde ma syi sroŋ werngbān cāā ne, tesē kani per ne ye! 21 Ye sē yāā, ma gbe driyē wātāhā na, ma sya ba waa yagaa na, too plii nde fen wāpee syi sē yāā yāā ye. Te syi saa maha ba yāā yāā ye. 22 Yāhā ma ne yee ke sē yer kaa wāyikāā na te wāfāy plii yē na ye, waa yīn gē saa ne wloho yi ye. Ke -sē yer koo kaa wāyikāā na ke laampii wīi na, mpāy ke yān yi.

23 Loo na, wii ma ye pye, a u Yāhā Yīndefua ma nwo, u Yāhā Yīndefua ma nwaala, ya'a syi le sya ye! 24 Ye sē yāā, kawar Yāhā yīndefa, tesē kawar Yāhā kaplān tōrfa ne, pe ga ba yi. Pe ga ba naa yēkā wūhū pye tesē laanwo wūhū ne, pe naa nawee- wlaŋ. Mpāy gē Yāhā pe yān yi, pe ma yee pe sē waha pe ya na ye, pe ga waha wlaŋ. 25 -Ye luhu naa n yō! N nwo, tē ye cāā n yar ke kai- ne.

²⁶ Loo na, pe ma ba ye pye, a -ye yāŋ u ma drawaha fla wo, laa na u ma nwoŋ laam wo, ye ma n le sya ye! ²⁷ Ye sē yāā, u Nawee Puee wādurbaŋ ga ba pye mii yāhā wāyehē dyaŋ, ke ne ncaha bye gbe tā, nawee- bye n ke yāā. ²⁸ Ye sē yāā, kakugu ma pye na, yān ga te ya wāā ke fla na.

²⁹ Too fēn plii nde ma kāhā ter wa, yai ga ba gbā tā, yroŋ saa ba pye cāā- ne ye. Yrompii ga ba kuā too kāntraha na; ke yāhāyīŋ wān bye ga ba gbā wlāhā te ya wo. ³⁰ Loo na, u Nawee Puee wādurba kayar wīi ga yāŋ cā gbaa na, yāhāyīŋ na. Kāntraha terfa bye ga ba naa pe ya mii wūn. Pe ga ba u Nawee Puee yāā yāhāsyōr na, tuu n pai fānga ne, maha yāhāyīŋ nayōr ne kacān saa pye ye. ³¹ Tūūtūū ma ba wuu, u Nawee Puee ga u yāhāyīŋ tēnlehē nō wāā driyē teebehē bye wo. Nawee- mpāy tuu yāŋ yi, pe yāhāyīŋ tēnlehē ga pe bye wāā driyē kur bye wo.»

*Nasar nkugu ke wo klaha lii ne?
(Mar 13.28-31; Luke 21.29-33)*

³² Yesu n maha pe yar kakuācran ne ma yee: «Nasar nkugu ke wo klaha lii ne, ye yai ye le cā. Ye sē yāā, ke katyigi ma kayampēn yi, ma maha wampēn fe, yaa cā ke wāsayale nō gbe taha. ³³ Koo syi dyaŋ, ye ma ba kai- ngīi yāā ke n pye, ye -sē cā u Nawee Puee ma u dur n pai. ³⁴ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Yagaafa bye saa ku tāŋ mii kai- ngīi sē pye poo mpāy yīnde na ye. ³⁵ Ke yāhāyīŋ tesē ke kāntraha ne, te ga ba kua kāā te saa ba pye ye; ta kaplāŋ koo -sē na, koo ga nii wākuayāā saa pye ke na ye.»

*Driyē wākuayale ga ba nawee- fe gbe
(Mar 13.32-37; Luke 17.26-30, 34-36)*

³⁶ Yesu n maha pe gbihi yar taha ma yee: «U Nawee Puee wādurbaŋ ke n pai pye per gii, waa sē koo per cā tesē le yale ne ye. Pe yāhāyīŋ tēnlēhe ge sē ke per cā ye. Ndoos ke Dya, ta bya sē ke per cā ye. Ta Tuhufua Yāhā ya ke le cā. ³⁷ Kai- nkāy ke naa n pye faale wādyaha Nuwe cāā na, koo syi kai- ke ga ba naa n pye u Nawee Puee wādurba yale wo. ³⁸ Ye cā, Nuwe cāā na, te driyē lafir te sē ba yi wa ye, nawee- naa dir di ma naa n wo, ma naa ca sya ma naa pe pueesyam wāā naam kē, ma sya ba waa Nuwe wādye per na ke salangbāŋ wo, kangbāŋ dyaŋ. ³⁹ Pe sē ba le sya ma yee laa ga ba pe dye cīnde ye, te lafir n sya ba yi tā kāntraha bye na, ma nawee- bye boo tāŋ. U Nawee Puee wādurbaŋ ga ba pye koo syi dyaŋ, nawee- saa ba le sya pe yee kai- ngī ga pe dye cīnde ye. ⁴⁰ Koo per na, naam syām syi ma pye tar wo pe ya tāy, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na. ⁴¹ Ca syām syi ma pye pe tra tre pe ya tāy, pe ga ba nen gbe ba ra fla na, pe tyii u nen na. ⁴² Tee sē ndoo, ye Yīŋfua, wādurba per cā ye, ya’a syi ye sā wāy faha yii na ye!

⁴³ -Ye nde cā laha: Kahafua ma ne u yuhu payale cā ke yīmper wo, u ga ne kuee yrāŋ na, u sye u yuhu ma n dye u kaha wo ye. ⁴⁴ Loo ne, ye bya -ye yii gbihi naa n ta, yaliile tee sē ga yigi ye, u Nawee Puee ga ba dur ba loo yale wo.»

*Tētēyō u yīŋfua sēŋ mii?
(Luke 12.41-48)*

⁴⁵ Yesu n maha yee: «Tëntēle wii syi kē u n sronj u yīnfua ye, ma maha kai- cã? Woo kē wii ne u yīnfua ter, ma u taha u naa u tēntēwai bye yāñ, u naa pe dir wāã pe kē sediyale wo. ⁴⁶ U yīnfua ma dur ba, maa u yāã loo tēn na, woo tēntēle wīi n tãy. ⁴⁷ Ta n cīinde nde pãã ye ye: U yīnfua ga u taha u koho wān bye yīñ na. ⁴⁸ U tēntēle ma pee, u ga le ga yigi, a woo yīnfua saa pa yagaa ye. ⁴⁹ Loo na, u ga too u tēntēwai wāgbāñ na, u ga naa n di, u sēm wo naa n ter sēnwofa ne. ⁵⁰ U tēntēle tuu sē per gii ga yigi, tesē yale lii ne ye, u yīnfua ga pa koo na. ⁵¹ U ga u pēn cīinde wāpēn, tuu u pye pyer rii ne te yai dawarfa ne, u n naa n wūn, u naa nkāhā yīhī.»

25

Cabii sēnsye cafān yigifua sēñ mii?

¹ Yesu n maha kakuācran nde gbã pe ye ma yee: «U Nawee Puee ma ba dur ba, Yāhā yai klo wādyen ga ba nii mii cabii sēnsye mpāy wīi dyañ. Pe cabii sēnsye pe naalor gbe, ma yi ma n gaha cafuē yigifua wāāsaha wo. ² Pe laam wo, cabii bua pye napley, pe sē ba kai- cã ye. Bua mii -sē ba kai- cã, pe pye laantorfa. ³ Pe cabii napley n pe naalor gbe, pe sē sēm- gbe yigi ye. ⁴ Pe cabii laantorfa poo n pe naalor gbe, ma suhu sēm- ne ngaa laam wo.

⁵ U cafuē yigifua sē naa n pai ye, wāy n sya ba pe cabii bye yigi, pe n sã wāy. ⁶ Yīndyaha n ba dye, waa n tē sya ma yee: «U cafuē yigifua nwo, -ye ka yaa u wāã!» ⁷ Loo na, pe cabii bye n yir wāy na, poo ga pe naalor gbihi, pe sēm- mpāy

le taha. ⁸ Pe cabii napley n pe laantorfa pye ma yee: <-Ye ye sēm- mpāy laha wo kē! Ye sē yāā, wo naalor n fege wo ye.> ⁹ Pe laantorfa n pe yē wāā sya ma yee: <Aye, sēm- mpāy pe ma wo ye, pe saha wo lay yi ye lay ne ye. -Ye ka sēm- parsaha fla wo, yaa mpāy par, ye le!>

¹⁰ Pe cabii napley n ka loo na sēm- parsaha wo, u cafuē yigifua n pa loo yale wo. Mpāy pe ba pe ya gbihi ta, pe n dye u cafuē yigifua ne te cafān didi nwongbāṅ laam wo, pe n ke nwonyē tā tā.

¹¹ Loo kur ye, pe cabii bua mii n ba pa, maa tē sya ma yee: <Yīṅfua, Yīṅfua, ke nwonyē yār wo kē.> ¹² U cafuē yigifua n pe yē sya ma yee: <Ta n cīinde nde pāā ye ye, n sē ye cā ye.> »

¹³ Yesu tuu ke kaplāṅ pāā wa pe ye, u n pe yar taha ma yee: «Tee sē u Nawee Pueel wādurba per cā, ke yale ne ye, -ye ma n faha yāā yii na ye!»

*Pe tēntē- tāā pe yīṅfua sēṅ mii?
(Luke 19.11-27)*

¹⁴ Yesu n maha kakuācran laa gbā pe ye u wādurba wīi na ma yee: «Ta wādurba wīi ga ba nii mii dya waa dyaṅ, tuu ga yrāhā yi. Tuu ga yrāhā yi, u n u tēntē- yee ba, ma ba u koho wale le soho pe koho wo. ¹⁵ U n war milyō bua le soho u tēntē nen waa koho wo, ma milyō syām le soho waa koho wo, ma milyō nen le soho u tāā wuhu koho wo. Tuu u tēntē- cā wa, pe nanem ga waha yia pe tēn lii tē, u n pe war la pe kē koo syi, ma ter. ¹⁶ Wii tuu pe war milyō bua yāā, u n yir le yalebya wo, mā ga nii tēn tē pe war ne, ma sya ba war milyō bua mpāy yāā. ¹⁷ Wii tuu

ba pe war milyõ syãm yãã, u bya n ga tẽn tẽn pe war ne, ma sya ba war milyõ syãm mpãy yãã.
¹⁸ Wii tuu -sẽ ba pe war milyõ nen yãã, u n ga wihi tugu kãntraha wo, ma u yĩnfua war wũhũ yaha ke fla na.

¹⁹ Le n ba ma- pe tẽntẽ- yĩnfua n dur ba. U n nii pe yey, pe waha tẽn lii tẽn pe war ne.

²⁰ Wii, u yĩnfua ba war milyõ bua le soho u koho wo, u n yũhũ crã, ma pe war milyõ bua fle sĩĩ yar ma yee: <Yĩnfua, ma ba war milyõ bua le soho ra koho wo. Yãŋ, n maha war milyõ bua mpãy yãã taha.> ²¹ U yĩnfua n u pye ma yee: <Le yõ; ma ma tẽntẽyõ, ma maha n sron. Ma sron kasyĩmbehe wo; loo nde na n ga ma taha kai- nkãy na ke yĩŋ ke gbaha. Pa, wo n ba gbar.>

²² Tẽntẽ wii, u yĩnfua ba pe war milyõ syãm le soho u koho wo, u bya n yũhũ crã, ma pe war milyõ syãm fle sĩĩ yar ma yee: <Yĩnfua, ma ba war milyõ syãm le soho ra koho wo. Yãŋ, n maha war milyõ syãm mpãy yãã taha.> ²³ U yĩnfua n u pye ma yee: <Le yõ; ma ma tẽntẽyõ, ma maha n sron. Ma sron kasyĩmbehe wo, loo nde na n ga ma taha kai- nkãy na ke yĩŋ ke gbaha. Pa, wo n ba gbar.>

²⁴ Loo kur ye, wii u yĩnfua ba war milyõ nen le soho u koho wo, u n yũhũ crã ma yee: <Yĩnfua, n ba cã ma laam waha. Tar rii nawee- pe n war, ma n ta pe ma myaha taha re na. Dir rii nawee- pe n gbihi, ma n ta pe te le ma myaha pen wo.
²⁵ N ba fya, ma ga ma war wũhũ yaha kãntraha wo. Yãŋ, ma war mii, sya pe ne.> ²⁶ U yĩnfua n u yẽ sya ma yee: <Tẽntẽ napee nwo, napar difua

kē ma ne! Ma cã, tar rii nawee- pe n war, n n ta pe ta myaha taha re na. Ma maha cã, dir rii nawee- pe n gbihi, n n ta pe te le ta myaha pen wo. ²⁷ Ma ne pye ma ga ra war wãã fue na war cãtrohosaha wo. Loo na, tē dur ba, n saa ne yãã la u war see, ta n sya?> ²⁸ Loo kur ye, u n pe nawee- pye ma yee: <-Ye pe war milyõ nen sya kãã u koho wo, ye pe wãã wii kē u ma pe war milyõ bua ne! ²⁹ Ye sē yãã, wii ma pye ngaa ne, pe ga ba wãã taha u kē dege. Wii ma -sē yee u wee ngaa ne ye, car gii ke ma u koho wo, ke ga ba tyĩn sya kãã u ye. ³⁰ Ma yee u tēntē nwo na, tuu saha laa yõ ye, -ye u gbe miy yi wãã nkur ye wam fla wo, u n naa n wũn, u naa nkãhã yĩhĩ.> »

Nawee- bye ga ba tyõr pe kapyen ne

³¹ Yesu n maha yee: «Yaliile wo u Nawee Puee ma ba pa u yãhãyiñ nayõr ne, pe yãhãyiñ tēnlehe bye ne, u ga ba nii u nangbãñ niisayũhũ wo. ³² Teebehe bye nawee- ga ba wãã ta u yaha ye, u n pe tyõr mii mbanaha dyañ, tuu mbaa tyõr n yi sēngaa wo. ³³ U ga pe mbaa ta u kãndigi kue ye, tuu pe sēngaa ta u kãmanñ kue ye.

³⁴ Loo na, mpãy pe ga ba pye u yiñfua kãndigi kue ye, u ga pe pye: <Ye wĩ n tãy ta Tuhufua Yãhã ye. -Ye pa, ye ba Yãhã Yai kayũhũ sya, kayũhũ nkãy ke bii cãã gbihi yaha wa ye kē, drierẽ wãtãhã cãã na. ³⁵ Ye sē yãã, fãã ba ra yigi, ye n ba dir wãã ra n di, koo kē. Loho fãã ba ra yigi, ye n ba loho wãã ra n wo. N pye nampay, ye n ba ra yigi yõ. ³⁶ Nayroho sē pye ra ye ye, ye n ba kaa wãã ra n le. N pye yanfua, ye n ba ra

traha. N pye nwompihi wo, ye n ba pa ra fla na maa ra yāŋ.>

³⁷ Loo na, pe nasron ga ba u yē sya pe yee: <Yīŋfua, wo ma yāā na, fāā ba ma yigi, wo n ma kē dir ne ma n di, loho fāā ne, wo n ma kē loho ne ma n wɔ? ³⁸ Ma pye nampay teelii wo, wo n ma yāā, ma ma yigi yō? Wo ma yāā na, nayroho sē pye ma ye ye, wo n kaa wāā ma kē ma n le? ³⁹ Ma pye yanfua na, ma pye nwompihifua teelii wo, wo n ka maa ma yāŋ?>

⁴⁰ U yīŋfua ga pe yar, u yee: <Ta n cīinde nde pāā ye ye: Tee naa kai- ngī pye ta nawee- kē, mpāy ɢe pe ma naflam, le ma mii ye naa ke pye ndoo ɢe kē.>

⁴¹ Loo kur ye, mpāy pe ga ba pye u kāmaŋ kue ye, u ga pe pye: <-Ye dey kāā ra na, Yāhā yoosēn ma ye na! -Ye ka naa fla wo, naa gii wāfegeyāā wee ke na ye! Koo naa gbihi Setane kē, tesē u sāndāpee ne. ⁴² Ye sē yāā, fāā ba ra yigi, ye sē ngaa wāā ra n di ye, koo kē. Loho fāā ba ra yigi, ye sē loho wāā ra n wɔ ye. ⁴³ N pye nampay, ye sē ba ra yigi yō ye. Nayroho sē pye ra ye ye, ye sē ba kaa wāā ra n le ye. N pye yanfua, n pye nwompihifua, ye sē pa maa ra yāŋ ye.>

⁴⁴ Pe ga ba u pye pe yee: <Yīŋfua, wo ba ma yāā na, fāā ba ma yigi, loho fāā ne, ma pye nampay, nayroho sē pye ma ye ye, ma pye yanfua, ma pye nwompihi wo, wo sē kayī pye ma kē ye?>

⁴⁵ U Yīŋfua -sē ga ba pe pye: <Ta n cīinde nde pāā ye ye: Tee sē naa kai- ngī pye ta nawee-mpāy kē pe ma naflam ye, le ma mii ye sē naa ke pye ndoo ɢe kē ye.> »

⁴⁶ Yesu n pe yar taha ma yee: «Poo mpây pe wee nasron ye, pe ga ba wâpên yãã, kii wâkuayãã wee ke na ye. Mpây pe -sê ma nasron, pe ga ba cĩnde yrã yãã, lii wâkuayãã wee le na ye.»

26

*Yiifee- yahaseefa Yesu ke wãboo ne
(Mar 14.1-2; Luke 22.1-2; Nsãn 11.45-53)*

¹ Yesu tuu kaplãn ngĩ bye pãã wa, u n u kãnyãrwai pye ma yee: ² «Ye cã te syayaha gbar ma plii sũ wo. Loo yale wo, u Nawee Puee ga ba yi nawee- kē, pe n u kuey mar boo trã na.»

³ Pe Yãhã yũndefa yĩnfã n pe ya wãã pe wãle ne, u Yãhã yũndefa yĩnfua kaha wo. U myaha ba kē Kayifu. ⁴ Pe n le pãã ta poo ga Yesu yuhu yigi, pe u boo. ⁵ Pe n le pãã ma yee: «Wo saha u yigi te gbaryale wo ye. Mii loo sê ne ye, pe nawee- ga waha yir pe yee, le sê yai poo ye ye.»

*Coo waa lasekole wãwoo Yesu yĩn na
(Mar 14.3-9; Nsãn 12.1-8)*

⁶ Yesu pye Gbetane wo, Syimu kaha wo, Syimu wii tuu pye gber. ⁷ Coo waa n pa u tãy, yablater ntẽmlaha bule ne u koho wo. Lasekole waa ter pye le wo, nawãm sê naa u dir yey ye. Yesu pye u naa n di, u coo n u lasekole woo u yĩn na. ⁸ Pe kãnyãrwai pe loo yãã, le sê tãy pe ye ye, pe n nii le pãã ma yee: «Kaklaha- ne nde! ⁹ Pe ma ne lasekole nwo par, ma wangbãy yãã ma wãã fenfa kē, loo sê puar la?»

¹⁰ Yesu n -sê cã pe ne, ma pe pye ma yee: «Ye tyii u coo na, u kayĩ pye ra kē! ¹¹ Ye sê yãã,

yalebye fɛnfɛ ma ye ne. Ndoɔ -sɛ nwo, n saa ba pye ye ne per gaa ye. ¹² Ye sɛ cã la, u cɔɔ tuu lasekole nwo woo ra kadye na, ta nakugu kɛ tuu gbihi wa gbĩ wãlen na? ¹³ Ta n cĩnde nde pãã ye ye: Pe ma ba le Yãhã kapãyĩ wũhũ tɔr teelii teelii kãntraha nge na, pe ga u cɔɔ nwo bya wĩ pãã, lii tuu pye ra kɛ. U wĩ ma syi le faha yãã nawee- na ye.»

Yuda Yesu wãyi wĩ kɛ

(Mar 14.10-11; Luke 22.3-6)

¹⁴ Pe Yesu kãnyãrwai sɛnsye syãm mii wo, waa pye pe naa u yee Syikaryɔtefa Yuda. U n yir, ma ka pe Yãhã yũndefa yĩnfɛ fla na, ¹⁵ ma ga pe pye ma yee, a woo ma Yesu yi pe kɛ, pe ga woo kɛ nwa ne? Pe n wargbe warpii gbey sɛnsye tɔr, ma pe wãã u kɛ. ¹⁶ Yuda n ta ter nii Yesu wãyi wĩ kɛ pe kɛ.

Yesu kur kuɛ syayaha gbar dir

(Mar 14.12-21; Luke 22.7-14, 21-23; Nsãn 13.21-30)

¹⁷ Te gbar rii Yiifɛe- sɛ ncasur bur di ye, te ba nɔ wa. Ke per cir na, Yesu kãnyãrwai n u yey ma yee: «Ma laam wo, ma yee too ga te syayaha gbar dir yĩntaha yi na ma kɛ?» ¹⁸ Loo na, Yesu n waa yar pe na, pe ka woofua fla na, le klo laam wo, pe ga u yar pe yee: «Wo Yĩnfua yee: Ta yale nɔ wa; n ga ba te syayaha gbar dir di ma fla na, ta kãnyãrwai ne.» ¹⁹ Yesu tuu pe kãnyãrwai yar mii, pe n pye koo syi, ma ga te syayaha gbar dir yĩntaha yi.

²⁰ Yainkɔŋ wo, Yesu pye u ba dran nii, ma naa n di u kãnyãrwai ne. ²¹ Pe n nii n di, Yesu n yee:

«Ta n cīnde nde pãã ye ye: Ye laam wo, waa ma u ga ra yi ta napĩ- kē.» ²² Le n pe bye laam wlāhā, pe n nii u yey pe ya wuhu na ma yee: «Yīnfua, ndoo la?» ²³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Wii tuu u koho wãã le ra ne wācɛŋ tasa laam wo, woo tuu ga ba ra yi ra napĩ- kē. ²⁴ Cīnde ne, u Nawee Puee ga ku mii le yrūhū ta nii Yāhā sabangbāŋ wo mii. Wii fɛn te -sē ga cã pee, woo kē wii ne tuu u yi u napĩ- kē; myaha ne, u ma ne see gɛ see ye.» ²⁵ Yuda wii, tuu ne ga ba u yi u napĩ- kē, u n kapān gbe ma yee: «Yīnfua, ndoo la?» Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pãã.»

Yesu bur rii la defī wii ne u kānyārwei kē, nwa kē?

(Mar 14.22-26; Luke 22.15-20; 1 Kɔr 11.23-25)

²⁶ Pe naa n di, Yesu n bur gbe, ma syaha kē Yāhā ye, ma ke la cɛr wãã u kānyārwei kē ma yee: «-Ye sya di, ke ma ta kadye draha wo.» ²⁷ U n maha defī sekuyī gbe, ma syaha kē Yāhā ye, ma le sekuyī wãã pe kē ma yee: «Ye bye -ye wɔ! ²⁸ Pe ma ta ntōr draha wo, ta tōr rii te ga woo, nabuar ntāŋ n cã dye Yāhā tãy, naambiyārfān tii ke bii le pe ne te n cã yīntaha ta. Loo na, nabuar kapee- ga laha kãã pe yīŋ na. ²⁹ Ta n le pãã ye ye: N saa maha defī wɔ yãã kãntraha nge na ye. N ga ka Yāhā yai klo wo, n cã ga koo fla defī wɔ ye ne.»

³⁰ Loo kur ye, pe n Yāhā sey yay taa ne, ma yir ma ka te wolifye katyir yāŋ yīŋ na.

Yesu Pyar yar u ga woo wī kai tɛhe tãã

(Mar 14.27-31; Luke 22.31-34; Nsān 13.36-38)

³¹ Ke wolifye katyir yāŋ yīŋ na, Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Nanga yīmper wo, ye bye ga ba dur yi ta kur ye. Le ma le yrūhū ta yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee: <N ga ba u mbanaha gbā boo, pe mbaa bye n fā cāāŋ.> »

³² Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ta wāku kur ye, n ma ba yir gbā wo, n ga ba cāā ter ye yaha Galele kāntraha wo.»

³³ Pyar n kapān gbe, ma u pye ma yee: «Mii bye ma sya ga ba dur yi ma kur ye, ndoo saa yi kāā yāā ma kur ye ye.» ³⁴ Yesu n u pye ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ma ye: Ke nanga yīmper nge bya wo, ngupuai saa kui ge kui wa ye, maa ta wīī kai tehe tāā, ma yee ma sē ndoo cā ye.»

³⁵ Pyar n u yē sya ma yee: «N saa ba le kai n yee, n sē ma cā ye, n ma sya ga gbā ku ma ne.» Pe kānyārwai mii bye n loo nen ya pāā pe ya ndoŋ.

Yesu Yāhā wānar Gesane fla na

(Mar 14.32-42; Luke 22.39-46)

³⁶ Loo kur ye, Yesu n ka u kānyārwai ne fla ngaa wo pe n yee Gesane. U n pe pye ma yee: «-Ye nii kuee nwo, ta n ka yaha ye, n ga Yāhā nar.»

³⁷ U n Pyar yigi taha u ya na, pe Sewede pii syām ne. U laam ba nii n wlāhā u ye, u ntāŋ n maha nii u ceɾ. ³⁸ U n pe pye ma yee: «Ta laam bye wlāhā, ma nii mii gbāku wīī laa dyaŋ. -Ye kuee nwo wo ra ne, ye ma syi ye sā wāy ye!» ³⁹ U n faa ka yaha ye, ma ga kānklūy gbāā, ma yīŋ kue le ma pāā Yāhā ne ma yee: «Yāhā, ra Tuhufua, ma n yia kai- bye na. Le kayīhī yale kuā ter ra na, lii le n pai nde. N sē -sē yee ta laam wīī le pye ye, ma laam wīī loo le naa n pye.»

⁴⁰ Tuu loo pãã wa, u n dur ba u kãnyãrwai tãã mii fla na, ma ba pe yãã pe sã wãy. U n Pyar pye ma yee: «Ye sê waha kuee yrãŋ yale nen gε ra ne ye! ⁴¹ Ye byε, ya'a syi maha sã wãy ye! -Ye naa Yãhã nar, ye ma syi ye ba dye kapee- wãpyeŋ wo ye! Nawee laam yĩĩ kayũhũ wãpye wĩĩ ne, u -sê nɔ gber ke wãpyeŋ na.»

⁴² U n maha ter u ya ya yahasee ye, ma maha ga pãã Yãhã ne ma yee: «Ta Tuhufua, wãfãy nge ma yee ke saha kuã ter ra na ye, lii le ma ma laam wĩĩ, ma loo pye.» ⁴³ U n dur ba, ma maha ba u kãnyãrwai yãã wãy na; pe wãy n sya naa pe yĩnkaasyikuey ndege pe kē. ⁴⁴ U n ter pe yaha, ma ka yaha ye, ma ga koo kaplãŋ tee nen ya pãã Yãhã ye, ke tεε tãã wuhu na.

⁴⁵ Loo kur ye, u n ka u kãnyãrwai fla na, maa pe pye ma yee: «Ye maha sã wãy, ma n wũũ kε. Le nde, le yale nɔ wa. -Ye naa n yãŋ, pe ga u Nawee Puee yi kapeepyefa kē yagaa. ⁴⁶ -Ye yir wo n ter! Ye sê yãã, dya wii tuu ra yi ta napĩ-kē, u nwo u n pai.»

Yesu wãyigi

(Mar 14.43-50; Luke 22.47-53; Nsãn 18.3-12)

⁴⁷ Yesu naa n pãã nantãŋ, Yuda n pa. Pe kãnyãrwai sênsye syãm mii waa ba kē u ne. Nabuar raa pye u ne, yũntruẽ ne pe ye koho wo, tesê kãhã ne. Yãhã yũndefa yĩŋfa, ma suhu pe wãle ne, poo me pe ba pe lehe wãã, pe ba Yesu kε yigi. ⁴⁸ U Yuda wii tuu ba yi kãã Yesu kur ye, u n pe nawee- yar yaha naambiyãr syaha gaa ter ne, pe n waha Yesu cã. U ba pe pye ma yee: «Dya wii tē ga ba syar naambiyãr syaha ne, yaa cã woo kē

tee n ke, ye ba u yigi.» ⁴⁹ Yuda n ta ter yũhũ crã Yesu na, ma u syar ma yee: «Yĩnfua, n ma syar,» ma u syar ke naambiyār syaha ne. ⁵⁰ Yesu n u pye ma yee: «Ta naambiyā, taa pa lii na, le pye!» Pe nawee- n -sẽ yũhũ crã, ma koho taha Yesu na, ma u yigi.

⁵¹ Yesu kãnyārwai mpãy pe pye u ne, poo nen waa n yũntrũhũ kuã, ma Yãhã yũndefa yĩnfua tẽntẽle gbã, ma sya nditye gbã cer kãã u kẽ. ⁵² Yesu n u pye ma yee: «Ma yũntrũhũ le yaha ke niisaha wo; ma sã yãã, mpãy bye pe yũntrũhũ gbe pe nampyeŋ- na, pe yũntrũhũ gbã ku. ⁵³ Ma laam wo ma yee la, n saha ra Tuhufua Yãhã nar u n yãhãyĩŋ tẽnlẽhe seraasyi ndreŋ sãnsye syãŋ syi wãã ra kẽ, tahar ne, ke yagaa nge na ye? ⁵⁴ Kai- nkãy ke -sẽ n pye yagaa, ke ma ke yrũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo ma yee, ke yai ke pye.»

⁵⁵ Yesu tuu loo pãã wa, u n wã klaha ma pe nabuar pye ma yee: «Tee pa ra yigisaha wo yũntruẽ ne tesẽ kãhã ne, kapeepye fua la ra ne? Plii bye n pye n ba tege nii ye ne, ma naa nawee-klaha Yãhã kangbãŋ laam wo, ye sã -sẽ ra yigi koo fla na ye. ⁵⁶ Yãhã kaplãŋ tõrfa pe bii cãã kai- nkãy yar yaha, koo kẽ ke n pye yagaa.» U kãnyārwai bye n fã ter u yaha.

Yesu tesẽ pe kaplãŋ cerfa ne

(Mar 14.53-65; Luke 22.54-55, 63-71; Nsãn 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Mpãy pe ba Yesu yigi, pe n ka u ne Yãhã yũndefa yĩnfua Kayifu fla na. Pe Yãhã kaiyarfa pye pe ba pe ya wãã ke fla na, ma suhu pe wãle ne. ⁵⁸ Pyar -sẽ pye u yuhu dey naa n taha Yesu

na, ma sya ga dye u Yāhā yūndefa yīŋfua kaha wo, ma tege nii wlāhā pe kaha sēŋfa ne, woo ga le kuasaha yāā yīnde ne.

⁵⁹ Pe Yāhā yūndefa yīŋfa tesē pe kaplāŋ cērfa byε ne, pe n nii kapee- ke gbe pāā n taha Yesu na, kapee- nkāy syi ke ga waha ta, pe n yee Yesu yai wāboo ne. ⁶⁰ Nawee- busāā n kawar fua naa n taha Yesu na, pe sē -sē waha laa yāā, lii syi le u wāboo wīi kua ye. Nawee- syām mpāy n pa kur kuε ye, ma ba yee: ⁶¹ «Dya nwo yee, woo ga waha ke Yāhā kangbāŋ yoho pye klaha-, tuu dur u ke fāā plii tāā nsoho wo.» ⁶² U Yāhā yūndefa yīŋfua n yir, ma Yesu pye ma yee: «Nkāy nawee- mii pe pāā n taha ma na, ma saa pe yē wāā sya la laa ne?» ⁶³ Yesu n yaha le. U Yāhā yūndefa yīŋfua n u yey ma yee: «Ndoo tesē ke Yāhāngbāŋ ne, wo yar nde ne: Mboo la u Yāhā Yīndefua Crise, u Yāhā Dya?» ⁶⁴ Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pāā. Ma gbe yagaa na, ye ga ba u Nawee Puee yāā, tuu tege nii kai- byε yīŋ na, Yāhāngbāŋ kāndigi koho kuε ye. Yaa maha ba u yāā tuu n pai yāhāsyōr yīŋ na.» ⁶⁵ U Yāhā yūndefa yīŋfua, tuu Yesu kaplāŋ ngīi luhu, u laam n war u n sya u ya nayrε tyīn cēr, ma pe nawee- pye ma yee: «U n gbar Yāhā ne. Wo sē maha laa ke waa ye u wīi na ye. Tuu n gbar Yāhā ne, ye byε le luhu, ah ye lii yāā le na?» ⁶⁶ Pe nawee- byε n yee, a Yesu yai wāboo ne.

⁶⁷ Pe n ta tēr yir, ma nii yēsyōr tu n woo Yesu na, ma nii u gbā kāntaklo ne, ma nii u fey, ma n yee: ⁶⁸ «Ma sē yee la u Yāhā Yīndefua Crise kē ma ne? Yoo u ma gbā? Le cā mii ya, taa wo yar.»

Pyar Yesu wĩ kai tɛhɛ tãã
 (Mar 14.66-72; Luke 22.56-62; Nsãn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Kai- ngĩ pyeyale wo, Pyar -sẽ pye u ba tege nii nkur ye, kãndi wo. Tëntësyalaaale n yũhũ crã u na, ma u pye ma yee: «Ma bya pye u Galɛɛ kãntrahafa Yesu ne.» ⁷⁰ Pyar n le kai nawee- bye yĩnde na ma yee: «Taa lii pãã, n sã le cã ma ne ye.»

⁷¹ U n yir, ma yãr n gaha kapahayẽ kuɛ ye, tëntësyalaaale n maha u yãã. Mpãy pe pye ke fla na, le n pe pye ma yee: «Nwo bya pye u Nasarɛtefa Yesu ne.» ⁷² Pyar n maha le kai, ma sya Yãhã di ma yee, woo sã dya nwo cã ye.

⁷³ Saa n pye, mpãy pe pye ke fla na, pe n yũhũ crã, ma Pyar pye ma yee: «Le ga waha pye cĩinde, poo nawee- mii nen waa kã ma ne, ma pe yor pãã.» ⁷⁴ Pyar n -sẽ nii le pãã n waha ma yee: «Ndoo sã kã ye rehɛ! Ke ma pye kawar tẽ n fua, Yãhã ke ra pẽn! Ndoo tesẽ ke Yãhã ne, n sã u dya cã ye ne ye.»

Le yalebya wo, ngupuai n kui. ⁷⁵ Pyar laam n too Yesu kaplãn na, tuu ba yee: «Ngupuai saa ba kui wa ye, ma -sẽ ga ba ra wĩ kai tɛhɛ tãã, ma yee ma sã ra cã ye.» U n yi nkur ye, ma too mii na, ma nii n wũn.

27

Pe ka Yesu ne fãngafua Pilati fla na
 (Mar 15.1; Luke 23.1-2; Nsãn 18.28-32)

¹ Yĩn ke kãhã syii wa, pe Yãhã yũndefa yĩnfa n pe ya wãã pe wãɛ ne, pe ga waha Yesu boo mii

syi dyaŋ pe le cã. ² Loo kur ye, pe n ta pe n Yesu pua, ma ka u ne u fãngafua Põsyi Pilati fla na.

Naniicã Yuda yigi
(Tēnl 1.18-19)

³ Koo kai- ngĩ kur ye, Yuda wii tuu ba Yesu yi u napĩ- kē, tuu yãã pe Yesu wãboo wĩ ta, naniicã n u yigi. U n yir, ma ga pe wargbe warpii gbey sēnsye dur wãã pe Yãhã yũndefa yĩŋfa kē, pe wãɛ ne, ma pe pye ma yee: ⁴ «Wii tuu sē kapee pye ye, n ta pe n ga ba u boo; le naniicã ra yigi.» Pe n u yē sya ma yee: «Le wo gbe lii ne? Ma wĩ ne le ne.» ⁵ Yuda n pe war miy yaha ke Yãhã kangbãŋ wo, ma yi ma ga u ya yoŋ boo.

⁶ Pe n pe war gbe, ma yee nawee ntõr wãwoo dir kē, pe sē yai pe pe wlãhã ke Yãhã kangbãŋ diŋ war ne ye. ⁷ Pe n pãã ta, ma ga poor tēntēfua waa tar par, ma ta nampay nakur lesaha. ⁸ Loo ne, pe n nii too tar nde yee te ntõr tar, ma sya ba waa ke nanga na. ⁹ Faale Yãhã kaplãŋ tõrfua Yermii tuu bii kaplãŋ nkãy cãã pãã yaha, koo kē ke pye. U bii yee: «Pe n pe wargbe warpii gbey sēnsye gbe. Yiisrefa mpãy ba pãã ta, ma poo war dãã u wĩ na. ¹⁰ Pe n poo war ta, ma u poor tēntēfua tar par, mii Yĩŋfua Yãhã bii ra yar mii.»

Pilati Yesu sãhã
(Mar 15.2-5; Luke 23.3-5; Nsãn 18.33-38)

¹¹ Pilati n Yesu sãhã. U n Yesu yey ma yee: «Mboo la pe Yiifee- Yĩŋfua?» Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pãã.» ¹² Pe Yãhã yũndefa yĩŋfa ma suhu pe wãɛ ne, pe n kai- ke gbe pãã n taha Yesu na, Yesu sē laa wãã sya pe ye ye. ¹³ Loo na, Pilati n u pye ma yee: «Ma sē n luhu la kai- ngĩ bye

ye, pe pãã n taha ma na?» ¹⁴ Yesu n yaha le, u sê kapãn laa ter wãã sya ye; loo n yě gbãã u Pilati na.

Pe Yiifee- Pilati ta u n Yesu wãboo wĩ ta

(Mar 15.6-15; Luke 23.13-25; Nsãn 18.39—19.16)

¹⁵ Dye- bye, syayaha gbar ma nɔ, u fãngafua ma ne nwompihifua waa yi yaha, wii nawee- pe ne yãŋ yi. ¹⁶ Nwompihifua waa -sê pye, pe naa u yee Barebaa. U myaha ba yi u kapee- wãpye wĩ na. ¹⁷ Nawee- pe ba nihi ke fla na, Pilati n pe yey ma yee: «Ye yee, n wii woo yi yaha ye kě, Barebaa laa, Yesu wii pe n yee u Yãhã Yĩndefua Crise?» ¹⁸ U ba cã, pe Yesu yigi ba u kě laanyar na.

¹⁹ U Pilati pye nantãŋ te kasãhã na, u cɔɔ n lehe wãã u ye, ma u yar, laa ma syi le dye pe nsoho wo u nasronj nwo ne ye, a woo tee mlũhũpihi wãy ter u wĩ na.

²⁰ Pe Yãhã yĩndefa yĩŋfa -sê mii, pe wãle ne, pe ba pe nabuar sũũ wa, a pe Barebaa woo wãiyaha wĩ pãã, pe Yesu wãboo wĩ pãã. ²¹ U Pilati n kapãn gbe, ma pe yey ma yee: «Ye yee, n wii woo yi yaha ye kě pe syãm mii laam wo?» Pe n yee Barebaa. ²² Pilati n pe pye ma yee: «Ah u Yesu wii pe n yee u Crise, n ga woo pye mii?» Pe bye n yee: «U yai pe u kuey mar boo trã na.» ²³ Pilati n yee, a nwa kapee u pye? Pe nabuar n le gbey pãã fãnga ne ma yee: «U yai pe u kuey mar boo trã na.» ²⁴ Pilati tuu yãã, u sê naa u laam wĩ yãã ye, kaa n cã maha n taha pe nawee- gblen na, u n loho gbe, ma u klue yee pe nabuar yĩnde

na, ma pe yar ma yee: «Ta kalaa* wee u nasron nwo ntõr wāwoo wĩ na ye. Ye yĩŋ wĩ ne le ne.»
 25 Te nabuar bye n u yě wāā sya ma yee: «Āwā, u ntõr wāwoo wĩ, le nii wii yĩŋ wĩ tesē wo pii ne!» 26 Loo na, Pilati n Barebaa yi yaha pe kē. U n ta pe seraasyi n Yesu gbā sāngblā ne, u n maha pe ta pe ga u kuey mar yaha trā na.

Seraasyi Yesu ler

(Mar 15.16-20; Nsān 19.2-3)

27 U fāngafua seraasyi mpāy n Yesu yigi yi u fāngafua tēntēsaha kangbāŋ ndyin wo, ma dur ma ke seraasyi ndren bye yee ba. 28 Pe n ba nii u ler. Pe n u nayre fer u na, ma dur ma yĩŋfua nayreyāhā le u kē. 29 Pe n ngur maha ta u yĩŋ na yĩŋfua nkifai dyaŋ, ma kipua kāi le soho u kāndigi koho wo. Loo kur ye, pe n maha nii u ler, ma kānklūy gbāā u yaha ye, ma nii u syar ma n yee: «Wo ma syar Yiifee- Yĩŋfua!» 30 Pe n nii yěsyõr tu n woo u na, ma nii le kipua kāi sya u ye, ma gbā n le u kē yĩŋ wo. 31 Pe ba u ler wa, pe n yir ma ke yĩŋfua nayreyāhā yi kāā u na, ma u faale nayre le u na. Pe n yi ga u ne nkur ye, pe n gaha u kuey mar yaha trā na.

U fāngafua seraasyi Yesu kuey mar yir yaha trā na

(Mar 15.21-32; Luke 23.26-43; Nsān 19.17-27)

32 Pe seraasyi pe yi, pe n nampay waa wāā sya, u pye Syirēfa naa. Pe n u ta u n Yesu kueymartrā tēŋ fānga na. U myaha ba kē Syimu. 33 Pe n ga

* 27:24 27.24 Pilati tuu sya yee woo kalaa wee ye, woo -sē kē u Yesu wāboo wĩ ta, ma u wāā pe seraasyi kē pe ga u kuey mar trā na.

no teelaa wo, pe n yee Gblegbeta, le yĩntaha kē, yĩnkluhu fla. ³⁴ Pe n defĩ wlāhā tyinsruhu ne, ma wāā Yesu kē tuu sya wo. Tuu pe wo yāŋ, u n pe sye.

³⁵ Pe seraasyi, pe Yesu kuey mar yir yaha wa trā na, pe n pyer raa pye, pe waha cā pe ga Yesu nayre la mii syi dyaŋ. Pe n te la koo syi. ³⁶ Loo kur ye, pe n tege nii, ma nii u sēŋ. ³⁷ Tuu kai lii pye, pe n u kuey mar yaha trā na, pe n le yrũhũ gbāā yaha u yĩŋ kue ye le trā na ma yee: «yesu kē NWO NE, YIFEE- YĨŋfua.» ³⁸ Pe n maha kapeepyefa syām mpāy kuey mar yir yaha trāŋ na pe ya wuhu na. Nen nwo Yesu kāndigi kue ye, nen nwo u kamaŋ kue ye.

³⁹ Kānterfa naa u tyehε, ma naa yĩŋ figi u na, ma naa n yee: ⁴⁰ «Mboo taa naa n yee, a ma ga waha ke Yāhā kangbāŋ cāār, taa dur ma ke fāā plii tāā nsoho wo, ma saa mii sya yaha la yagaa? Ma’a pye Yāhā Dya, ma tege kāā le trā na ke!» ⁴¹ Pe Yāhā yũndefa yĩŋfa, ma suhu pe Yāhā kaiyarfa ne, ma suhu pe wāle ne, pe bya naa u ler ma naa n yee: ⁴² «U nawee- mpāy sya yaha, u sē -sē ga waha u yĩŋ yi yaha ye. Le ma pye u ma Yiisrefa Yĩŋfua cĩinde, u tege kāā yagaa le trā na ke! Wo yĩnde ma loo yāā, waa u wĩi sya cĩinde. ⁴³ U u ya le soho Yāhā koho wo; le ma pye u wĩi n tāy Yāhā ye, ke u sya yaha yagaa. U sē yee la woo kē u Yāhā Dya?» ⁴⁴ Kapeepyefa mpāy pe ba kuey mar yir yaha trāŋ na pe ya wuhu na u ne, pe bya naa u tyehε koo syi pe ya ndoŋ.

Yesu wāku
(*Mar 15.33-41; Luke 23.44-49; Nsān 19.28-30*)

⁴⁵ Ma gbe yaiwlan̄ yale wo, ma sya ba yai yīn, wam mpāy syi n paha tã le klo kur bye na. ⁴⁶ Yaiyīn yale n ba nɔ, Yesu n tẽ sya fānga ne ma yee: «Yeloyi, Yeloyi, lema sebaketani.» Koo yīntaha kē: «Yāhā, Yāhā, nwa ma n ra miy yaha?»

⁴⁷ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, pe n le luhu, ma le pãã, a u ma u faale Yāhā kaplān̄ tōrfua Yeli yee. ⁴⁸ Poo nen waa n ta ter fã ga, maa flūhūflūhū wān̄ gaa kã le defīitāhāpihi gaa wo, ma ke yi ba kã gbãã kipua kã na, ma ke wān̄ kuã yir wãã Yesu kē, tuu u defīi wār naa n wo. ⁴⁹ Pe nawee- n nii u pye ma n yee: «Tyii wo n yān̄, ncã Yeli ga ba u sya yaha, laa.» ⁵⁰ Yesu n maha tẽ sya fānga ne, ma ku.

⁵¹ Loo yalebya wo, Yāhā kangbān̄ nwonun̄ nwonyẽ faasrēn̄ gi ke ba pua tã menmen ke nwonyẽ na, ke n fe jūũ flē sī, ma gbe ncha ye ma tege tãã ye. Kāntraha n sege, ntēmbangbāy n fe yoho. ⁵² Gbūhū n fe yār, Yāhā nawee- mpāy pe ba ku faale wo, poo mpāy n yir gbã wo, ma nii yrān̄ na. ⁵³ Yesu tuu ba yir gbã wo, ma dur ba yrān̄ na gbaafa ye, loo kur ye, pe Yāhā nawee- mii n dye le Yāhā kungbāy Yurusalem laam wo, ma pe ya yar nabuar na.

⁵⁴ U seraasyi yīnfua, ma suhu mpāy ne pe pye u ne ma naa Yesu sēn̄, pe ke kāntraha wāsege yãã, ma suhu kai- nkāy bye ne ke pye loo yale wo, pe n sron̄ fya ma nii n yee: «Dya nwo pye Yāhā Dya cīnde.»

⁵⁵ Ca mpāy pye, pe ba dey yer Yesu wākueymar trã na, ma naa ke kai- yān̄. Poo ca mii ba yir Yesu ne Galele kāntraha na, ma naa n taha u na, ma

naa tēŋ nkāy tē u kē tesē u kānyārwai ne. ⁵⁶ Pe laam wo, Madalafa Maari pye, tesē Maari waa ne wii tuu pye Syake ye nahafua Yosefe ne, ma suhu Sewede pii nahafua ne.

Yesu wāleŋ gbī wo

(Mar 15.42-47; Luke 23.50-56; Nsān 19.38-42)

⁵⁷ Yai ke ba kua wa, Yarimatefa nangbāŋ gaa n pa. U myaha ba kē Yosefe, u ba pye Yesu kur ye. ⁵⁸ U n ka Pilati fla na, ma ga Yesu nakugu nar u ye. Pilati n ta pe n ke wāā u kē. ⁵⁹ U Yosefe n ke nakugu gbe, ma faafī laa maha tā ke na, ⁶⁰ ma ga ke le u myaha gbīfuē wo, le ba gbā fer† ntēmbblaha wo. Tuu Yesu nakugu le wa loo gbī wo, u n ntēmbangbāŋ gaa kloŋ ba paha tā le gbī yē na, ma ter. ⁶¹ Madalafa Maari pye, u ba tege nii le gbī yahasee ye, ma suhu u Maari nen nwo ne.

Le gbī wāsēŋ

⁶² Ke yīŋsyii pye kani per, pe Yāhā yūndefa yīŋfa, tesē pe Farisyē ne, pe n pe ya wāā ga Pilati fla na. ⁶³ Pe n ga u pye ma yee: «Yīŋfua, wo sē faha ye, dawarfua nwo tuu sē ba ku wa ye, u ba yee, a plii tāā woo wāku kur ye woo ga ba yir gbā wo, u dur ba yrāŋ na gbaafa ye. ⁶⁴ Seraasyi ta, pe n le gbī sēŋ te plii tāā nde na, mii loo sē ne ye, Yesu kānyārwai ga waha ba u nakugu yuhu yi, pe ga nawee- pye, a ter u ma u yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. Too kur kuē kawar nde ga waha ba pee ter faale wān yaha.» ⁶⁵ Pilati n

† **27:60** 27.60 Le gbī pye nkoŋ pe gbā fer yāŋ mpīy ntēmbblaha fla wo, ma le laam ta wleŋwleŋ, le yē ne nwonyē dyaŋ. Le yē n tā ntēmbangbāŋ ne.

pe pye ma yee: «-Ye seraasyi mpāy gbe, pe n ga naa le gbī sēn, mii le yai ye ye mii.» ⁶⁶ Pe n ter, ma ga le gbī yē fla maan tā, ma le gbī sēnfa ta.

28

Yesu wāyir gbā wo

(Mar 16.1-10; Luke 24.1-12; Nsān 20.1-10)

¹ Ke kanii per ba ter wa, koo yīnsyii kē cāwāā per cir*. Koo per sukūhūntāy na, yīnwōn wo, Madalafa Maari ma suhu u Maari nen nwo ne, pe n yir ga le gbī yānsaha wo.

² Kāntraha n yehe fānga ne, yāhāyīn tēnlēhe waa n tege yāhāyīn na, ma ba ke ntēmbangbān klon kāā le gbī yē na, ma nii ke yīn na. ³ U naa n yehe mii yāhā wāyēhe kalkal wān syi dyañ. U nayre pye wāfir perper mii sesantīhī wān syi dyañ. ⁴ Le gbī sēnfa n nii n sege fyar koho wo, ma ser yigi nii ke fla na mii cīnde nakur dyañ.

⁵ U yāhāyīn tēnlēhe n yē kuā ma pe ca pye ma yee: «Yii poo na, ye ma n fya ye! Yesu wii pe kuey mar boo trā na, n cā woo kē ree n kē. ⁶ U wee nwo ye. Tuu ba le yar mii, u yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. U nakugu ke ba sāy ta na, -ye pa ye ba ke fla yān, ⁷ -tee ta ter ga, yaa u kānyārwai yar ye yee, u yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. -Ye yān, u ga ba cāā ter ye yaha Galēle kāntraha wo; koo fla kē tee n gaha u yāā. Koo kai- ngī kē tē ba yee, n ga pāā ye ye. Tē ye yar mii, le ga nii koo syi.»

⁸ U yāhāyīn tēnlēhe kaplān n nuhu yigi pe ca kē, pe -sē maha ba fya. Pe n ter kāā le gbī fla

* **28:1** 28.1 Koo per kē jimaasyi per ne.

yaha farfar, ma n fã ma n gaha ke kai- tōr Yesu kãnyãrwai ye. ⁹ Yesu n pe wãã kãnde wo, ma pe syar ma yee: «N ye syar.» Pe ca n yũhũ crã u na, ma kãnkũy gbãã, ma u tre yigi yãŋ, ma u sey. ¹⁰ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ye ma n fya ye! -Ye ka, yaa ra kãnyãrwai yar, pe ka Galɛɛ kãntraha na. Koo fla kẽ pe n gaha ra yãã.»

Pe kawar fua Yesu wãyir wĩ na gbã wo

¹¹ Pe ca pye nantãŋ kaŋ na, mpãy pe naa le gbĩ sẽn, pe n dye le klo wo, ma ke kai- bye tōr pe Yãhã yũndefa yĩŋfa ye, kai- nkãy ke pye. ¹² Poo n pe ya wãã pe wãɛ ne, ma pãã ta, ma wangbãy wãã le gbĩ sẽnfa kẽ, ¹³ ma pe pye ma yee, a pe kawar fua nawee- ye, a yĩmper wo pe pye wãy na, Yesu kãnyãrwai n pa, maa u nakugu yuhu gbe yi le gbĩ wo. ¹⁴ Pe n maha le gbĩ sẽnfa pye ma yee, a Pilati ma le luhu, poo ga u laam yĩn, laa saa pe dye ye. ¹⁵ Le gbĩ sẽnfa n pe war sya. Pe pe yar mii, pe n pye koo syi. Too kawar nde n cããŋ pe Yiifee- nsoho wo, ma sya ba waa ke nanga na.

Yesu tẽn lii le soho u kãnyãrwai koho wo

(Mar 16.14-18; Luke 24.36-49; Nsãn 20.19-23; Tẽnl 1.6-8)

¹⁶ Yesu tuu ba yãŋ gii yar yaha Galɛɛ kãntraha na u kãnyãrwai sẽnsyen na, pe n ka ke fla na. ¹⁷ Pe ga u yãã, pe n u sey. Pe laam wo, mpãy sẽn- sẽn ba le sya ma yee Yesu kẽ cĩinde ye, ma naa laalaa pye.

¹⁸ Yesu n yũhũ crã pe na, ma pãã pe ne ma yee: «Yãhã kai- bye fãnga wãã ra kẽ, yãhãyiŋ na tesẽn kãntraha ne. ¹⁹ -Ye ka, yaa naa kãntrahafa bye klaha ta kaklaha ne, pe n naa ra kãnde yãr,

tee naa pe tãã Tuhufua Yãhã myaha ne, tesẽ ke
Dya myaha ne, ma suhu ke Yrã Fãnga myaha ne!
²⁰ Tẽ kai- nkãy byε tõr ye ye, -ye ke yar pe na, -ye
pe ta pe n naa ke yãr! -Ye yãŋ, n ma ye ne plii
byε, driyẽ n sya ba kua.»

YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SABA
Karaboro, Eastern: YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SABA
New Testament

copyright © 1993 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Eastern Karaboro

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

15120496-00e2-503a-8d40-2d7cfdc1ba5b